

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské výchovy

Studijní obor: Učitelství náboženství a Katechetika

**Vybrané náboženské a sociální determinanty ovlivňující volbu
volnočasových aktivit**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Helena Pospíšilová, Ph.D.

Olomouc 2018

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem jen uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 12. 4. 2018

Bc. Petr Guttek

Poděkování

Poděkování patří vedoucí práce Mgr. Heleně Pospíšilové, Ph.D. za lidský přístup, vysokou odbornost a časový prostor, který věnovala společným konzultacím. Dále bych chtěl poděkovat respondentům, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, za jejich pomoc, bez které by se tato práce nedala zrealizovat.

Obsah

Úvod.....	7
1 Pojem volný čas	8
1.1 Historický vývoj volného času	9
1.2 Funkce volného času	12
1.3 Cíle výchovy ve volném čase	13
1.4 Obsah výchovy ve volném čase	15
2 Vzdělání a ekonomická situace rodiny	18
2.1 Význam vzdělání v dnešní společnosti	18
2.1.1 Rodinné zázemí a jeho vztah k vzdělání dětí.....	19
2.2 Ekonomická situace rodiny	21
2.2.1 Úplnost rodiny a její ekonomická situace	21
2.2.2 Bydlení a společné trávení volného času o víkendech.....	22
2.2.3 Trávení volného času podle místa trvalého bydliště	23
3 Občanská společnost a její zájem o náboženství.....	24
3.1 Náboženské postoje v dnešní společnosti	25
3.2 Institucionalizovaná a alternativní religiozita.	28
3.3 Náklonnost k náboženským systémům.	29
4 Kvantitativní pedagogický výzkum	30
4.1 Cíl výzkumu	31
4.2 Volba metodologie	31
4.3 Určení výzkumných otázek a formulace hypotéz	32
4.4 Výzkumné metody	34
4.4.1 Metoda sběru dat.....	34
4.5 Primární analýza získaných dat.....	39
4.6 Ověřování hypotéz	40
4.7 Výzkumná otázka č. 1	42
4.7.1 Základní analýza dat výzkumné otázky č.1	42
4.7.2 Výpočet korelací a ověření hypotéz.....	47
4.8 Výzkumná otázka č. 2	49
4.8.1 Základní analýza dat výzkumné otázky č. 2	49
4.8.2 Výpočet korelací a ověření hypotéz.....	54
4.9 Výzkumná otázka č. 3	56

4.9.1	Základní analýza dat výzkumné otázky č. 3	56
4.9.2	Výpočet korelací a ověření hypotéz	61
4.10	Výzkumná otázka č. 4	63
4.10.1	Základní analýza dat výzkumné otázky č. 4	63
4.10.2	Výpočet korelací a ověření hypotéz	71
4.11	Výzkumná otázka č. 5	75
4.11.1	Základní analýza dat výzkumné otázky č. 5	75
4.11.2	Výpočet korelací a ověření hypotéz	81
4.12	Výzkumná otázka č. 6	83
4.12.1	Základní analýza dat výzkumné otázky č. 6	83
4.12.2	Výpočet korelací a ověření hypotéz	89
4.13	Výzkumná otázka č. 7	91
4.13.1	Základní analýza dat výzkumné otázky č. 7	91
4.13.2	Výpočet korelací a ověření hypotéz	96
	Diskuze	98
	Závěr	103
	Seznam grafů a tabulek	105
	Seznam literatury	107
	Internetové zdroje	109
	Seznam příloh	110
	Anotace	122

Úvod

Volný čas, ale i náboženské přesvědčení, se neoddiskutovatelně promítá do našeho každodenního života. V rámci studia Učitelství náboženství a Katechetiky si autor práce mnohokrát kladl otázku, zda je spojitost mezi volným časem a náboženským přesvědčením člověka. Uvedené úvahy vyústily v předloženou diplomovou práci. Cílem práce je zjistit, zda náboženské a sociální determinanty ovlivňují výběr volnočasových aktivit.

Teoretickou část věnujeme přiblížení základních pojmů z odborné literatury. V první kapitole se zaměříme a vysvětlíme pojmy volný čas, historický vývoj volného času, funkce volného času, cíle výchovy ve volném čase a v neposlední řadě i obsah výchovy ve volném čase. Ve druhé kapitole této práce se budeme věnovat vzdělání a ekonomické situaci rodiny. Zajímá nás význam vzdělání v dnešní moderní rodině, rodinné zázemí a jeho vztah ke vzdělání dětí, ekonomická situace rodiny, její úplnost, trávení společného volného času a možnosti současného bydlení. Ve třetí kapitole se zaměříme na svobodnou volbu náboženství v dnešní společnosti, na postoje společnosti k církvím, religiozitě a vlivu náboženských hodnot na výběr volnočasových činností.

Pro praktickou část zvolíme kvantitativní pedagogický výzkum. Stanovíme si hlavní cíl celého výzkumu a jeho jednotlivé dílčí cíle. Vybereme výzkumnou metodu sběru dat formou dotazníkového šetření. Určíme jednotlivé výzkumné otázky a provedeme základní formulace hypotéz. Provedeme základní analýzu získaných dat formou tabulek četností, které následně interpretujeme v grafech s jednotlivými názornými popisy. Jednotlivé hypotézy ověříme statistickým testem významnosti chí – kvadrát (test nezávislosti pro kontingenční tabulku). Postupně ověříme jednotlivé výzkumné otázky z hlediska získaných základních dat a stanovených hypotéz.

Jako poslední bude následovat závěrečná diskuze, kde budeme hledat výsledky vlivu náboženských a sociálních determinantů, které ovlivňují výběr volnočasových aktivit.

1 Pojem volný čas

Volný čas je v dnešní společnosti často citovaný a běžný pojem. Pokud chceme porozumět pojmu volný čas, pak nás budou zajímat hlavně tři faktory, které ovlivnily volný čas v období mezi 16. – 20. stoletím. Jako první faktor lze poznamenat pravidelnou pracovní dobu. Jako druhý faktor se uvádí nárůst pracovní doby během industrializace a nedostatek volného času se ukázal jako velký sociální problém. Třetím faktorem byla idea svobody, která měla poskytnout základ pro budoucí pojetí volného času. Základním faktorem pro vznik volného času je jeho protiklad pracovní době.¹ Vztahem mezi prací a volným časem se zabýval např. S. Parker, který rozlišil tři varianty tohoto vztahu – identita, kontrast a oddělení.²

Německá pedagogika uvádí tři způsoby vzniku volného času. „Horst Opaschowski se ve své teorii o vzniku volného času nechal inspirovat analýzou vztahu protestantismu a kapitalismu, zpracovanou německým sociologem Maxem Weberem. Wolfgang Nahrstedt vychází z myšlenky svobody, kterou osvícenští myslitelé ztotožňovali s požadavkem volného času pro všechny a Herman Giesecke přijímá Marxův pojem „odcizené práce“, od níž odvozuje požadavek volného času i pro tzv. dělnickou třídu.“³

Odborná literatura uvádí mnoho definic volného času. Volný čas lze definovat z mnoha úhlů pohledů a oblastí lidského dění. Volný čas a jeho definování zasahuje do oblasti sociologie, psychologie, pedagogiky, filosofie a v neposlední řadě i do oblasti ekonomické.⁴

„Jedna z definic například uvádí, že pokud hovoříme o volném čase, jedná se o časový prostor. Takový prostor umožňuje svobodnou volbu činností, které dělá člověk svobodně podle svého rozhodnutí, provádí je nezávisle a přináší mu uspokojení a příjemné zážitky.“⁵

20. století se stalo pro volný čas časem vývoje a důležitou součástí života. Měl vliv na celé generace lidí. Postupem času se měnil obsah volného času, jeho realizace a stále více zaplňoval režim dne. Volný čas byl pro stávající generace stále více dostupným. V dnešní době se stává volný čas pro jednotlivce zásadní, ovlivňuje ho a prostupuje jeho

---

¹ srov. KAPLÁNEK, M.. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Portál. PRAHA. 2017. str. 45.

² srov. PARKER, S. *Leisure and Work*. 1. vyd. London: Goerge Allen & Unwin, 1983.

³ cit. KAPLÁNEK, M. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Portál. PRAHA. 2017. str. 45.

⁴ srov. VÁŽANSKÝ, M., SMÉKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. nakl. PAIDO. BRNO. 1995. str. 17.

⁵ srov. VÁŽANSKÝ, M., SMÉKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. nakl. PAIDO. BRNO. 1995. str. 17.

celým životem. Volný čas významově roste a o jeho využití a dalších aspektech pojednává pedagogika volného času.⁶

Jedním z klíčových faktorů, jak můžeme chápat pojem volný čas, „je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, které vyplývají z jeho společenského začlenění, zvláště dělby práce a z nutnosti zachovat svůj biofyziologický či rodinný systém.“⁷

Volný čas bývá definován jako čas, který nastane po splnění našich základních povinností. Je to činnost bezprostředně neutilitární, příjemná, co do získávání nových zážitků a očekávání. Volný čas je záležitost každého jednotlivce v jeho svobodném rozhodování.⁸

1.1 Historický vývoj volného času

S pojmem volného času se můžeme setkat již v antické době, ve starověkém Řecku. Aristoteles přišel s prvním pojmem vymezení volného času v Etice Nikomachově, kde porovnával pracovní dobu a dobu volna. Upřednostňoval intelektuální činnost před samotnou fyzickou prací. Pro Aristotela je vrcholem blaženosti rozjímání, které naplňuje a uspokojuje člověka. Jeho chápání volného času vycházelo z pochopení filosofie, vědy a nemá být spojováno s nudou a nicneděláním.⁹

V průběhu středověku v Evropě dominovala římskokatolická církev, která preferovala asketický způsob život. Volný čas měl být vyplněný modlitbou a rozjímáním. Podle Tomáše Akvinského je lidský život přípravou na život posmrtný a proto se během pozemského života máme věnovat pouze rozjímání.¹⁰

Přelom nastal v 16. století zásluhou protestantské, kalvinistické a luteránské církve, kteří vyzdvihovali záslužnou činnost práce a zahálku odmítali.¹¹

Vznik začátků volného času můžeme nalézt až v polovině 17. století. Vzniká po změnách ve společnosti se změnou práce a volného času. Lidé si pořizují víkendové domy, aby odlišili své trvalé bydliště a místo, kde tráví svůj volný čas. Založení prvního klubu můžeme nalézt ve Velké Británii v roce 1693 a za ním následuje vznik dalších kaváren a

---

⁶ srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J.. *Pedagogika volného času*. UK Praha. 2003. str. 3.

⁷ cit. *Velký sociologický slovník*. Karolinum, Praha 1996, heslo Volný čas.

⁸ srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J.. *Pedagogika volného času*. UK Praha. 2003. str. 12.

⁹ srov. KNOTOVÁ, D. *Pedagogické dimenze volného času*. Paido. Brno. 2011. str. 34 – 35.

¹⁰ srov. KNOTOVÁ, D. *Pedagogické dimenze volného času*. Paido. Brno. 2011. str. 35.

¹¹ srov. KNOTOVÁ, D. *Pedagogické dimenze volného času*. Paido. Brno. 2011. str. 35.

spolků pro dospělé. Zkracuje se pracovní doba, zakládají se tělovýchovné a kulturní spolky, vznikají zařízení pro výchovu dětí a mládeže, v masivním měřítku se ustavuje ucelená síť parků a hřišť. Mění se místo vykonávání práce a trávení volného času mimo trvalé bydliště.¹²

Patrný nárůst využívání volného času probíhá od první poloviny 19. století. Zkracuje se pracovní doba za účelem získání dostatečného času na obnovu sil, rekreaci, vzdělávání. Začínají se objevovat hudební, divadelní, turistické a tělovýchovné aktivity. Vznikají odborové, politické a zájmové spolky. Postupem času se činnosti a realizace vyvinuly do dvou hlavních proudů. Aktivity a instituce určené pro dospělé a druhou částí byla vytvořena zařízení pro výchovu dětí a mládeže.¹³

V první polovině 20. století mezi dvěma světovými válkami vznikly dva modely uspořádání volného času podle demografického rozdělení světa, a to na západní model (Francie, Německo a sever Evropy) a východní model v tehdejší Sovětské svazu.¹⁴

V zemích západní a severní Evropy se rozšiřovaly již stávající instituce pro děti a mládež. Hlavní úlohu v nich začali přebírat i novátorsky smýšlející pedagogové. Průkopníkem se stala především Francie zakládáním domů mládeže a kultury, zřizováním letních táborů a prázdninových kolonií. Postupně se tyto aktivity dostaly na sever Evropy, hlavně do Německa, kde se zobecňovaly, analyzovaly a staly se jakousi normou pro vytváření mezinárodní spolupráce.¹⁵

V Sovětské svazu a přidružených socialistických státech se proud ubíral a navazoval na předválečná období, i když s určitými novátorskými počiny. Po 2. sv. válce se rozrostly Domy dětí a pionýrů, začaly vznikat přidružená zařízení při školách (školní družiny a kluby). Fenomémem se stala síť lidových škol umění (dnes Základních uměleckých škol). Domy pionýrů a mládeže byly u nás velmi ceněny pro svůj citlivý přístup k dětem, širokou škálou nabídek a programů, pořádání všech druhů táborových činností a zejména pro jejich přístupnost všem dětem bez rozdílu.

---

¹² srov. PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., HOFBAUER, B., HRDLIČKOVÁ, V., PAVLÍKOVÁ, A. *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Portál, Praha, 2002. Str. 21 – 28.

¹³ srov. PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., HOFBAUER, B., HRDLIČKOVÁ, V., PAVLÍKOVÁ, A. *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Portál, Praha, 2002. Str. 21 – 28.

¹⁴ srov. PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., HOFBAUER, B., HRDLIČKOVÁ, V., PAVLÍKOVÁ, A. *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Portál, Praha, 2002. Str. 21 – 28.

¹⁵ srov. PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., HOFBAUER, B., HRDLIČKOVÁ, V., PAVLÍKOVÁ, A. *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Portál, Praha, 2002. Str. 21 – 28.

V sedmdesátých až osmdesátých letech 20. století se projevil v západních zemích v Evropě problém mladé generace v sociálně patologických jevech z důvodů podcenění preventivní role volnočasových aktivit.¹⁶

Důvodem vzniku těchto sociálně patologických jevů můžeme považovat rozvrat rodiny, nezaměstnanost, vzrůstající nárůst drogové závislosti, xenofobie a rasismus. Důsledkem toho byl vznik ještě rozšířenější sítě sdružení a zařízení, tentokrát se zaměřením na sociální působení na mládež.

V Socialistických státech a Sovětském svazu bylo mládežnické hnutí spojeno v jednotnou organizaci pod názvem Socialistický svaz mládeže, pod který patřil i Pionýr. Obdobný model se také uplatnil i v dalších zemích socialistické části kontinentu, modifikován na potřeby jednotlivých zemí (pokračovala poválečná činnost polských karcerů, u nás se rozšířila působnost našich domů pionýrů o mládež). Velkou měrou ke vzniku letních táborů přispívala i sdružení dospělých (především odbory).¹⁷ Vývoj v poválečném období v západní Evropě se ubíral ve stylu pluralismu.

V tehdejší Československu začaly postupně vznikat tělovýchovná, sportovní a turistická sdružení pro dospělé, děti a mládež. „Zásadní pozornost byla věnována volnému času dětí a mladých lidí, byl to jeden z politických cílů v Československu. Lidé své potřeby a plány saturovali v určité neoficiální soukromé zóně domnělé svobody, kterou naplňovali aktivitami ve volném čase, svázanými s rodinou, rozvinulo se chalupaření, zahrádkaření, kutilství (částečně vyvolané selhávajícím hospodářstvím). Nicméně volný čas byl stále časem odpočinku a také konzumu vyprodukovaných materiálních hodnot.“¹⁸

Na začátku devadesátých let 20. století se po změnách společenských a politických změnil i přístup v bývalých postkomunistických zemích. Zanikl monopol jedné organizace a začala vznikat pluralita, která se projevila vznikem nových sdružení a zařízení, přejmenování stávajících, navození mezinárodní spolupráce v oblasti dětského a mládežnického využití volného času.¹⁹

---

¹⁶ srov. PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., HOFBAUER, B., HRDLIČKOVÁ, V., PAVLÍKOVÁ, A. *Pedagogika volného času*. 3. Vyd. Portál, Praha, 2002. Str. 21 – 28.

¹⁷ srov. PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., HOFBAUER, B., HRDLIČKOVÁ, V., PAVLÍKOVÁ, A. *Pedagogika volného času*. 3. Vyd. Portál, Praha, 2002. Str. 21 – 28.

¹⁸ srov. KNOTOVÁ, D. *Pedagogické dimenze volného času*. Paido. Brno. 2011. str. 38.

¹⁹ srov. PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., HOFBAUER, B., HRDLIČKOVÁ, V., PAVLÍKOVÁ, A. *Pedagogika volného času*. 3. Vyd. Portál, Praha, 2002. Str. 21 – 28.

1.2 Funkce volného času

Podle Knotové se posuzují funkce volného času ve dvou rovinách. V rovině společenské a individuální (významné pro člověka). Autoři prezentující různé typy funkcí volného času, které se od sebe liší podle toho, jakou profilaci volného času preferují. Podle vztahu společnosti a volného času, nebo podle volného času a životního způsobu, nebo jako prostor pro svobodnou volbu činností.²⁰

„Funkce a možnosti volného času vymezuje komplexně H. W. Opaschowski. Patří mezi ně: rekreace (zotavení a uvolnění), kompenzace (odstraňování zklamání a frustrací), výchova a další vzdělávání (učení o svobodě, sociální učení), kontemplace (hledání smyslu života a jeho duchovní výstavby), komunikace (sociální kontakty a partnerství), participace (angažování se na vývoji společnosti), integrace (stabilizace života rodiny a vrůstání do společenských organismů), enkulturace (kulturní rozvoj sebe sama, kreativita v umění, sportu, technických a dalších činnostech).“²¹

Definice funkce volného času podle Čápa poukazuje na tři hlavní části:

odpočinek – vyrovnává únavu, která vzniká při práci,

zábava – je přerušением monotónního režimu celého dne, nebo týdne a je spojená s novými zážitky a neobvyklou činností,

rozvoj osobnosti – rozvíjení duševní, tělesné a sociální osobnosti člověka.²²

Holinová uvádí čtyři základní funkce volného času jako reprodukci pracovní síly, všestranný rozvoj osobnosti, uspokojení životních potřeb a plnění společenských úloh.²³

Podle Kratochvílové má rozdělení funkcí tyto části: zdravotně – hygienické, formativně – výchovné, seberealizační, socializační a preventivní.²⁴

Přestože současná charakteristika a výpočet funkcí je nejednotná, uvedené funkce sledují jako jediný cíl kultivaci celé osobnosti člověka.

---

²⁰ srov. KNOTOVÁ, D. *Pedagogické dimenze volného času*. Paido. Brno. 2011. str. 32.

²¹ cit. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. UK Praha. 2003. str. 12.

²² srov. KAVANOVÁ, A., CHUDÝ, Š. *Výchova a volný čas. Vybrané kapitoly z pedagogiky volného času*. Zlín. 2005. str. 14 – 16.

²³ srov. KAVANOVÁ, A., CHUDÝ, Š. *Výchova a volný čas. Vybrané kapitoly z pedagogiky volného času*. Zlín. 2005. str. 14 – 16.

²⁴ srov. KAVANOVÁ, A., CHUDÝ, Š. *Výchova a volný čas. Vybrané kapitoly z pedagogiky volného času*. Zlín. 2005. str. 14 – 16.

„Dumazedier dospěl k rozlišení na tři vzájemně se prolínající funkce volného času:

- a) *odpočinek*, volný čas má sloužit zotavení, reprodukci pracovní síly, osvobozuje od únavy, odstraňuje fyzické nebo psychické napětí,
- b) *rozptýlení*, volný čas nabízí zábavu, kompenzaci nebo únik od monotónní práce, nebo únik do fiktivních činností v imaginárním světě
- c) *rozvoj*, volný čas podporuje rozvoj osobnosti mj. prostřednictvím činností v kreativních, kulturních a společenských sdruženích.²⁵

Dana Knotová považuje za velmi inspirativní členění funkcí volného času podle Rojeka, který uvádí čtyři funkce:

„Manipulativní, volný čas je prostředkem sociální stratifikace,

Regulativní, volný čas reguluje životní způsoby a životní styly,

Identitní, volný čas slouží k sociální exkluzi nebo inkluzi (např. možnost členství v golfovém klubu, zájmovém sdružení),

Mobilizační, volný čas vytváří prostor pro opozici vůči tlaku společnosti.²⁶

1.3 Cíle výchovy ve volném čase

„Výchova, chápána jako nutný společenský proces, předpokládá stanovení aktuálního cíle výchovného působení a požadavků na výsledek tohoto společenského procesu. Obecný cíl výchovy je formulován jako výchova mnohostranně a harmonicky rozvinuté osobnosti. Cíl výchovy ve volném čase je odvozen od obecně stanovených cílů výchovně vzdělávací činnosti, reaguje na potřeby společenského vývoje. Na přiblížení k tomuto výchovnému ideálu se podílí mnoho činitelů, jejich poslání určují konkrétní výchovné cíle, které směřují k naplnění funkce výchovné, zdravotní, relaxační, regenerační, kompenzační a sociální.²⁷

V současné době plní i jednu z funkcí, a to jako prevence sociálně patologických jevů. Klade si za cíl u dětí rozvoj vědomostí, postojů, dovedností a jako příprava na nástrahy, které nám naše společnost nachystá.

---

²⁵ cit. KNOTOVÁ, D. *Pedagogické dimenze volného času*. Paido. Brno. 2011. str. 33.

²⁶ cit. KNOTOVÁ, D. *Pedagogické dimenze volného času*. Paido. Brno. 2011. str. 34.

²⁷ cit. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. UK Praha. 2003. str. 28 - 29.

Kvalitně a dobře využívat svůj volný čas, chápat jej jako velikou životní hodnotu. To jsou cíle výchovy ve volném čase. Seznamování se s velkou škálou volnočasových aktivit, objevování vlastního já a jeho rozvoj, rozvoj charakterových a společenských hodnot a v neposlední řadě i organizaci vlastního dne. Výchovu ve volném čase nemůžeme chápat pouze jen jako vyplnění volného času.

Autoři Hájek, Hofbauer a Pávková uvádí některé příklady výchovných cílů, výchovné, sociální a preventivní funkce:

- uspokojování potřeb
- seznámení se s různými aktivitami
- rozvíjet a aktivovat své zájmy
- objevovat své dispozice na základě své specifikace
- podporovat sebevýchovu
- vytváření osobnosti
- vytváření osobní odpovědnosti
- růst komunikačních schopností
- posilování citových vazeb
- přijímat důsledky svého chování
- přejímat odpovědnost za své chování
- osvojování si pravidel chování v denním styku²⁸

„Smysluplné naplnění volného času je jedna z forem, jak čelit sociálně patologickým jevům ohrožující jedince. Nenaplnění volného času činností svádí jedince k destruktivním aktivitám. Dobře volená činnost přináší vnitřní uspokojení, radost z úspěchu, zvyšuje sebevědomí a říká se, že radost je vedlejším produktem činnosti. Při činnostech, a tím i při překonávání stresových situací, si organismus vytváří a vyplavuje tzv. endorfiny, což jsou endogenní opioidy, které vyvolávají pocit libosti, příznivě ovlivňují náladu. Zjednodušeně řečeno se také endorfinům říká hormony radosti.“²⁹

Knotová uvádí jako předmět zájmu pedagogiky volného času výchovu k naplňování volného času jednotlivce. „Cílem výchovy ve volném čase je poskytovat příležitosti

---

²⁸ srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. UK Praha. 2003. str. 29 – 30.

²⁹ cit. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. UK Praha. 2003. str. 33.

k pozitivnímu využívání volného času (z pohledu společnosti i jednotlivce), uspokojovat a kultivovat potřeby a zájmy, rozvíjet specifické potřeby.³⁰

1.4 Obsah výchovy ve volném čase

„ Výchova ve volném čase se uskutečňuje v průběhu činností, založených na zájmech účastníků. Účast ve volnočasových aktivitách je dobrovolná, přináší zúčastněným kladné emoce, prožitky, přispívá k jejich seberealizaci.“³¹

Obsah výchovy mimo vyučování má především činnostní charakter. Podle Pávkové dělíme výchovu mimo vyučování na činnosti rekreační, veřejně prospěšné, sebeobslužné, zájmové, přípravu na vyučování a činnosti odpočinkové. Rekreační, zájmové, veřejně prospěšné práce patří mezi náplň volného času a mají princip dobrovolnosti, zatímco činnosti sebeobslužné a příprava na vyučování mají charakter povinností.³²

Odpočinkové činnosti jsou takové činnosti, které jsou psychicky a fyzicky nenáročné, a slouží k odbourání únavy. Do denního režimu se zařazují po obědě nebo během dne. Charakterem těchto aktivit je klid na lůžku, volné kreslení dětí, četba knih a časopisů, volné povídání dětí, rukodělné práce a hudba.³³

Rekreační činnosti mají charakter odreagování a odstranění únavy po vyučování. Svojí charakteristikou jsou více náročné a obsahují sportovní, tělovýchovné, turistické a manuální zaměření s větší náročností. Měly by se provádět především venku, v přírodě. Rekreační činnosti jsou předpokladem pro správný tělesný vývoj dítěte.³⁴

Zájmové činnosti patří mezi hlavní části obsahu výchovy mimo vyučování. Kultivace, uspokojování a rozvíjení zájmů spolu s rozvíjením specifických schopností patří mezi významné výchovné úkoly, které vytvářejí osobnost člověka.

Výchova v této oblasti napomáhá k celoživotnímu specifickému, celoživotnímu zájmu a projeví se také na rodinné a pracovní úrovni.³⁵

Zájmové činnosti jsou činnosti, využívané ve školních družinách a střediscích pro volný čas dětí a mládeže a jsou z organizačních důvodů plánované. Některé zájmové

---

³⁰ cit. KNOTOVÁ, D. *Pedagogické dimenze volného času*. Paido. Brno. 2011. str. 51.

³¹ cit. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. UK Praha. 2003. str. 30.

³² srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. UK Praha. 2003. str. 51.

³³ srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. UK Praha. 2003. str. 51.

³⁴ srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. UK Praha. 2003. str. 51.

³⁵ srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. UK Praha. 2003. str. 51.

činnosti jsou nezařaditelné, ale všechny tyto uvedené oblasti přispívají k celkovému rozvoji osobnosti.

Mezi zájmové činnosti patří:

Přírodovědná zájmová činnost poskytuje základy enviromentálnímu chápání světa, citu k přírodě a jeho ochraně, a v neposlední řadě k základům přírodních věd (ochránci přírody, rybáři, chovatelé zvířat a pěstitelé).

Estetickovýchovná činnost vede děti k estetickým hodnotám, upevňuje emocionální stránku osobnosti a vychovává ke kreativě (mezi tyto činnosti patří např. návštěva divadla a filmu, výtvarná činnost, čtení knih a hry na hudební nástroje).

Rukodělné činnosti mají za úkol rozvoj manuálních dovedností, rozvoj jemné motoriky a získání zkušeností při přípravě pracovních postupů (např. práce s různými materiály – kov, PVC, dřevo a konstrukční činnosti).

Tělovýchovné a sportovní činnosti mají za úkol zvýšit fyzickou zdatnost dítěte, sebezpoznání a toleranci, jsou preventivní složkou k překonávání stresu (např. sportovní hry, atletika, turistika, zimní sporty).

Společenskovední zájmová činnost prohlubuje základní znalosti o společnosti, historii a rozvíjí jazykové znalosti (patří sem jazykové a filosofické kurzy, folklorní a sběratelská sdružení).³⁶

Zájmové činnosti působí jako forma seberealizace dětí a zároveň jako kompenzace školních neúspěchů. Mohou být individuální nebo kolektivní, podle výběru dítěte a s ohledem na jeho potřeby.³⁷

Sebeobslužné činnosti vedou děti k samostatnosti o vlastní osobu a svůj majetek. Základem je vypěstování pravidelných návyků osobní hygieny, základních návyků pro pořádek a čistotu, slušné a čisté oblékání, společenské chování a interakce s ostatními lidmi. Pro úspěšnost výchovné práce je potřeba veliké vytrvalosti, pečlivosti, důslednosti a pravidelnosti.³⁸

Veřejně prospěšné práce vedou děti k dobrovolnické práci pro druhé, solidaritě s lidmi sociálně, nebo zdravotně znevýhodněným, k podílu na ochraně životního prostředí, ke kulturní a osvětové činnosti. Tyto vztahy vedou k podněcování kladných sociálních vztahů a charakterových vlastností člověka.³⁹

---

³⁶ srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, J., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. UK Praha. 2003. str. 32.

³⁷ srov. JANIŠ, K. *Úvod do problematiky volného času*. Opava. 2009. str. 30.

³⁸ srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, J., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. UK Praha. 2003. str. 51.

³⁹ srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. UK Praha. 2003. str. 51.

Příprava na vyučování je především příprava domácích úkolů a opakování školního učiva zábavnou formou. Je závislá na formě a věku dítěte. Patří sem prohlubování učiva, jejich konkretizace a praktické využití. Provádí se nenáročnou a zábavnou formou didaktických her s cílem praktické aplikace vědomostí a jejich rozšiřování a prohlubování.⁴⁰

---

⁴⁰ srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. UK Praha. 2003. str. 51 – 52.

2 Vzdělání a ekonomická situace rodiny

Markéta Sedláčková uvádí: „že rodina je kolébkou důvěry a základním pilířem společnosti. Toto heslo platilo v tradiční společnosti – otázkou je, zda platí i ve společnosti dnešní. Funkce, které tradičně plnila rodina, převzaly do velké míry formální organizace, potažmo stát. Také princip důvěry, který se tradičně omezoval na právě na vztahy příbuzenské a komunitní, se podle všeho v současnosti rozšiřuje do čím dál širších okruhů celé společnosti.“⁴¹

Součástí této kapitoly bude pohled na současný význam vzdělání v dnešní společnosti a ekonomickou situaci rodiny: jakým způsobem nás ovlivňuje naše vzdělání, rodinné zázemí, ekonomický a sociální kapitál. Dále nás bude zajímat význam bydliště ve vztahu k prožívání volného času.

2.1 Význam vzdělání v dnešní společnosti

K velkým ekonomickým a společenským změnám u nás dochází po listopadu 1989. Došlo ke změně oborové a vzdělanostní struktury žáků a studentů hlavně středního odborného školství a jejich zapojení na trh práce. Předimenzování a přezaměstnanost v tradičním industriálním odvětví hospodářství vedlo k útlumu středního odborného školství a nárůstu do té doby chybějícího odvětví služeb zejména v kvartérním sektoru. Tento sektor, pokud je vyzdvihován samostatně, vyžaduje vyšší a kvalifikačně náročnější služby (školství, věda, výzkum, bankovníctví, trh nemovitostí). Nový trh práce sebou přinesl i zvýšenou poptávku po kvalitnějším, především vysokoškolském vzdělání za účelem vyšší ekonomické úrovně jedince.⁴²

Význam vzdělání v současné společnosti stoupá na žebříčku hodnot a úspěšnosti. Mnoho průzkumů potvrzuje velmi úzký vztah mezi úrovní vzdělanosti lidí, jejich ekonomickou úrovní příjmů a růstem hospodářství státu. Vzdělání patří mezi základní koncept udržitelného rozvoje celé společnosti. Tento základní koncept udržitelného rozvoje předkládá velké množství výchovných a vzdělávacích aktivit s různým časovým

---

⁴¹ cit. HAMPLOVÁ, D., ŠALAMOUNOVÁ, P., ŠAMANOVÁ, G. *Životní cyklus sociologické a demografické perspektivy*. Sociologický ústav AV ČR. Praha. 2006. str. 22.

⁴² srov. VOJTĚCH, J. FESTOVÁ, J. *Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání*. NÚOV. Praha. 2002. Str. 3.

horizontem. Do tohoto konceptu jsou zahrnuty veškeré státní instituce a základní složky společnosti. Mezi ně patří jednotlivé samosprávy, státní instituce, neziskové organizace, sdružení a privátní sektor. Přístup ke vzdělání musí mít všichni lidé, bez sociálního nebo věkového rozdílu. Na tomto vzdělání se podílejí odborníci širokého spektra oborů.⁴³

„V roce 1990 studovalo na vysokých školách v ČR 89 tis. studentů, v roce 2000 to bylo již 190 tis. a v roce 2012 studovalo na vysokých školách v ČR 392 tis. studentů. Z pohledu vzdělanosti národa došlo k výraznějšímu kvantitativnímu nárůstu. Nabídka vzdělávacích možností vysokých škol v současnosti saturuje reálnou poptávku po této službě.“⁴⁴

2.1.1 Rodinné zázemí a jeho vztah k vzdělání dětí

Podle Martina Zelenky existuje velmi silný vztah mezi vzděláním rodičů a vzděláním jejich dětí v ČR. Výzkum prováděný v roce 2007 uvádí, že mladí lidé, kteří dosáhli vysokoškolského vzdělání, mají rodiče, kteří jsou vysokoškolsky vzdělaní častěji než ti, kteří mají rodiče jen se středním nebo základním vzděláním. Absolventi magisterského studia měli otce vysokoškolačka ve 30% případů a matku vysokoškolačku ve 20%. Dvě pětiny respondentů mělo jednoho z rodičů vysokoškolsky vzdělaného. V jednom ze čtyř případů měli absolventi jednoho z rodičů vysokoškolačka a u absolventů na ostatních typech středních škol se vyskytuje vysokoškolsky vzdělaný rodič mezi 13 – 19%. Nižší typy vzdělání vykazovaly tento podíl menší jak 6%.⁴⁵

Vzdělanost rodičů musíme chápat pouze jako jeden z indikátorů, které mají vliv na vzdělání jejich dětí. Sem patří také rodinné zázemí s ostatními faktory, jako je povolání rodičů a sociální postavení určitého povolání ve společnosti, sociální kapitál s ohledem na kvalitu společenských kontaktů a ekonomický kapitál rodičů. Všechny tyto faktory, které jsme zde vyjmenovali, spolu úzce souvisejí. Podle obecného vzorce platí, že pokud dosáhne někdo vysoké úrovně v jednom z daných faktorů, dosahuje vysoké úrovně i

---

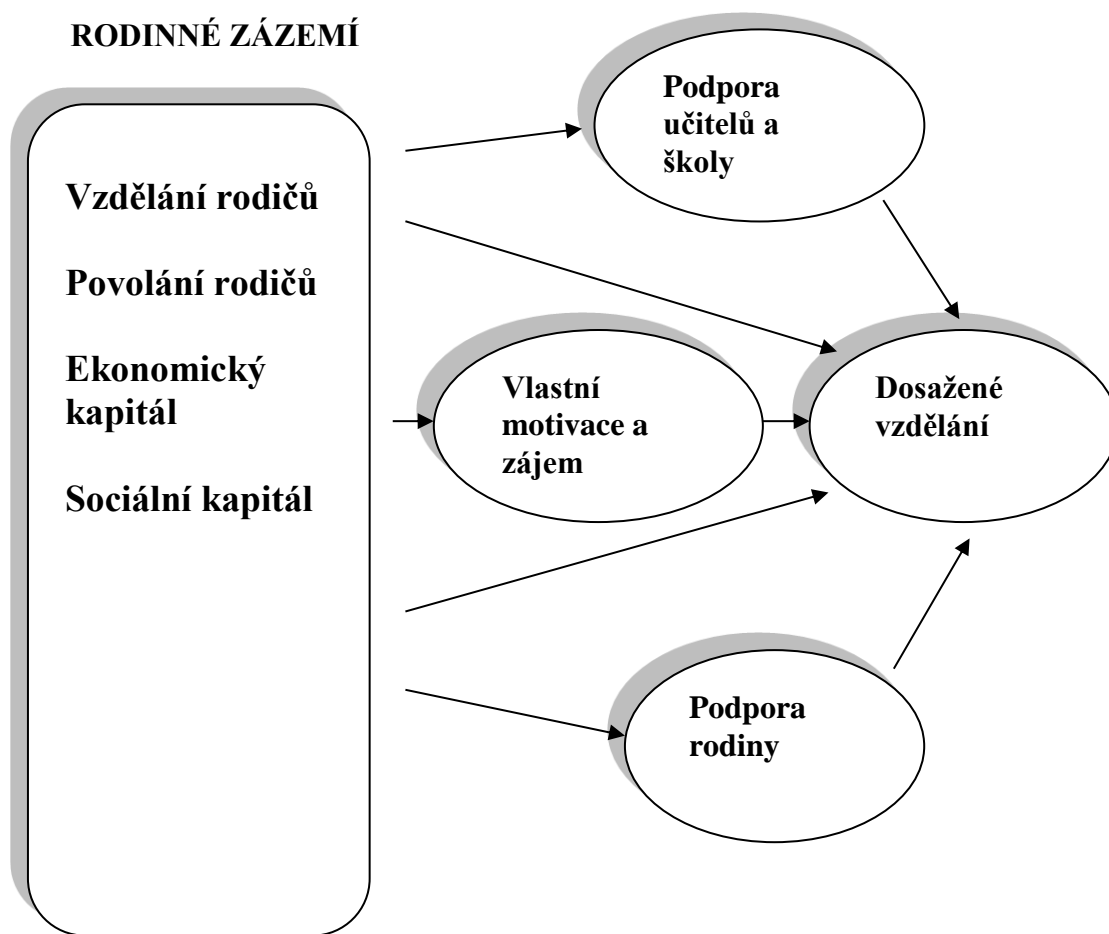
⁴³ srov. HESKOVÁ, M. JÍLKOVÁ, P. *Socioekonomické aspekty trvale udržitelného rozvoje ČR10 let po vstupu do EU*. VŠ evropských a regionálních studií. České Budějovice. 2014. Str. 122.

⁴⁴ cit. HESKOVÁ, M. JÍLKOVÁ, P. *Socioekonomické aspekty trvale udržitelného rozvoje ČR10 let po vstupu do EU*. VŠ evropských a regionálních studií. České Budějovice. 2014. Str. 138.

⁴⁵ srov. ZELENKA, M. *Přechod absolventů škol ze vzdělání na pracovní trh*. PF UK. Praha. 2008. Str. 39.

v ostatních a naopak. Samozřejmě, že tyto indikátory musíme chápat jako jeden celek vyjadřující komplexní rodinné zázemí.⁴⁶

Rodinné zázemí >>> Vzdělání >>> Zaměstnání
„Co ovlivňuje, jaké má kdo vzdělání a jak se uplatní na pracovním trhu?“⁴⁷

Tab. č 1: Rodinné zázemí, vzdělání, zaměstnání

Tabulka (viz. výše) znázorňuje hlavní indikátory rodinného zázemí jako je vzdělání rodičů, povolání rodičů, ekonomický a sociální kapitál v návaznosti na podporu rodiny,

⁴⁶ srov. ZELENKA, M. *Přechod absolventů škol ze vzdělání na pracovní trh*. PF UK. Praha. 2008. Str. 44 – 45.

⁴⁷ cit.. ZELENKA, M. *Přechod absolventů škol ze vzdělání na pracovní trh*. PF UK. Praha. 2008. Str. 48.

vlastní motivaci a podporu učitelů. Ač by se mohlo zdát, tak největší vliv na dosažené vzdělání má ekonomický kapitál rodiny, na druhém místě potom podpora rodiny a vlastní motivace a až na posledním místě se objevuje škola a učitelé. Všechny tyto uvedené indikátory podporují, ať už přímo nebo nepřímo, dosažené vzdělání.⁴⁸

2.2 Ekonomická situace rodiny

„Úroveň příjmů stále výrazněji ovlivňovalo dosažené vzdělání. Ze zjištění ČSÚ⁴⁹ 2007 vyplývá, že mezi 10 % domácností s nejvyšším čistým příjmem na osobu bylo 40% domácností s vysokoškolsky vzdělanou osobou v čele a dalších 38% domácností mělo v čele osobu s úplným středoškolským vzděláním. Mezi desetinou nejchudších domácností se v 56% vyskytovala v čele osoba s nízkým vzděláním (bez maturity) a 19% osob v čele mělo jen základní vzdělání.“⁵⁰

2.2.1 Úplnost rodiny a její ekonomická situace

Úplnost rodiny a její složení v běžné populaci se zabývala studie Stavů české rodiny z roku 2016. Podle jejího zjištění žilo v běžné populaci 72% úplných rodin s oběma biologickými rodiči, v neúplné rodině s jedním biologickým rodičem (nejčastěji s matkou) žilo 22% dětí a 6% dětí z dotazovaných uvedlo, že žije pouze s jedním biologickým rodičem a jeho partnerem.⁵¹

Podle této studie jsou více ohroženy chudobou úplné rodiny s více dětmi. Podle dotázaných v běžné populaci mají tyto rodiny čisté měsíční příjmy, které je sice chrání před úplnou materiální deprivací, ale jen těžko se dostávají nad hranici chudoby. 54% respondentů odpovědělo, že jejich čistý měsíční příjem přesahuje 30 tisíc korun. Rozdílnost v příjmech rodin spočívala ve struktuře rodin (úplná, samoživitelka), ve výši vzdělání, nezaměstnanosti a situování rodin v zaostalejších regionech státu.⁵²

Obtížně vychází s příjmem 57% rodin, z toho jen 14% mluví o velkých obtížích. Tento pohled není jen subjektivní z důsledku špatného hospodaření nebo zbytečných

⁴⁸ srov. ZELENKA, M. *Přechod absolventů škol ze vzdělání na pracovní trh*. PF UK. Praha. 2008. str. 48.

⁴⁹ ČSÚ – Český statistický úřad.

⁵⁰ cit. BOLEDOVIČOVÁ, M. *Sociální determinanty zdraví*. Praha. 2016. str. 16 – 17.

⁵¹ srov. MEDIÁN, s.r.o. a kolektiv. *Stav české rodiny, co ji chrání a ohrožuje*. Graftis. 2016. str. 14.

⁵² srov. MEDIÁN, s.r.o. a kolektiv. *Stav české rodiny, co ji chrání a ohrožuje*. Graftis. 2016. str. 17.

výdajů. Subjektivní pohled úzce souvisí s objektivním, a to z důvodu nízkého příjmu dotazovaných rodin.⁵³

Velké potíže s příjmem uvádí přes 40% dotazovaných s měsíčním příjmem do dvaceti tisíc korun a jen malé procento s příjmem nad třicet tisíc korun.⁵⁴

2.2.2 Bydlení a společné trávení volného času o víkendech

S ekonomickou úrovní a stabilitou také souvisí otázka bydlení. Náklady na bydlení a s tím spojené výdaje úzce souvisejí s možností investic a splátek v dalších oblastech. Kvalita bydlení se také odráží na kvalitě života jedince, na jeho zdraví a vztahu v rodině a k okolí. Ve většině dnešní běžné populace převládá vlastnické bydlení – 62% domácností má vlastní dům, či byt (z toho je 70% rodin úplných). Neúplné rodiny uváděly nejčastěji bydlení v nájemních bytech.⁵⁵

„Podle průzkumů realizovaných v rámci studie o sociálních determinantech zdraví žilo ve vlastním domě téměř 40% domácností a v bytech s osobním vlastnictvím 20% domácností, nájemní bydlení využívalo 23% domácností a v družstevních bytech žilo 12% domácností.“⁵⁶

Studie o Stavě české rodiny, co ji chrání a ohrožuje (Medián s.r.o.) se zabývala také otázkou způsobu činností a trávení volného času o víkendu. Sonda probíhala ve 24 hodinovém rozmezí. Největší část dne věnují respondenti spánku, na druhém místě je péče o dítě a rodinu, péče o domácnost, práci a v neposlední řadě nejmenší část dne jim zaplňuje osobní volný čas nebo volný čas s partnerem. Nejméně času s dítětem uvádějí rodiny s jedním biologickým rodičem a jeho partnerem (v závislosti na věku dítěte). Respondenti odpovídali i na otázku týkající se délky trávení volného času u svého partnera. Ta se pohybovala v rozmezí 3 – 4 hodin. Většinou na tuto otázku odpovídaly ženy, které se nejvíce starají o dítě a volného času pro svoji potřebu mají méně.⁵⁷

---

⁵³ srov. MEDIÁN, s.r.o. a kolektiv. *Stav české rodiny, co ji chrání a ohrožuje*. Graftis. 2016. str. 17.

⁵⁴ srov. MEDIÁN, s.r.o. a kolektiv. *Stav české rodiny, co ji chrání a ohrožuje*. Graftis. 2016. str. 17.

⁵⁵ srov. MEDIÁN, s.r.o. a kolektiv. *Stav české rodiny, co ji chrání a ohrožuje*. Graftis. 2016. str. 21.

⁵⁶ cit. BOLEDOVIČOVÁ, M. *Sociální determinanty zdraví*. Praha. 2016. str. 16 – 17.

⁵⁷ srov. MEDIÁN, s.r.o. a kolektiv. *Stav české rodiny, co ji chrání a ohrožuje*. Graftis. 2016. str. 34 – 35.

2.2.3 Trávení volného času podle místa trvalého bydliště

V další otázce o Stavu české rodiny, co ji chrání a ohrožuje (Medián s.r.o.) zaznělo „jak často, oni (respondenti – pozn. autora) sami ve volném čase provozují některé činnosti.“⁵⁸ Z těchto činností se na prvním místě umístila starost o dítě. Televizi nebo video sleduje více jak tři čtvrtiny dotázaných a dvě třetiny věnují svůj volný čas domácím pracím. Kultuře se ve svém volném čase věnuje jedenkrát měsíčně šestina dotázaných. Podle zjištění je častější návštěva restaurací, kaváren a klubů u rodin s jedním biologickým rodičem a jeho partnerem nebo v rodinách neúplných. Podle místa bydliště se rodiny, které bydlí v malých obcích, věnují nejčastěji domácím pracím a málo čtou noviny, knihy nebo časopisy. Ve středně velkých obcích uvádějí respondenti trávení volného času návštěvou příbuzných a péčí o sebe sama (návštěva kadeřníka, holiče, kosmetika...). Obyvatelé velkých měst se ve větší míře věnují studiu cizích jazyků, odborné literatury, čtení knih a sportování nebo cvičení. Zároveň stoupá větší zájem o kulturní vyžití (návštěva divadla, koncertů, výstav), ale větší frekvence návštěv kaváren restaurací a klubů. Internet, chatování, mailování, surfování a hra na počítači se objevuje jak v malých obcích, tak i ve velkých městech.^{59 60}

---

⁵⁸ srov. MEDIÁN, s.r.o. a kolektiv. *Stav české rodiny, co ji chrání a ohrožuje*. Graftis. 2016. str. 35.

⁵⁹ srov. MEDIÁN, s.r.o. a kolektiv. *Stav české rodiny, co ji chrání a ohrožuje*. Graftis. 2016. str. 35.

⁶⁰ Výzkumná agentura Medián neuvedla kritéria, podle kterých jsou obce zařazovány do jednotlivých kategorií.

3 Občanská společnost a její zájem o náboženství

Tak, jak se postupem času vyvíjela naše společnost, vyvíjel se i přístup k náboženským otázkám. Přísná církevní dogmata postupně ztrácela na své účinnosti vlivem vývoje společnosti.

„Devadesátá léta 19. století, tedy doba, během níž se začaly rozvíjet různé projevy okultismu v českých zemích, jsou podle historika Otty Urbana v českém prostředí obdobím završení moderní restrukturalizace politického systému a občanské společnosti. V této době, jak zdůraznil Jan Zouhar, se završilo úsilí o ustanovení plnohodnotného českého intelektuálního, politického, uměleckého i vědeckého národního života.“⁶¹

V první polovině dvacátého století nastává celospolečenská krize, kterou určil již v osmdesátých letech devatenáctého století T. G. Masaryk a snažil najít ideální náboženství pro moderního člověka. Jeho diagnóza náboženské krize je podrobena analýze a vychází ze zvýšené sebevražednosti v moderní společnosti. Sebevražednost je podle Masaryka projevem emocionální nestability současného moderního člověka. Vede ho k tomu pocit, že člověk si uvědomuje své nitro, přemýšlí o životě, o hodnotách a to ho vede k nestabilitě. Opakem současného moderního člověka je „divoch“, který žije pouze z okamžitého prožitku a je objektivní.⁶²

Podle Masaryka je pojem moderní nepřesný a spíše uvádí člověka civilizovaného v souvislosti s písmem a čtením, kdy zpřístupnění psaných dokumentů umožňuje člověku reflektovat vlastní já a nároky, které na něho klade společnost překvalifikovat v nároky vlastního svědomí.⁶³

Zájem o duchovní a náboženskou tematiku je v posledních letech v evropských společnostech velmi rozšířený. I když pozorujeme značný nezájem o křesťanský a církevní život, vzrůstá zájem o nadpřirozeno. V současném světě pozorujeme, zejména v evropském prostředí, zvýšený zájem o mysticismus a různé druhy magie. Klasické pojetí křesťanství je stále častěji nahrazováno individuální formou náboženství. Důvodem je silná institucionalizace a racionalizace dnešní moderní společnosti. Člověk vykonává řadu oddělených sociálních rolí, které se aktivně vztahují k jedné oblasti jeho činnosti.

---

⁶¹ cit. LUŽNÝ, D. VÁCLAVÍK, D. a kol. *Individualizace náboženství a identita*. Praha. 2010. str. 89.

⁶² srov. LUŽNÝ, D. VÁCLAVÍK, D. a kol. *Individualizace náboženství a identita*. Praha. 2010. str. 89 – 90.

⁶³ srov. LUŽNÝ, D. VÁCLAVÍK, D. a kol. *Individualizace náboženství a identita*. Praha. 2010. str. 89 – 90.

Náboženství tak postrádá univerzální platnost a jeho normy dávají smysl pouze v „doméne náboženství“, bez jakéhokoli subjektivního významu.⁶⁴

Dana Hamplová ve své knize *Náboženství v české společnosti na prahu 3. tisíciletí* poukazuje na dnešní obraz Evropana, který nechodí do kostela, nenavštěvuje bohoslužby, a přesto věří v nadpřirozeno a v nemateriální síly. V Evropě tak spíše vidíme religiozitu jiného typu. Decentralizovanou, spirituální, nebo alternativní.⁶⁵

Tomáš Halík poznamenává: „že současná Evropa je v určitém směru křesťanská a v určitém směru náboženská. Není ale v žádném případě křesťansky náboženská.“⁶⁶

Podle Aleše Opatrného jsme dnes v situaci, kdy: „Křesťanství není v naší zemi ani jediné možné, ani zakazované či záměrně likvidované, ale je chápáno, jako jedno z možných náboženství, světonázorů a morálních systémů.“⁶⁷

Sociologie dnešní doby hledá cestu, aby pochopila roli náboženství v dnešní společnosti a navrátila náboženství na důstojné místo v sociologických analýzách. Sociologie náboženství se v současnosti ubírá dvěma směry. Jeden směr představuje tendenci ke kvantifikaci náboženství počtem členů církví, účastníků obřadů a jistých představ. To ve své podstatě vypovídá o důležitosti náboženství ve společnosti, kdy lidé mají státem zaručeno, že se mohou přihlásit k jakémukoli typu náboženství podle vlastního výběru (jestliže neodporuje Základní listině práv a svobod). Na straně druhé individuální duchovní potřeby lidí bez nutnosti vázání se na určitou instituci nebo církev. Jistý druh okultismu je jakousi formou individualizované detradicionalizované religiozity a vzniká souběžně se vznikem církevní religiozity.⁶⁸

3.1 Náboženské postoje v dnešní společnosti

Otevřenou společností můžeme nazývat naši společnost po roce 1989, po tomto roce se celá společnost otevírá, je nastolen právní stát, respektují se lidská práva, občanské svobody a v neposlední řadě je umožněn volný pohyb osob, jak směrem dovnitř republiky, tak ven. Tyto změny jsou výsledkem jedné z mnoha konfigurací rozmanitosti v pluralitní

---

⁶⁴ srov. HAMPLOVÁ, D. ŘEHÁKOVÁ, B. *Česká religiozita na počátku 3. Tisíciletí*. Praha. 2009. str. 21 – 22.

⁶⁵ srov. HAMPLOVÁ, D. ŘEHÁKOVÁ, B. *Česká religiozita na počátku 3. Tisíciletí*. Praha. 2009. Str. 14.

⁶⁶ srov. HAMPLOVÁ, D. *Náboženství v české společnosti na prahu 3. tisíciletí*. Praha. 2013. str. 14.

⁶⁷ cit. OPATRNÝ, A. *Cesty pastorace v pluralitní společnosti*. KN Vydří, 2006. str. 26.

⁶⁸ srov. LUŽNÝ, D. VÁCLAVÍK, D. a kol. *Individualizace náboženství a identita*. Praha. 2010. str. 87 – 88.

společnosti. Ve světě se ujal název „multikulturalismus“. Tato nová skutečnost se také projevila v náboženských otázkách a v celkovém nahlížení na poslání církvi u nás.⁶⁹

Na zajímavé souvislosti s pojmem související s multikulturalismem upozornil Michal Petřík: „naděje, které do této ideologie vkládali (či dodnes vkládají) četní levicoví intelektuálové, tkví především v tom, prohlásit se podle univerzální doktríny lidských práv za obhájce ujařmovaných menšinových kulturních společenství, která údajně až teprve v multikulturní společnosti naleznou svůj důstojný život bez útisku, ponížení a kolonizace.“⁷⁰

„Tomu lze ovšem správně rozumět pouze s výhradou: „Je-li multikulturalismus chápán jako faktický stav, jako konstatování existence rozmanitých kultur..., pak není pluralitní koncepci světa nijak na obtíž. Multikulturalismus představuje v takovém případě pouze jednu z mnoha možných historických konfigurací pluralismu.“⁷¹

Otevřenost Listiny základních práv a svobod upravuje individuální právo a svobodu občanů, v některých ustanoveních nacházíme i právo korporativní (politických stran, hnutí a odborových organizací), ale největší otevřenost nacházíme u církvi a náboženských společností.⁷²

V souladu s mezinárodním právem umožňuje otevřeně přicházet do České republiky i těm, kteří přicházejí s různými typy vyznání s celého světa. Svoboda vyznání u nás zaručuje azyl těm lidem, kteří jsou ve své zemi za své náboženské vyznání utiskováni nebo dokonce pronásledováni.⁷³

„Individuální svoboda náboženského vyznání je v Listině upravena formulí: Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání je zaručena. Každý má právo změnit své náboženství nebo víru, anebo být bez náboženského vyznání. Každý má právo svobodně projevat své náboženství nebo víru buď sám, nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováním obřadu.“⁷⁴

Podle sociologické studie Česká religiozita na počátku 3. tisíciletí je definice náboženské socializace velmi široká. Studie se zabývala otázkou vlivu náboženského

---

⁶⁹ srov. PŘIBYL, S. *Konfesně právní studie*. Brno, 2007. Str. 156.

⁷⁰ cit. PETŘÍK, M. *Pohřbívá Bělohradský multikulturalismus?* in: Newsletter CEP č.12/2006. str. 4.

⁷¹ cit. PŘIBYL, S. *Konfesně právní studie*. Brno, 2007. str. 156.

⁷² srov. PŘIBYL, S. *Konfesně právní studie*. Brno, 2007. str. 162.

⁷³ srov. PŘIBYL, S. *Konfesně právní studie*. Brno, 2007. str. 163.

⁷⁴ cit. PŘIBYL, S. *Konfesně právní studie*. Brno, 2007. str. 162.

vyznání v rodinných vztazích. Ve třech proměnných – Dětství, Rodiče, Současnost, týkající se náboženské socializace, byly položeno po dvou otázkách.⁷⁵

Proměnná první: „V jakém vyznání nebo náboženství jste byl(a) vychováván(a)?“ a „Jak často jste navštěvoval(a) náboženské obřady, když Vám bylo asi 11 nebo 12 let?“ Druhá kategorie obsahovala otázky: „Jaké bylo vyznání nebo náboženství Vaší matky (Vašeho otce), když jste byl(a) dítě?“ a „Jak často navštěvovala Vaše matka (Váš otec) náboženské obřady, když jste byl(a) dítě?“ V třetí kategorii byly položeny otázky ze současnosti: „K jakému náboženství se hlásíte?“ a „Jak často navštěvujete bohoslužby?“⁷⁶

Nezájem rodičů o náboženství projevovalo 27% respondentů ze sta, u dětí to bylo 40,8% a v současnosti projevuje nezáměr o jakékoli náboženství 51,1% respondentů.⁷⁷

Naopak zájem o náboženství u rodičů je 73% respondentů ze sta, v dětství mělo zájem 59,2% a v současnosti se hlásí k náboženství 48,9% respondentů.⁷⁸

Z toho vyplývá souvislost náboženské příslušnosti v životě rodičů a role náboženské socializace v dětství respondenta. Zájem o náboženství v dětství mělo 85,5% respondentů rodičů, kteří sami měli zájem o náboženství. 14,5% respondentů v dětství bylo bez vlivu náboženství svých rodičů.⁷⁹

Souvislost náboženské socializace v dětství a zájem o náboženství v dospělosti ukázala, že 90% respondentů, kteří nebyli vychováni k žádnému náboženství, se k žádné církvi nehlásí a nedochází na žádné bohoslužby ani v současnosti. Jak autoři studie uvádí, zbylých 10% jsou částečnými konvertity, kterým se sice nedostalo náboženské výchovy, ale v současnosti se hlásí k některé s církvi.⁸⁰

Vliv vzdělání na náboženskou socializaci během dětství a v dospělosti patří mezi významné faktory. Silnější vztah k náboženství v dospělosti měli respondenti s nižším vzděláním. Pokud tito respondenti, kteří prodělali v dětství náboženskou socializaci, ukončili vzdělání alespoň maturitou, jejich vztah k náboženství se rapidně snižuje. Jedinci, kteří vyrostli v sekulárních rodinách s nízkým vzděláním, jsou méně otevření víře, než jejich vzdělanější vrstevníci a náboženská víra u respondentů s vyšším vzděláním, je spíše výsledkem volby, než výchova v rodině spojená s tradicí.⁸¹

⁷⁵ srov. HAMPLOVÁ, D. ŘEHÁKOVÁ, B. *Česká religiozita na počátku 3. Tisíciletí*. Praha. 2009. str. 76.

⁷⁶ cit. HAMPLOVÁ, D. ŘEHÁKOVÁ, B. *Česká religiozita na počátku 3. Tisíciletí*. Praha. 2009. Str. 76 – 78.

⁷⁷ srov. HAMPLOVÁ, D. ŘEHÁKOVÁ, B. *Česká religiozita na počátku 3. Tisíciletí*. Praha. 2009. Str. 77.

⁷⁸ srov. HAMPLOVÁ, D. ŘEHÁKOVÁ, B. *Česká religiozita na počátku 3. Tisíciletí*. Praha. 2009. Str. 77.

⁷⁹ srov. HAMPLOVÁ, D. ŘEHÁKOVÁ, B. *Česká religiozita na počátku 3. Tisíciletí*. Praha. 2009. Str. 76 – 78.

⁸⁰ srov. HAMPLOVÁ, D. ŘEHÁKOVÁ, B. *Česká religiozita na počátku 3. Tisíciletí*. Praha. 2009. Str. 79.

⁸¹ srov. HAMPLOVÁ, D. ŘEHÁKOVÁ, B. *Česká religiozita na počátku 3. Tisíciletí*. Praha. 2009. Str. 82.

3.2 Institucionalizovaná a alternativní religiozita

Současná sociologie si představuje pod pojmem institucionalizovaná religiozita organizované církevní náboženství. U nás se jedná o organizované církevní křesťanství. Součástí této religiozity je její soustavnost v definování základních prvků věrouky, náboženských rituálů a chování. Institucionalizovaná religiozita se vyznačuje životem uvnitř církve, jejím členstvím, účastí na církevních akcích, bohoslužbách, dobrovolnickými a charitativními aktivitami a souhlasem s prvky dogmatu. Jedná se tedy o náboženství organizované, založené na definované věrouce. Její měření je tedy jednodušší než u alternativní religiozity.⁸²

„Členství v církvi přitom nemusí mít nutně lepší vypovídací hodnotu. Tradiční denominace (např. Církev římskokatolická) považuje za člena každého, kdo byl pokřtěný, bez ohledu na případnou konverzi k jinému náboženství nebo odmítnutí náboženství jako celku. Jiné náboženské skupiny posuzují členství na základě aktivní účasti (to platí např. o některých protestantských denominacích) a jiné dokonce požadují „osobní sepsané a podepsané prohlášení stvrzující, že se člověk členem stává.“⁸³

Pod názvy religiozita, spiritualita a magie se skrývají různé náboženské postoje, kvazináboženské představy a činnosti, které nejsou součástí tradičního historického náboženství, zaměřují se na vlastní já, na vlastní sebenaplnění a mají velmi nízké morální požadavky. Vycházejí z vlastních neobvyklých zážitků, esoterické tradice, transpersonální psychologie nebo východního hinduismu a buddhismu. Bývají založeny na moderním věštění, parapsychologii, spiritismu a čarodějnictví. Jejich víra se projevuje ve víru v různé amulety, předpovídání budoucnosti, schopnost věštců, spiritismu a převtělování. Tyto aktivity nejsou v rozporu s klasickou organizovanou vírou, byly součástí dávné středověké kultury a přežívají do dnešní doby. V tomto duchu můžeme uvažovat o jakési koexistenci této skutečnosti. V první řadě jde o existenci tradičního křesťanství ve spojitosti s moderní vědou a na straně druhé o platonistický přístup, opírající se o východní náboženství a vycházející, jak z tradičního křesťanství a judaismu, tak z filozofie, z učení renesančních umělců, magie a okultismu.⁸⁴

---

⁸² srov. HAMPLOVÁ, D. *Náboženství v české společnosti na prahu 3. tisíciletí*. Praha. 2013. str. 29.

⁸³ cit. HAMPLOVÁ, D. ŘEHÁKOVÁ, B. *Česká religiozita na počátku 3. Tisíciletí*. Praha. 2009. str. 19.

⁸⁴ srov. HAMPLOVÁ, D. *Náboženství v české společnosti na prahu 3. tisíciletí*. Praha. 2013. str. 32 – 33.

3.3 Náklonnost k náboženským systémům

Podle předběžných výsledků sčítání lidu z roku 2011 se česká populace hlásí k náboženskému vyznání: římskokatolickému 10,3%, Českobratrské církvi evangelické 0,5%, Československé církvi (husitské) 0,4%, jiným církvím nebo náboženským společnostem 2,8%, věří bez církevní příslušnosti 6,7%, bez vyznání 34,2% a bez udání 45,1% respondentů. Podle předchozích údajů o sčítání z roku 1991 a 2001 dochází k poklesu obyvatelstva, které se hlásí k některé z církví a naopak vzrostl počet těch, kteří na danou otázku neodpověděli (45,1%). Tento údaj byl nepovinný a zdá se, že pro větší část populace není důležitý a není ani součástí jejich identity.⁸⁵

Nabýváme dojem, že Čechy vede nedůvěra v instituce (církve), k tomu, že se obrací na jiný druh víry nebo náboženské tradice, např. různá východní náboženství. Podle průzkumu DIN⁸⁶ z roku 2006 tomu tak není. Podle tohoto průzkumu měli dotázaní určit své sympatie k různým náboženským systémům. New age neznalo nebo neumělo přiřadit více jak 60% respondentů. Stejně tak u novopohanství se neumělo vyjádřit více jak 50% dotázaných. Přesto zůstává křesťanské náboženství nejvíce sympatické pro většinu respondentů. Za křesťanstvím se umístil katolicismus, protestantismus, buddhismus a judaismus, všechny tyto systémy skončily na srovnatelné úrovni. Poslední v žebříčku popularity se umístil islám, New Age a Svědci Jehovovi.⁸⁷

---

⁸⁵ srov. HAMPLOVÁ, D. *Náboženství v české společnosti na prahu 3. tisíciletí*. Praha. 2013. str. 40 – 41.

⁸⁶ DIN – <http://www.soc.cas.cz/projekt/detradicionalizace-individualizace-nabozenstvi-v-ceske-republice-jejich-sociopoliticke>.

⁸⁷ srov. HAMPLOVÁ, D. *Náboženství v české společnosti na prahu 3. tisíciletí*. Praha. 2013. str. 52 – 53.

4 Kvantitativní pedagogický výzkum

Praktická část této kapitoly zahrnuje vlastní výzkum determinantů ovlivňující trávení volného času. Stanovíme si hlavní cíl celého výzkumu, jeho dílčí složky a určíme hypotézy spolu s výzkumnými otázkami. Hlavní náplní této kapitoly bude analyzování získaných dat pomocí pedagogických metod výzkumu a vlastní závěr vyplývající ze získaných dat.

Kvantitativní výzkum vychází z filosofických pedagogických výzkumů pozitivizmu, novopozitivizmu. F. N. Kerlinger uvádí: „Vědecký výzkum je systematické, kontrolované, empirické a kritické zkoumání hypotetických výroků o předpokládaných vztazích mezi přirozenými jevy“⁸⁸

Uvažujeme-li o vědeckém výzkumu v pedagogice, můžeme ji určit jako systematickou a záměrnou činnost, při kterých empirickými metodami zkoumáme hypotézy o vztazích mezi jevy. Výše zmíněná definice je použitelná pro jakýkoliv vědecký výzkum v kterékoli oblasti vědy.⁸⁹

Jednotlivé fáze pedagogického výzkumu řeší jeden nebo více problémů. Konečné řešení vědeckého problému představuje celou řadu navzájem propojených a závislých kroků a činností. Konkrétní výzkumy se mohou od sebe lišit s ohledem na postup a realizaci jednotlivých činností. Postup jednotlivých činností bývá následující:

- stanovení problému
- formulace hypotézy
- testování (verifikace, ověřování) hypotézy
- vyvození závěrů a jejich prezentace⁹⁰

---

⁸⁸ cit. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 2007, str. 12.

⁸⁹ srov. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 2007, str. 12.

⁹⁰ srov. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 2007, str. 12.

4.1 Cíl výzkumu

Cílem našeho výzkumu je určit, zda vybrané náboženské a sociální determinanty ovlivňují výběr volnočasových aktivit.

Dílčí cíle:

- ověřit, jaký vliv má vzdělání otce na výběr volnočasových aktivit jeho dětí
- ověřit, jaký vliv má vzdělání matky na výběr volnočasových aktivit jejich dětí
- ověřit, jaký vliv má dosažené vzdělání respondenta na jeho výběr volnočasových aktivit
- ověřit, jaký vliv má aktuální zaměstnání respondenta na jeho výběr volnočasových aktivit
- ověřit, jaký vliv má současná ekonomická situace respondenta vliv na jeho výběr volnočasových aktivit
- ověřit, jaký vliv má náboženské přesvědčení respondenta na jeho výběr volnočasových aktivit
- ověřit, jaký vliv má postoj k náboženství respondenta na jeho výběr volnočasových aktivit

4.2 Volba metodologie

Sociální a přírodní vědy kladou důraz na získávání poznatků ve výzkumu pomocí empirických dat. V obou oblastech se za vědecké považuje průzkum sociálních a přírodních jevů pomocí experimentu, pozorování, kvantifikace, vysvětlení a v neposlední řadě i hledání univerzality.⁹¹

Jako volbu metodologie jsme si stanovili kvantitativní pedagogický výzkum, jeho vzorem k přístupu výzkumu je oblast přírodních věd. Každé chování jedince lze měřit a předpovídat. Pro kvantitativní výzkum jsou typické experimenty a náhodné výběry, strukturovaný sběr dat za pomoci testů, pozorování nebo dotazníků.⁹²

---

⁹¹ srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Portál. Praha. 2005, str. 30.

⁹² srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Portál. Praha. 2005, str. 46.

Vzorem kvantitativního přístupu k výzkumu v sociálních vědách jsou podle J. Hendla metody přírodních věd. J. Hendl předpokládá (pozn. autora): „že lidské chování můžeme do jisté míry měřit a předpovídat. Kvantitativní výzkum využívá náhodné výběry, experimenty a silně strukturovaný sběr dat pomocí testů, dotazníků, nebo pozorování. Konstruované koncepty zjišťujeme pomocí měření, v dalším kroku získaná data analyzujeme statistickými metodami, s cílem je explorovat, popisovat, případně ověřovat pravdivost našich představ o vztahu sledovaných proměnných. Kvantitativní výzkum bývá spojován s hypoteticko-deduktivním modelem vědy, který sestává z těchto základních komponent:

- *teorie* – obecné tvrzení, které má potenciál vysvětlit vztahy v reálném světě
- *hypotéza* – vztah mezi minimálně dvěma proměnnými X a Y
- *operační (operacionalizovaná) definice* – co potřebujeme zjistit, abychom pozorovali X a Y
- *měření* – provedeme pozorování
- *testování hypotézy* – provedeme závěry o platnosti hypotézy
- *verifikace* – vztáhneme výsledek testování zpět k teorii⁹³

Tyto metody jsou podrobně zpracovány tak, aby odpovídaly danému zkoumání. Měření musí být validní – měříme skutečně to, co se má měřit. Spolehlivé – měříme stejnou věc, pokud zůstala stejná, dostaneme stejný výsledek. A poslední je verifikace – ta se považuje za provizorní, nikdy nemůžeme dokázat platnost shromážděných dat.⁹⁴

4.3 Určení výzkumných otázek a formulace hypotéz

Pro stanovení našeho výzkumného cíle musíme nejdříve formulovat výzkumné otázky a hypotézy.

---

⁹³ cit. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. 2005, str. 46.

⁹⁴ srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. 2005, str. 46.

Výzkumná otázka č. 1:

Má dosažené vzdělání otce vliv na výběr volnočasových aktivit respondentů?

H₀: Mezi vlivem vzdělání otce a výběrem volnočasových aktivit respondentů není statisticky významný vztah.

H_A: Mezi vlivem vzdělání otce a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah.

Výzkumná otázka č. 2:

Má dosažené vzdělání matky vliv na výběr volnočasových aktivit respondentů?

H₀: Mezi vzděláním matky a výběrem volnočasových aktivit respondentů není statisticky významný vztah.

H_A: Mezi vzděláním matky a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah.

Výzkumná otázka č. 3:

Má dosažené vzdělání respondentů vliv na jejich výběr volnočasových aktivit?

H₀: Mezi vzděláním a výběrem volnočasových aktivit respondentů není statisticky významný vztah.

H_A: Mezi vzděláním a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah.

Výzkumná otázka č. 4:

Má aktuální zaměstnání respondenta vliv na jeho výběr volnočasových aktivit?

H₀: Mezi aktuálním zaměstnáním a výběrem volnočasových aktivit respondentů není statisticky významný vztah.

H_A: Mezi aktuálním zaměstnáním a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah.

Výzkumná otázka č. 5:

Má ekonomická situace respondenta vliv na jeho výběr volnočasových aktivit?

H₀: Mezi ekonomickou situací a výběrem volnočasových aktivit respondentů není statisticky významný vztah.

H_A: Mezi ekonomickou situací a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah.

Výzkumná otázka č. 6:

Má náboženské přesvědčení respondenta vliv na jeho výběr volnočasových aktivit?

H₀: Mezi náboženským přesvědčením a výběrem volnočasových aktivit respondentů není statisticky významný vztah.

H_A: Mezi náboženským přesvědčením a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah.

Výzkumná otázka č. 7:

Má postoj k náboženství respondenta vliv na jeho výběr volnočasových aktivit?

H₀: Mezi postojem k náboženství a výběrem volnočasových aktivit respondentů není statisticky významný vztah.

H_A: Mezi postojem k náboženství a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah.

4.4 Výzkumné metody

V této podkapitole si objasníme jednotlivé metody sběru dat, analýzy získaných dat a ověřování jednotlivých hypotéz.

4.4.1 Metoda sběru dat

Pro náš kvantitativní výzkum jsme použili jednu z nejčastějších metod pro hromadné získávání údajů, metodu dotazníku. Jedná se o velmi ekonomický nástroj pro získání velkého počtu informací. Tato metoda patří mezi ty zdánlivě lehčí formy sběru dat z důvodu jednoduchosti sestavováním zadaných otázek. Probíhá formou písemného kladení otázek a následné získání písemné odpovědi. Jedinec, vyplňující dotazník, se nazývá respondent a jednotlivé položky dotazníku jsou otázkami.⁹⁵

Našeho výzkumu se zúčastnilo 2086 respondentů ve věku 11 – 85 let. V průběhu zpracování jednotlivých položek dotazníku jsme zjistili podíl 1074 žen a 994 mužů. U 18 respondentů bylo pohlaví neuvedeno. V dotazníku jsme se zabývali sedmi položenými

---

⁹⁵ srov. GAVORA, P. *Výzkumné metody v pedagogice*. Paido. Brno. 1996. str. 53.

otázkami. Počet respondentů, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, k otázce vzdělání respondentova otce: 135 respondentů má otce se základním vzděláním, 786 respondentů má otce s učebním oborem, 761 respondentů má otce se střední školou a 404 respondentů uvedlo otce s vysokoškolským vzděláním. U vzdělání respondentovi matky uvedlo 185 respondentů základní vzdělání matky, 632 respondentů učební obor matky, 923 respondentů má matku se středoškolským vzděláním a 346 respondentů matku s vysokoškolským vzděláním. Vlastní vzdělání jako základní uvedlo 420 respondentů, 279 respondentů má vzdělání v učebním oboru, 902 má středoškolské vzdělání a 485 vysokoškolské. Jako své aktuální zaměstnání uvedli respondenti: základní 190 respondentů, střední školu 325, vysokou nebo odbornou škola 318, v zaměstnání 923, osoba samostatně výdělečně činná 120, na mateřské nebo rodičovské dovolené 78, ve starobním důchodu 122, v invalidním důchodu 30, nezaměstnaný 47 a jiná alternativa zaměstnání 23. Ekonomickou situaci označilo 40 respondentů jako velmi špatnou, 347 jako nepříliš dobrou, 983 jako spíše středně dobrou, 613 jako dobrou a 103 respondentů velmi dobrou. V otázce: Postoj k náboženství bylo 1172 respondentů ochotno připustit, že náboženství může hrát roli v životě, ale nic pro ně neznamena, 246 jako takové odmítá náboženství, 263 respondentů se pokládá za nábožensky aktivního člověka, ale není členem žádné církve a 405 respondentů se pokládá za nábožensky aktivního člověka a je členem konkrétní církve. U otázky osobní víry se 591 respondentů vyjádřilo, že věří v osobního Boha, 59 věří ve více božských sil, 530 věří ve vyšší moc, 380 jsou agnostici/agnostičky a 526 respondentů jsou ateisté/ateistky.

Dotazník je určen pro hromadné šetření a opatřování statistických dat. „Vymezuje se, jako soubor přesně formulovaných standardizovaných otázek předkládaných respondentům v písemné podobě za účelem zjištění specifických údajů, názorů, postojů, nebo mínění. Dotazníkem lze získat informace o obtížně dostupných faktech, a to od větší skupiny osob, s nimiž není osobní kontakt.“⁹⁶

„Samotný dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně.“⁹⁷

Struktura dotazníku vychází z velmi promyšlené koncepce, kdy je potřeba rozdělit základní otázku na několik okruhů a ty potom doplnit položkami. Dotazník obsahuje tři na sebe navazující části. První částí je tzv. vstupní část, která obsahuje údaje o zadavateli

⁹⁶ cit. MAŇÁK, J. a kol. *Kapitoly z metodologie pedagogiky*. 1994. str. 50.

⁹⁷ cit. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 2007. str. 163.

daného dotazníkového šetření, uvádí cíle dotazníku a důležitost klade na význam odpovědi respondenta a v neposlední řadě obsahuje základní pokyny k vyplnění dotazníku.

Druhou část dotazníku vyplňují vlastní zadané otázky. Otázky v druhé části nebývají vždy tematicky seřazené. Na začátku dotazníku jsou vždy otázky přitažlivé a méně náročné, abychom daného respondenta neodradili. Prostřední část dotazníku obsahuje otázky těžké, ale i nezáživné až nudné. Na závěr dotazníkového šetření jsou pokládány otázky osobního charakteru. V závěru nezapomeneme respondentovi poděkovat za jeho vynaložené úsilí.⁹⁸ Obsah našeho dotazníkového šetření obsahuje všechna tři formy otázek: otevřené, polozavřené a uzavřené.

Má-li mít dotazníková metoda žádaný výsledek dotazníku na vědecké úrovni, musíme dbát na řadu podmínek. Především musíme brát zřetel na vhodnost dotazníku pro sledované cíle, zda je optimální výzkumnou metodou a zda ji nelze zkoordinovat s jinou výzkumnou metodou. Dále je potřeba při aplikaci dotazníku přesně formulovat cíl výzkumu a stanovit hypotézy v souvislostech ke zkoumanému jevu.⁹⁹

Druhy dotazníků

Rozlišujeme dotazník podle formy na dotazník strukturovaný (zavřený) – s uzavřenými otázkami a na dotazník nestrukturovaný (otevřený) – s otevřenými otázkami, nebo dotazník kombinovaný, kdy se obě formy otázek střídají. Techniky získávání dat pomocí dotazníku jsou osobní (předáním osobně skupině respondentů) nebo poštou a v neposlední řadě pomocí Internetu.¹⁰⁰

Požadavky na dotazník

Dotazník je velmi náročný na přípravu, protože dané otázky nelze dodatečně upřesňovat nebo doplňovat, z důvodu nepřímého kontaktu s daným respondentem. Hlavní požadavky na dotazník ve vědeckém výzkumu:

- v manuálu dotazníku řádně vysvětlit význam prováděného šetření

---

⁹⁸ srov. GAVORA, P. *Výzkumné metody v pedagogice*. Paido. Brno. 1996. str. 54.

⁹⁹ cit. MAŇÁK, J. a kol. *Kapitoly z metodologie pedagogiky*. 1994. str. 50.

¹⁰⁰ srov. MAŇÁK, J. a kol. *Kapitoly z metodologie pedagogiky*. 199. str. 50 – 51.

- vysvětlit cíl výzkumu
- dotazník má obsahovat co nejméně položek (konkrétních otázek)
- formulace jednotlivých otázek nesmí být dvojsmyslná, ale jasně formulovaná
- jednotlivé otázky nesmí být sugestivní a nesmí se týkat intimních problémů¹⁰¹

Podle obsahu lze dotazníkové položky (otázky) rozdělit na položky zjišťující fakta, položky zjišťující vědomosti a znalosti, položky zjišťující mínění, postoje a motivy respondentů.

- Položky zjišťující fakta – tyto položky nevyžadují velikou námahu při odpovídání.
- Položky zjišťující znalosti, nebo vědomosti – tyto položky se musí formulovat velmi opatrně, aby se respondent necítil kompromitován s neznalostí, a aby z položené položky vyplynulo, že neznalost věci je zcela běžným jevem.
- Položky zjišťující mínění, postoje a motivy – jsou citlivé na formulaci a na umístění v dotazníku a v jeho případě je různorodost názorů zcela přirozená.¹⁰²

Realizace dotazníku

V případě splnění všech nezbytných podmínek úspěšného dotazníku probíhá vlastní příprava a realizace dotazníku podle těchto fází:

Výběr výzkumného vzorku respondentů a vlastní respondenty vybíráme podle předem stanoveného cíle, aby byl dostatečně reprezentativní, aby byl vybrán náhodně a věrně odrazil populaci.

Sestavovaný dotazník musí mít jednoznačně danou definici zkoumaného problému. Jednotlivé části problému je třeba zasadit do samostatných otázek, je třeba si uvědomit, že zadané otázky již nelze měnit. Dotazník se ve své první části zabývá obecnými údaji o respondentovi a ve své druhé části se zaměřuje na sledovaný problém.

Před vlastním nasazením dotazníku se musí ověřit a vyzkoušet daný dotazník na menším počtu respondentů, podle výsledků se jednotlivé otázky eliminují a málo pregnantní se upravují nebo zpřesňují. Zároveň se sleduje čas pro vyplnění dotazníku, jeho

¹⁰¹ srov. MAŇÁK, J. a kol. *Kapitoly z metodologie pedagogiky*. 1994. str. 50 – 51.

¹⁰² srov. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 2007. str. 168.

celková náročnost a zájem respondentů. Za důležité se ukazuje vyzkoušet zpracovatelnost získaných dat a jejich statistické zpracování.

Realizací dotazníku ve výzkumu se rozumí, že připravený dotazník se rozesílá pomocí internetu, zadáním skupině respondentů (žákům ve třídě) nebo osobně dané cílové skupině. Počet vrácených a správně vyplněných dotazníků je důležitým ukazatelem pro platnost závěrů, které podle získaných informací výzkumník formuluje, návratnost nižší než padesát procent se považuje za nedostatečnou pro platné zobecnění.

Důležitým úkolem je přezkoumání dat uvedených v dotaznících a vyřazená všech dotazníků nesprávně vyplněných a neúplných, následuje kvantitativní a kvalitativní zpracování, výsledky se zavádějí do tabulek a stávají se východiskem pro statistické zpracování, následuje kvalitativní analýza údajů a formulace závěrů, dosažené výsledky je potřeba konfrontovat s cíli a hypotézami a uvést do souladu s teoretickými východisky.¹⁰³ Metoda dotazníku v pedagogice velmi často nenaplnuje požadavky kladené na vědecký výzkum, metoda je spíše orientační a jejím cílem je spíše získat přesné informace a sběr faktů. Dotazníková metoda si spíše klade za cíl poznat status quo, než sledovat vztahy mezi proměnnými.¹⁰⁴

Respondenti v dotazníku vypisovali jednotlivé volnočasové aktivity. My jsme je postupně zařazovali do jednotlivých kategorií volnočasových aktivit. Výsledkem je Katalog volnočasových aktivit s následujícími kategoriemi.

Informace, IT & virtuální svět, komunikace a obecnosti: Kategorie obsahuje práci s počítačem, mobilními telefony, tablety, vyhledávání informací, práci s aplikacemi, elektronické vzdělávání, počítačové hry, simulátory, virtuální realitu, programování, webové aplikace, knihy a časopisy, zpravodajství, vyhledávání e-periodik, typografie a sazba.

Humanitní a sociální aktivity. Obsahem této kategorie jsou obory filosofie, náboženství a náboženské nauky, magie, parapsychologie, okultismus, metafyzika a ontologie, nauka o poznání, logika, etika, psychologie, sociologie, historie, archeologie, rodina, sociální pedagogika a práce, sociální sítě, politika a práce pro politické strany, práce v zastupitelských orgánech, práce v dětských a mládežnických organizacích, školní kroužky.

---

¹⁰³ srov. MAŇÁK, J. a kol. *Kapitoly z metodologie pedagogiky*. 1994. str. 51 – 53.

¹⁰⁴ srov. MAŇÁK, J. a kol. *Kapitoly z metodologie pedagogiky*. 1994. str. 53.

Literatura a jazyky. Zahrnuje obory – četba, poezie, literatura faktu, odborné, popularizační a společenské časopisy, noviny, studium cizích jazyků, komentáře a recenze.

Příroda (věda), technika, lékařství, domácnost & hobby. Součástí této kategorie jsou: přírodní vědy, jako je matematika, fyzika, chemie, astronomie, dále geografie a geologie, věda o zemi, technické obory a kroužky, zájem o automobily a motocykly, letectví a kosmonautika, ochrana přírody, zdravotnické volnočasové činnosti, zemědělství, chov zvířat, myslivost, bydlení, péče o zvířata, kutilství, modelářství.

Umění. Do této kategorie patří návštěva galérií, muzeí a tanečních představení, film, účast na výtvarných aktivitách, tanec, kreslení a malování, architektura, sochařství a řezbářství, zpěv a hra na hudební nástroje, dramatika a tanec.

Osobní aktivity, cestování, turismus a geografie. Tato kategorie zahrnuje osobní život, nakupování, odpočinek a relaxace, brigády, sebevzdělávání a doučování, konzumaci jídla, turistiku, geocatching, cestování, organizace volnočasových aktivit v přírodě, procházky.

Sport, hry a zábava. Zahrnuje sporty všeobecně, fandění, deskové a strategické hry, poslech rádia, sledování televize, lehké sporty, hokej, fotbal, tenis, vodní sporty, zimní sporty, posilování, kulečnick, jezdectví, horolezectví, trenérství, letecké sporty a motoristický sport.

4.5 Primární analýza získaných dat

Jako první jsme učinili základní analýzu dat, sestavili tabulky četnosti pro zodpovězení jednotlivých otázek a sestavili jednotlivé grafy na grafické znázornění odpovědí. Vytvořením tabulky četností jsme zjistili relativní četnost (f_i), její absolutní podíl (n_i) a celkovou četnost (n).¹⁰⁵ Četnost nám poskytuje základní informaci o velikosti hodnot a jak velká část celku připadá na určitou kategorii (hodnotu).

---

¹⁰⁵ srov. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha. 2007. str. 41

4.6 Ověřování hypotéz

V případě našeho výzkumu jsme se zabývali zkoumáním závislostí mezi pedagogickými jevy pomocí statistického testu významnosti (ne parametrického). Použili jsme test dobré shody chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Tento test významnosti je možné využít i pro náš výzkum. V našem případě se rozhodujeme, jestli rozhoduje závislost mezi dvěma jevy v pedagogice, které byly zjištěny měřením. Výsledky našeho šetření přesuneme do kontingenční tabulky. Při výpočtu testu nezávislosti chí-kvadrát musíme opět stanovit alternativní a nulovou hypotézu, kdy dané testování provedeme na hladině významnosti $\alpha = 0,05$. Při stanovení nulové hypotézy (H_0) předpokládáme, že mezi četnostmi odpovědí není žádná souvislost. Naopak alternativní hypotéza (H_A) předpokládá souvislost mezi četnostmi odpovědí. Při výpočtu očekávaných četností O , které nám odpovídají, na platnost nulové hypotézy se rozhodneme, zda přijmeme nebo nepřijmeme nulovou hypotézu. Pro výpočet ověření nulové hypotézy musíme provést výpočet testového kritéria. Testovým kritériem χ^2 je vztah:

$$\chi^2 = \sum \frac{(P-O)^2}{O}$$

kdy pozorovaná četnost je označena P a četnost očekávaná O . Hodnotu testovaného kritéria, kterou vypočítáme, budeme porovnávat s kritickou hodnotou podle statistických tabulek. Použitím hladiny významnosti $0,05$ jsme určili pravděpodobnost nesprávnosti odmítnutí nulové hypotézy. V případě menší hodnoty testovaného kritéria než je hodnota kritická, přijímáme nulovou hypotézu. V opačném případě, kdy hodnoty testovaného kritéria jsou stejně veliké nebo větší, musíme nulovou hypotézu odmítnout a přijmout hypotézu alternativní. Tímto výpočtem stanovíme statistickou významnost zkoumaných jevů.

Stanovením nových alternativních a nulových hypotéz, jsme pokračovali ve výpočtu očekávaných četností (O) a hledali jsme platnost nulové hypotézy pro kontingenční tabulku:

$$\frac{(P-O)^2}{O}$$

Výpočet testového kritéria χ^2 je součet všech hodnot pro každé pole kontingenční tabulky a ukazuje nám, skutečný rozdíl mezi skutečností a nulovou hypotézou. Dalším krokem je výpočet stupňů volnosti, kdy:

$$f = (r - 1) * (s - 1)$$

r a s označují řádky a sloupce. Podle zadané hladiny významnosti 0,05 a počtu stupňů volnosti jsme získali ze statistických tabulek hodnotu testovaného kritéria, kterou jsme srovnali s kritickou hodnotou. Pomocí testu dobré schody chí-kvadrát jsme vypočítali hodnoty, které platí pro kontingenční tabulku jako celek. Nevypovídají nám ovšem o odpovědích v tabulce. Pro podrobnější vysvětlení jednotlivých vztahů uvnitř kontingenční tabulky jsme zvolili znaménkové schéma, které nám prokáže předpoklad nezávislosti jednotlivých znaků. Testové kritérium z (z -skóre) použité jako hodnota normální veličiny jsme vypočítali:

$$Z = \frac{n * n_p - n_r * n_s}{\sqrt{n_r * n_s (n - n_r) * (n - n_s)}} * \sqrt{n}$$

„Podle výsledků testování přiřazujeme jednotlivým vypočítaným hodnotám znaménka, která se zapisují do znaménkového schématu. Jedno znaménko (buď (+) nebo (-)) se přiřazuje tehdy, pokud je rozdíl mezi pozorovanou a očekávanou četností statisticky významný na hladině významnosti 0,05, tj. pokud platí, že $1,96 \leq z < 2,58$. Dvě znaménka se přiřazují, pokud rozdíl mezi oběma četnostmi je významný na hladině významnosti 0,01, tj. v případě, že $2,58 \leq z < 3,30$. Tři znaménka se přiřazují, jestliže rozdíl je významný na hladině významnosti 0,001, tehdy pokud vypočítaná hodnota odpovídá podmínce $3,3 \leq z$.“¹⁰⁶ Výsledkem tohoto testování, bylo zjistit závislost, významnost a klad – zápor jednotlivých hodnot kontingenční tabulky.

---

¹⁰⁶ cit. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha. 2007. str. 80

4.7 Výzkumná otázka č. 1

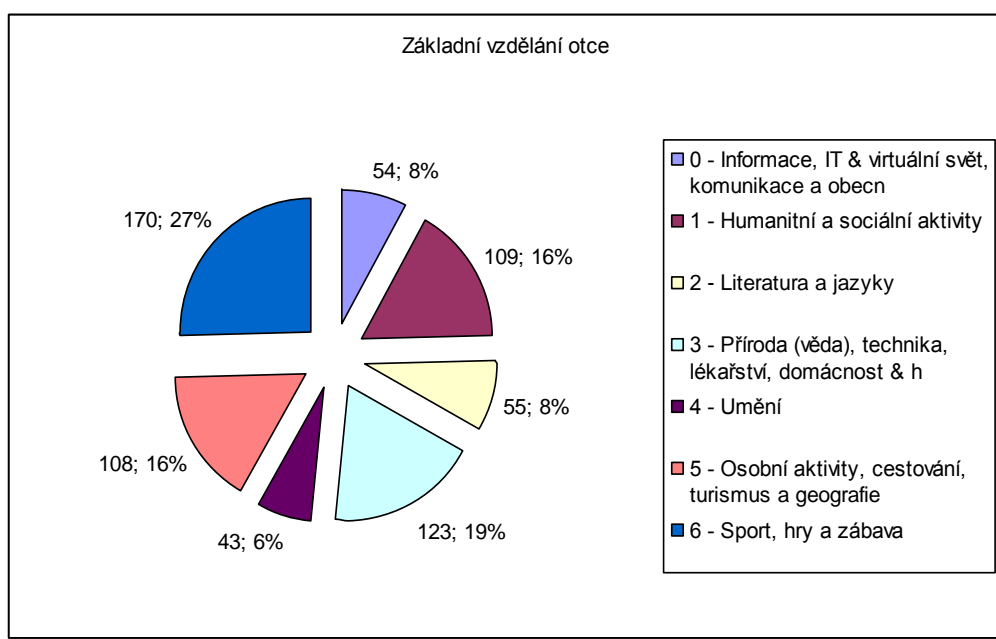
Má vliv dosažené vzdělání otce na výběr volnočasových aktivit respondentů?

H₀: Mezi vzdělání otce a výběrem volnočasových aktivit respondentů není statisticky významný vztah.

H_A: Mezi vzdělání otce a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah.

4.7.1 Základní analýza dat výzkumné otázky č. 1

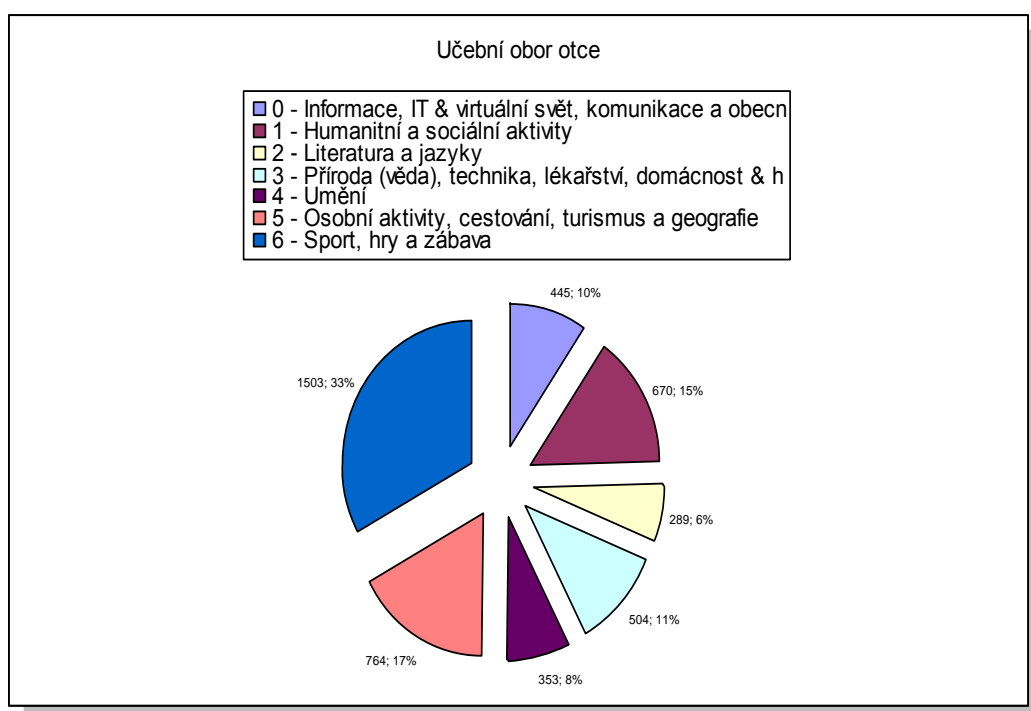
Provedeme základní analýzu dat výzkumné otázky č. 1 zda: Má vliv dosažené vzdělání otce na výběr volnočasových aktivit respondentů? Zjistíme procentuální rozložení a celkové četnosti odpovědí jednotlivých respondentů vzhledem k vlivu vzdělání otce na respondenty a jejich rozhodování při výběru jejich volnočasových aktivit.

Graf č. 1: Základní vzdělání otce

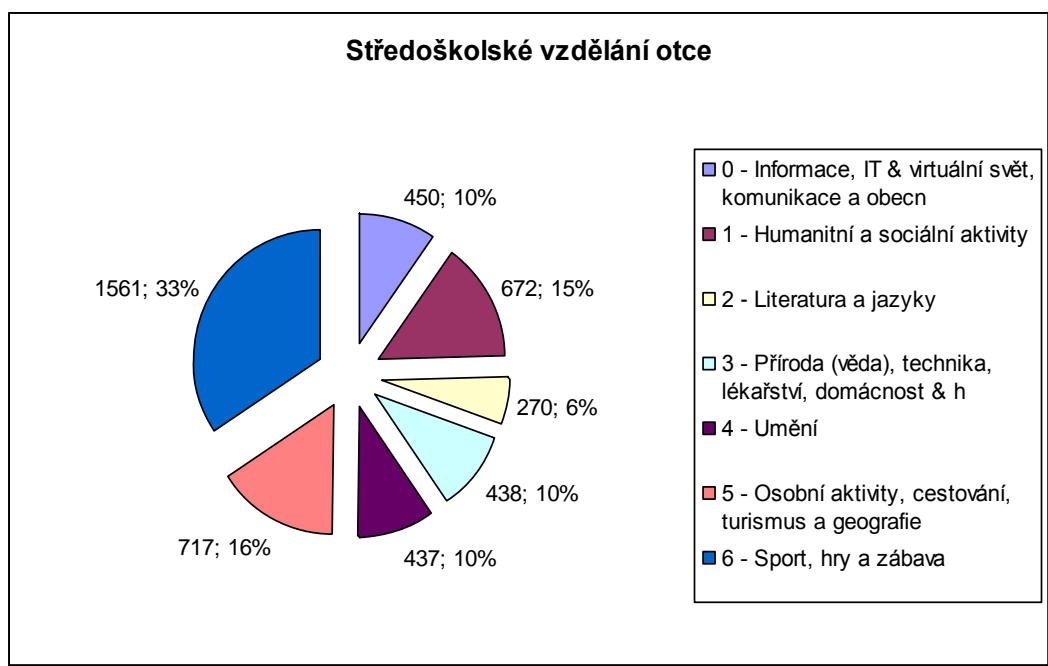
Respondenti, kteří uvádějí, že jejich otec měl základní vzdělání, jako své volnočasové aktivity uváděli: IT virtuální svět, komunikace a obecn. uvádí jako své aktivity 54 respondentů (8%), humanitní a sociální aktivity 109 respondentů (16%),

literaturu a jazyky 55 (8%), přírodní vědy, techniku, lékařství a domácnost 123 (19%), umění 43 (6%), osobní aktivity, cestování, turismus a geografie 108 (16%) , sport, hry a zábavu 170 (27%) respondentů. Z grafu vyplývá, že největší zájem ve výběru aktivit je o sport, hry a zábavu, na druhém místě se umístily přírodní vědy, technika, lékařství a domácnost, třetí příčka patří humanitním a sociálním vědám spolu s osobními aktivitami. Informační technologie a umění jsou potlačeny do pozadí.

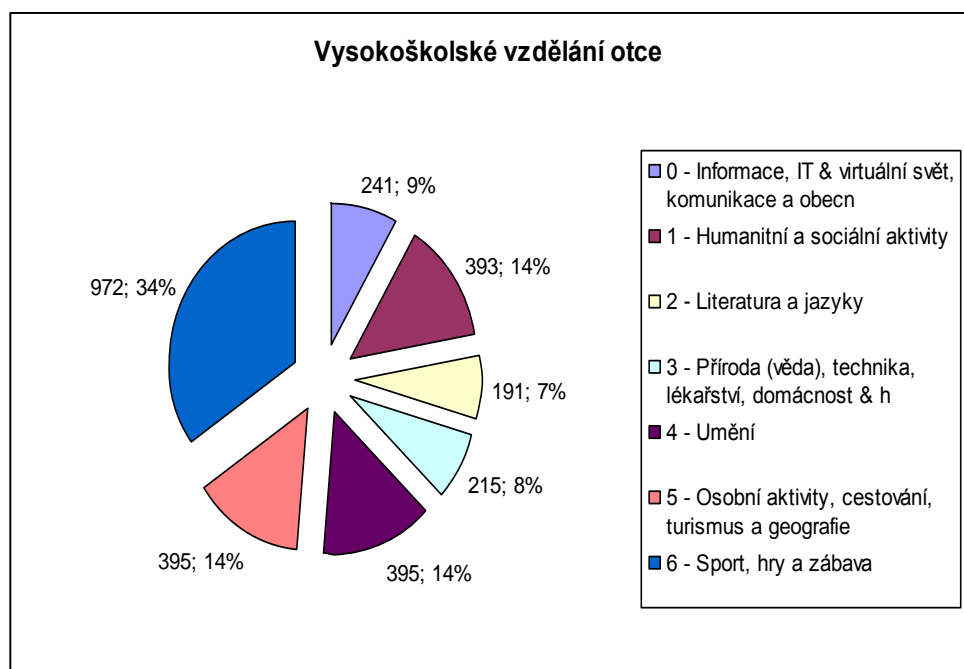
Graf č. 2: Učební obor otce

Výše uvedený graf představuje výběr volnočasových aktivit respondentů podle vzdělání otce se středoškolským vzděláním (učební obor bez maturity). K informačním a komunikačním aktivitám inklinovalo 445 (10%) respondentů, k humanitním a sociálním aktivitám 670 (15%), k literatuře a jazykům 289 (6%), k přírodě, technice, lékařství a domácnosti 504 (11%), k umění 353 (8%), k osobním aktivitám 764 (17%), ke sportu, hrám a zábavě 1503 (33%). Zde můžeme opět pozorovat silnou pozici sportu, osobních a humanitních aktivit.

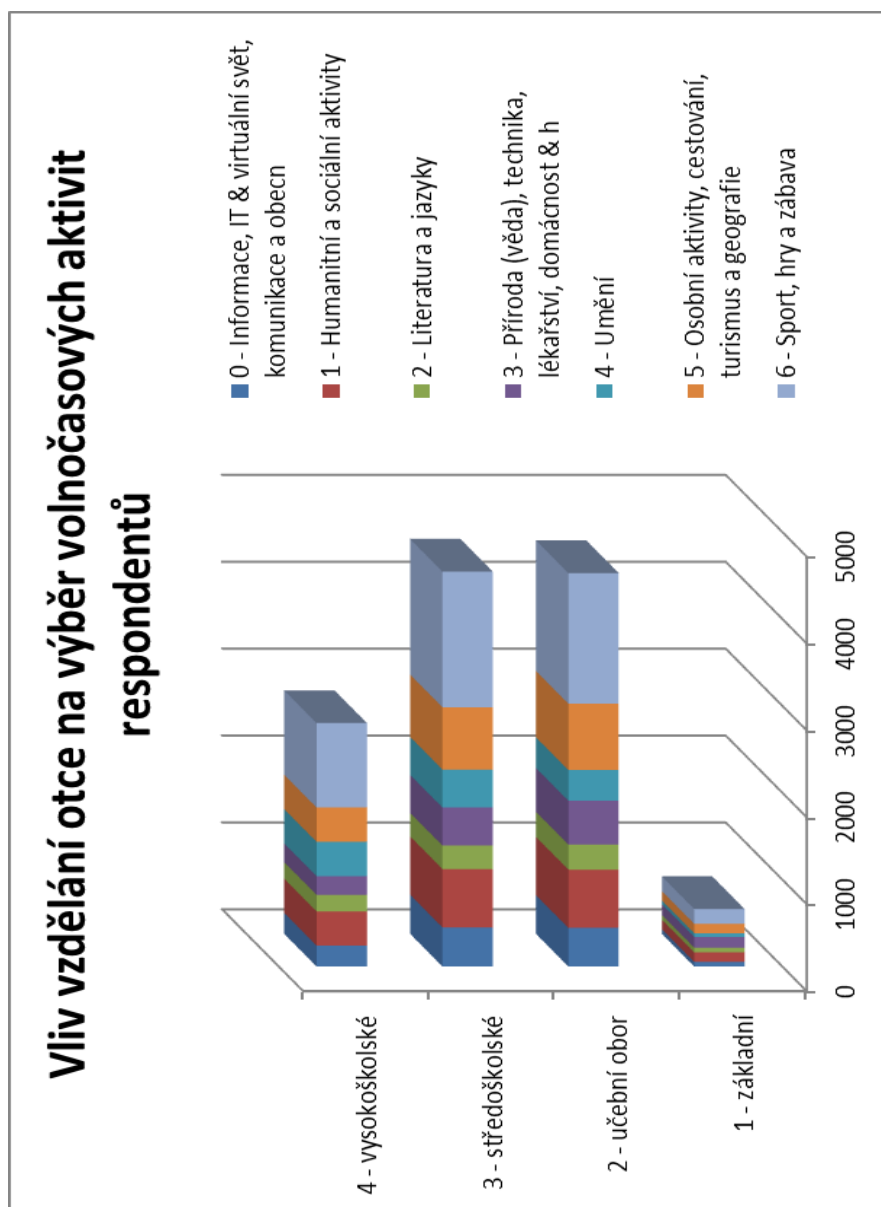
Graf č. 3: Středoškolské vzdělání otce

Graf č. 3 uvádí odpovědi respondentů na otázku ovlivnění výběru volnočasových aktivit na vzdělání otce s úplným středoškolským vzděláním (s maturitou). 450 (10%) dotázaných se účastní informačních a komunikačních aktivit, 672 (15%) preferuje humanitní a sociální aktivity, literatuře a jazykům se věnuje 270 (6%) respondentů, přírodním vědám, technice a lékařství 438 (10%) dotázaných, 437 (10%) umění, osobním aktivitám a cestování 717 (16%), sportu a hrám 1561 (33%). Porovnání s grafem č. 2 se výběr volnočasových aktiv se téměř nezměnil.

Graf č. 4: Vysokoškolské vzdělání otce

Trávení volného času dotázaných nám ve výše ukázaném grafu ukazuje vliv otce s vysokoškolským vzděláním. Na shodné pozici jsou tři kategorie volnočasových aktivit, a sice v umění, humanitních a osobních aktivitách 14% (395). 34% (972) respondentů uvedlo jako své aktivity ve volném čase sport, hry a zábavu. Jen 7% (191) a 8% (215) dotázaných uvedlo zájem literaturu a přírodní vědy.

Graf č. 5: Celkový na přehled vlivu otce na výběr volnočasových aktivit respondentů

Výsledky celkového přehledu vzdělání otce na výběr volnočasových aktivit respondentů nám ukazuje graf č. 5. Podle celkového součtu odpovědí jsme zjistili, že respondenti, kteří mají otce se středoškolským vzděláním a učebním oborem, se více účastní volnočasových aktivit. U respondentů, jejichž otcové mají vysokoškolské vzdělání, je celkový součet účasti na volnočasových aktivitách o málo menší. Velmi mizivé procento zájmu o trávení volného času se okazuje u respondentů, jejichž otcové měli pouze základní vzdělání.

4.7.2 Výpočet korelací a ověření hypotéz

Při ověřování statistických hypotéz ve vědeckém výzkumu, testujeme přijetí nebo nepřijetí nulové hypotézy. Vycházíme z korelační analýzy (tab. viz. níže), kdy celková vypočítaná hodnota testového kritéria pro kontingenční tabulku je $\chi^2 = 183,3500295$. Vypočítaná kritická hodnota hladiny významnosti pro dané stupně volnosti je $\chi^2_{0,05}(6) = 28,86929943$ a $\chi^2_{0,01}(6) = 34,80530573$. Vypočítaná hodnota testového kritéria nám vyšla větší než hodnota kritická. V případě, jestliže je vypočítaná hodnota testového kritéria větší než kritická hodnota, odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. H_A : Mezi vlivem vzdělání otce a výběrem volnočasových aktivit je statisticky významný vztah.

Znaménkové schéma v kategoriích základní vzdělání otce a výběr volnočasových aktivit na hladině významnosti 0,05 a 0,01 nám ukazuje kladnou závislost a to v přírodních vědách a literatuře. Vzdělání otce v učební obor nám ukazuje také kladnou závislost ve výběru volnočasových aktivit v literatuře a jazycích, přírodních vědách a sportu. Oblast vysokoškolského vzdělání v jediné kategorii a to v kategorii umění.

V těch kategoriích, kde se nám ukazuje hodnota 0, není statisticky významný rozdíl mezi očekávanou a pozorovanou četností. Při rozboru celé tabulky nám vychází, že vzdělání otce je rozhodující pro další výběr volnočasových aktivit respondentů. U základního vzdělání je výběr volnočasových aktivit značně vyšší v oblasti přírodních věd, lékařství, technických oborů a domácnosti. Stejně můžeme významně větší četnost pozorovat u literatury a cizích jazyků. Respondenti, kteří mají otce se základním vzděláním a tráví svůj volný čas literaturou a jazyky, studiem přírodních věd technickými kroužky, domácí prací a vlastními koníčky. U otce, který má učňovské vzdělání, je srovnatelný příklon k přírodním vědám obecně a přibývajícím rozdíl můžeme pozorovat u dalších aktivit, jako jsou literatura a osobní aktivity spojené s cestováním. U středoškolsky vzdělaného otce není statistický významný rozdíl mezi četností očekávanou a pozorovanou. Respondenti, kteří měli vysokoškolsky vzdělaného otce, více než bychom očekávali, volili volnočasové aktivity zaměřené na umění. O volnočasové aktivity jako je literatura, jazyky, přírodní a technické vědy, sledujeme vyšší zájem u respondentů, kteří měli otce s nižším vzděláním. U umění je situace přesně opačná. Nárůst o tuto volnočasovou aktivitu je patrný s vysokoškolsky vzdělaným otcem. Celkově tedy můžeme shrnout, že vzdělání otce má vliv na výběr volnočasových aktivit jejich dětí.

Tab. č. 2: výsledky kontingenční tabulky a znaménkového schématu

	Informace IT, virtuální svět, komunikace	Humanitní a sociální aktivity	Literatura a jazyky	Přírodní vědy, lékařství, technika, domácnost, hobby	Umění	Osobní aktivity a cestování	Sport, hry a zábava	
základní	P = 54 O = 62,8 $\chi^2 = 1,24$ z = -1,20 0	P = 109 O = 97,3 $\chi^2 = 1,38$ z = 1,31 0	P = 55 O = 42,5 $\chi^2 = 3,67$ z = 2,03 +	P = 123 O = 67,5 $\chi^2 = 45,4$ z = 7,30 +++	P = 43 O = 64,8 $\chi^2 = 7,35$ z = -2,93 --	P = 108 O = 04,7 $\chi^2 = 0,10$ z = 0,35 0	P = 170 O = 222,09 $\chi^2 = 12,2$ z = -4,40 ---	662
učební obor	P = 445 O = 429,7 $\chi^2 = 0,53$ z = 0,96 0	P = 670 O = 665,9 $\chi^2 = 0,02$ z = 0,21 0	P = 289 O = 290,7 $\chi^2 = 0,01$ z = -0,13 +	P = 504 O = 462,2 $\chi^2 = 3,76$ z = 2,56 ++	P = 353 O = 443,5 $\chi^2 = 18,4$ z = -5,66 ---	P = 764 O = 716,5 $\chi^2 = 3,14$ z = 2,41 +	P = 1503 O = 1519 $\chi^2 = 0,17$ z = -0,63 0	4528
středoškolské	P = 450 O = 431,4 $\chi^2 = 0,80$ z = 1,17 0	P = 672 O = 668,4 $\chi^2 = 0,01$ z = 0,18 0	P = 270 O = 291,8 $\chi^2 = 1,63$ z = -1,65 0	P = 438 O = 464 $\chi^2 = 1,46$ z = -1,59 0	P = 437 O = 445,1 $\chi^2 = 0,15$ z = -0,51 0	P = 717 O = 719,2 $\chi^2 = 0$ z = -0,11 0	P = 1561 O = 1524,7 $\chi^2 = 0,85$ z = 1,42 0	4545
vysokoškolské	P = 241 O = 265,6 $\chi^2 = 2,34$ z = -1,82 0	P = 393 O = 412,1 $\chi^2 = 0,88$ z = -1,15 0	P = 191 O = 179,9 $\chi^2 = 0,68$ z = 0,96 0	P = 215 O = 286 $\chi^2 = 17,6$ z = -5,03 ---	P = 395 O = 274,4 $\chi^2 = 52,9$ z = 8,69 +++	P = 395 O = 443,4 $\chi^2 = 5,28$ z = -2,84 --	P = 972 O = 940 $\chi^2 = 1,08$ z = 1,45 0	2802
Celkem	1190	1844	805	1280	1228	1984	4206	12537

4.8 Výzkumná otázka č. 2

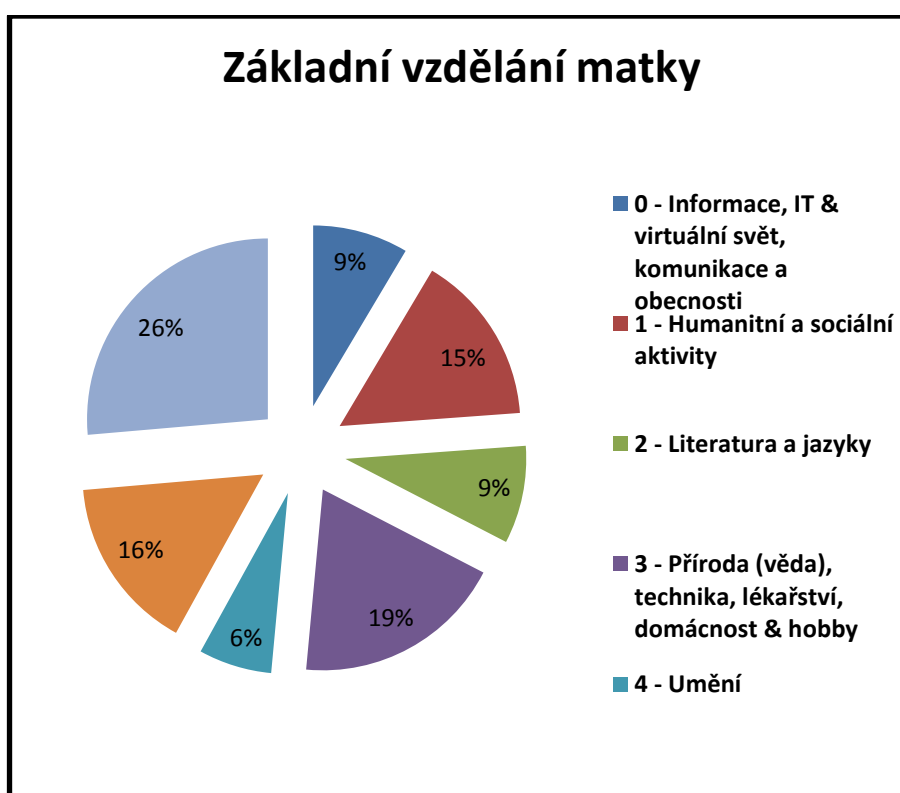
Má dosažené vzdělání matky vliv na výběr volnočasových aktivit respondentů?

H₀: Mezi vzděláním matky a výběrem volnočasových aktivit respondentů není statisticky významný vztah.

H_A: Mezi vzděláním matky a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah.

4.8.1 Základní analýza dat výzkumné otázky č. 2

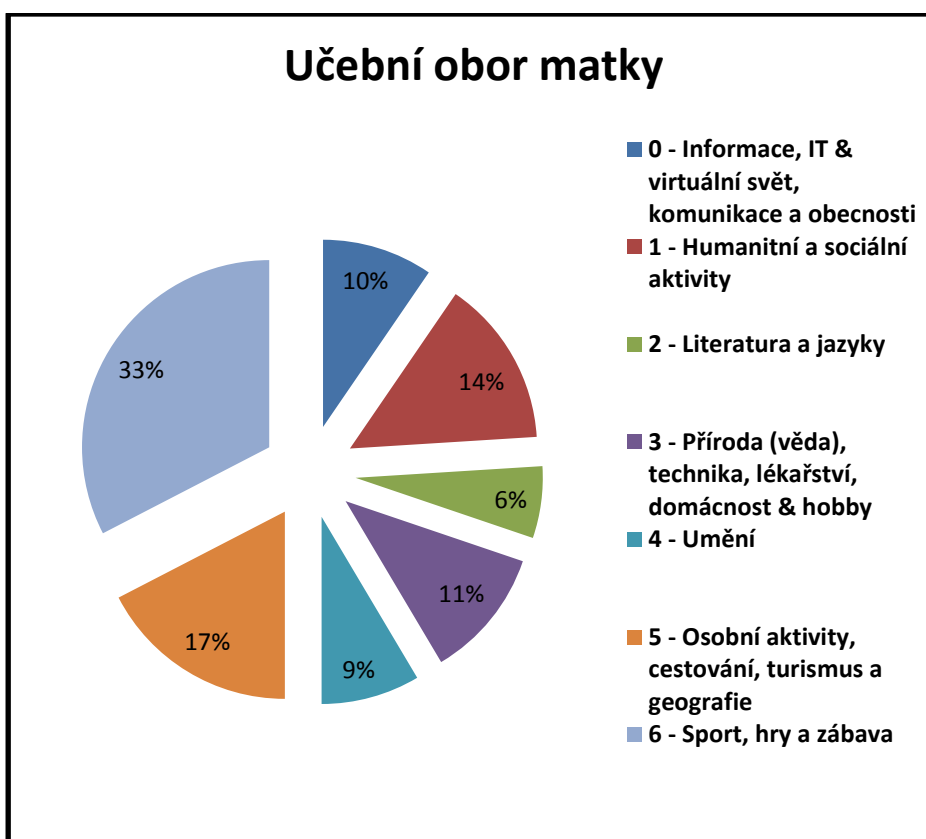
Provedeme základní analýzu dat výzkumné otázky č. 3 zda: Má vliv dosažené vzdělání matky na výběr volnočasových aktivit respondentů? Podíváme se na procentuální rozložení a celkové četnosti odpovědí jednotlivých respondentů vzhledem k vlivu vzdělání matky na respondenty a jejich rozhodování při výběru jejich volnočasových aktivit.

Graf č. 6: Základní vzdělání matky

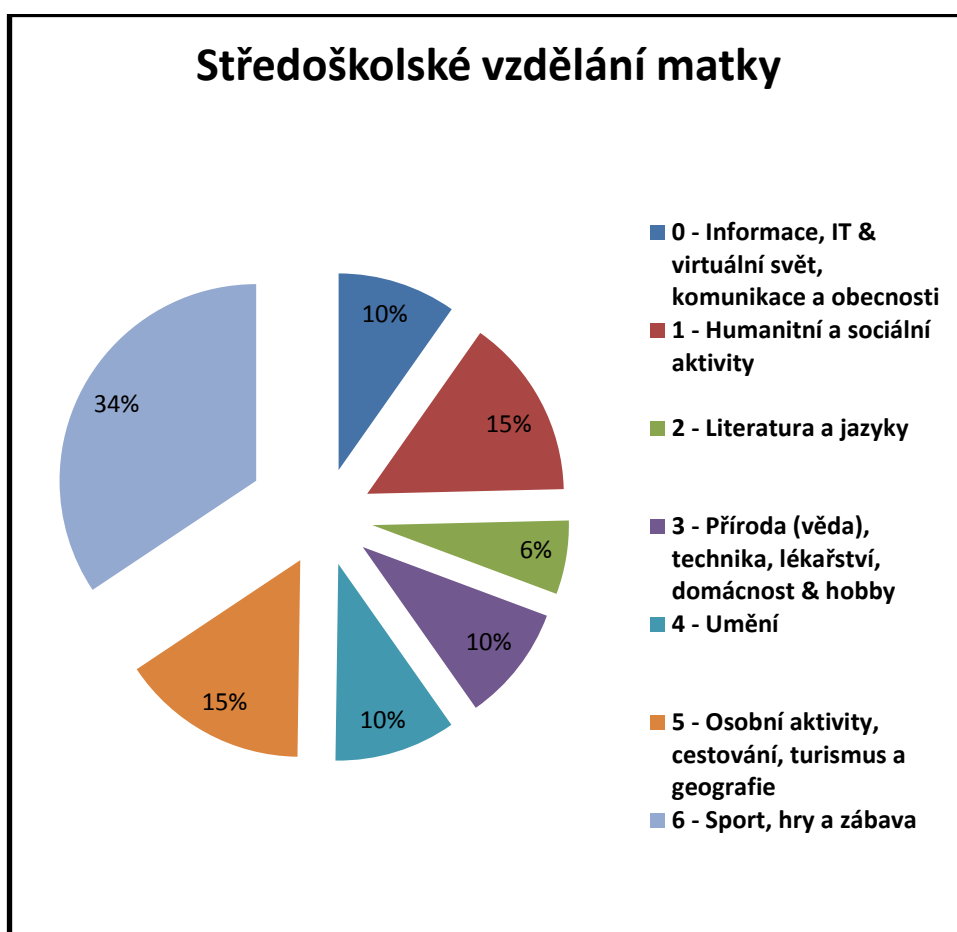
Graf viz. výše nám ukazuje výsledky respondentů, kteří měli matku se základním vzděláním. Nejmenší procento 6% (62 respondentů), kteří si vybrali pro naplnění svého volného času umění. 9% respondentů zaznamenalo kladnou odpověď pro aktivity směru IT technologií, virtuálního světa a komunikace, stejně jako pro literaturu a jazyky. Pro výběr aktivity IT a technologií odpovědělo kladně 81 respondentů a pro literaturu a jazyky 83 respondentů. Z celkového počtu odpovědělo 15% respondentů, tj. 145 kladných odpovědí pro humanitní a sociální aktivity. 16% respondentů (148) se vyslovilo pro osobní aktivity a cestování, spojené s příjemnými zážitky. Dalších 19% (179 respondentů) se hlásí k volnočasovým aktivitám směřujícím k domácím pracím a hobby všeho druhu. Nejvyšší podíl patří odpovědím zaměřujícím se na sporty, hry a zábavu celkem 26% (250 respondentů). Celkový počet odpovídajících respondentů činil 948.

Graf č. 7: Učební obor matky

Graf č. 7 nám znázorňuje větší podíl respondentů, jejichž matka má učební obor, věnující se sportovním aktivitám, všeobecně všem sportům a hrám podle vlastního výběru.

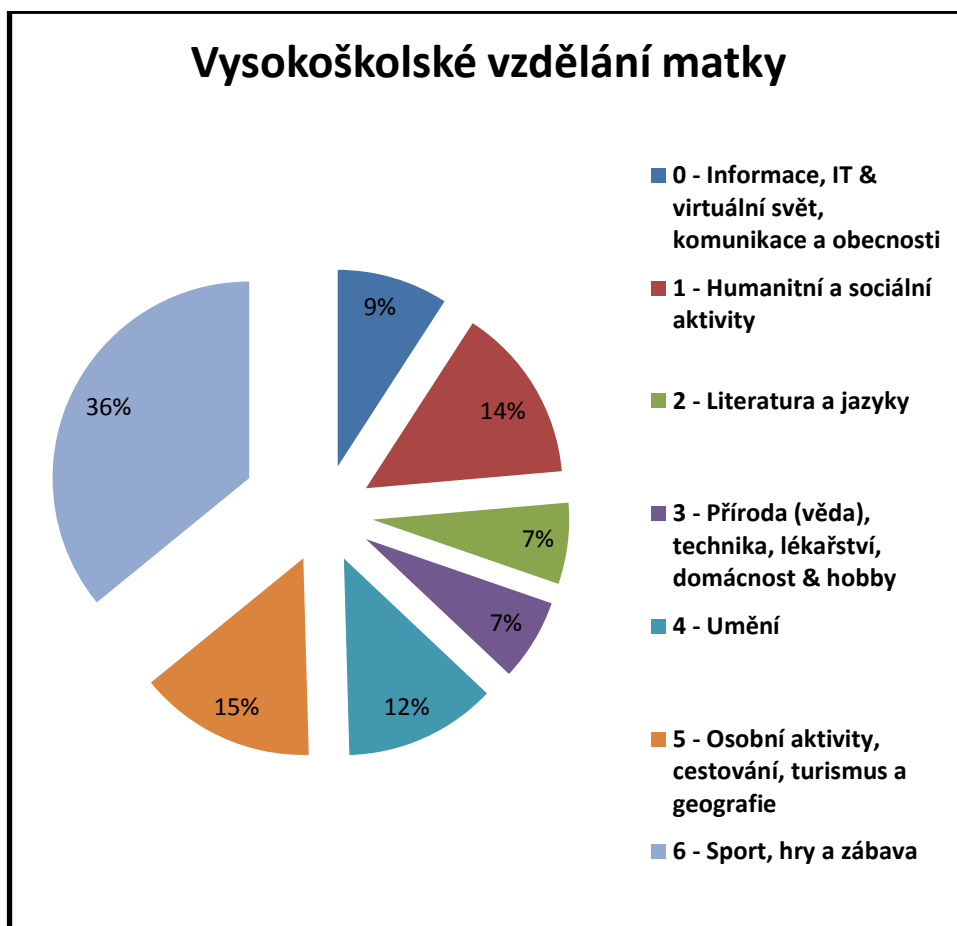
Celkový počet těchto respondentů je 33% (1146). Na dalším místě, co do počtu odpovědí, se umístily se 17% (612) osobní aktivity, cestování a zájem o geografii a turistiku. 14% patří humanitní a sociálním aktivitám pro které odpovídalo 508 respondentů. Přírodním vědám se věnuje 11% (396) respondentů. 10% (336) respondentů odpovídalo, že mají své aktivity zaměřené na virtuální svět her a IT technologie. Umění se věnuje 9% (300) dotázaných a pouze 6% (218) se zaměřuje na výuku jazyků a literaturu. Celkový počet respondentů odpovídajících na dané otázky byl 3516.

Graf č. 8: Středoškolské vzdělání matky

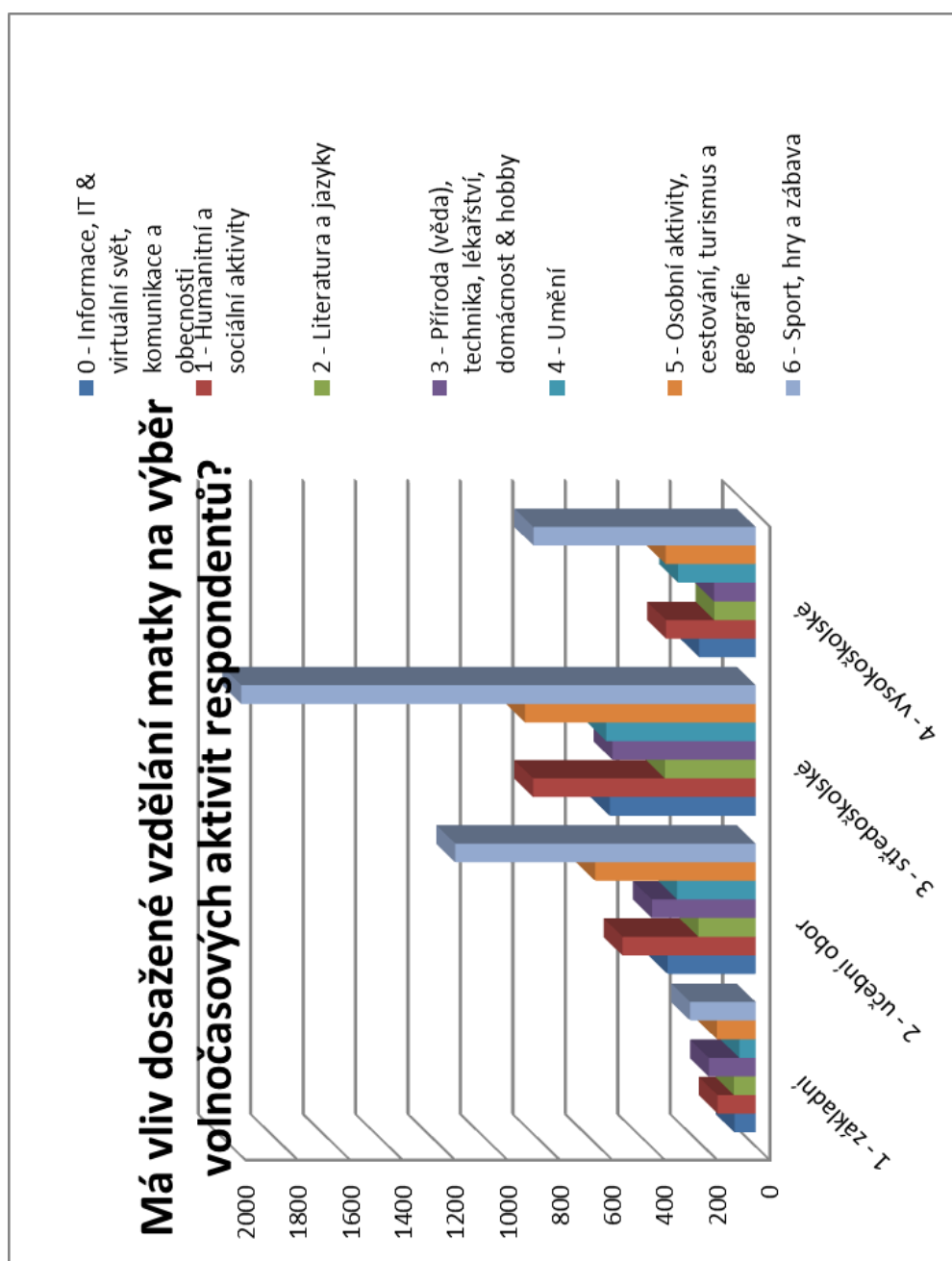
Na grafu č. 8 vidíme výsledky respondentů, kteří mají matku se středoškolským vzděláním stejná procenta u třech volnočasových aktivit. Obecnosti spojené s komunikací a IT technologií, přírodní vědy, lékařství a hobby aktivity, a v neposlední řadě i umění. Všechny tyto aktivity shodně dosahují 10% a pohybují se v rozmezí 546 až 570 odpovědí

pro tyto činnosti. Stejně tak dosahují shodně úrovně 15% (849) a (880) i další dvě volnočasové činnosti a to sociální, humanitní společně s osobními aktivitami a cestováním. Nejmenší podíl odpovědí celkem 6% (346) patří čtení, literatuře a vzdělávání. K největšímu procentuálnímu zastoupení opět patří výběr sportovních aktivit a her 34% (1962).

Graf č. 9: Vysokoškolské vzdělání matky

Výsledky respondentů, kteří mají vysokoškolsky vzdělanou matku nám, ukazuje graf č. 9. Velké procento respondentů 36% (848) se účastní volnočasových aktivit v oblasti sportování a zábavy. 15% (344) se ztotožnilo s výběrem volnočasových činností v oblasti osobní aktivity, cestování a turismu. K humanitním a sociálním aktivitám se přihlásilo celkem 14% (344). Umění se věnuje celkem 12% (296) respondentů, kteří mají vysokoškolsky vzdělanou matku. Pouze 9% (216) se zabývá IT technologií, informacemi a komunikací. Dvě volnočasové aktivity: literatura a přírodní vědy obsahují společně 7% kladných odpovědí (158) a (159), při celkovém počtu 2363 záznamů o jejich aktivitách.

Graf č. 10: Celkový přehled dosaženého vzdělání matky a jeho vliv na výběr volnočasových aktivit respondentů.

U grafu č. 10 jsou patrné výsledky šetření respondentů, kteří mají středoškolsky vzdělanou matku. Zde vidíme velký podíl zájmu o volnočasové aktivity ve všech kategoriích. Opět převládá kategorie sportu, her a zábavy. Respondenti, kteří u matek uváděli, jako své vzdělání učební obor a vysokoškolské vzdělání, jsou ve výsledcích

výběru volnočasových aktivit na tom o poznání hůře. Minimální zájem o výběr aktivit ve svém volném čase se ukazuje u respondentů, jejichž matka měla pouze základní vzdělání.

4.8.2 Výpočet korelací a ověření hypotéz

Při ověřování statistických hypotéz ve vědeckém výzkumu, testujeme přijetí nebo nepřijetí nulové hypotézy. Vycházíme z korelační analýzy (tab. viz. níže), kdy celková vypočítaná hodnota testového kritéria pro kontingenční tabulku je $\chi^2 = 179,2396348$. Vypočítaná kritická hodnota hladiny významnosti pro dané stupně volnosti je $\chi^2_{0,05}(6) = 28,86929943$. Kritická hodnota hladiny významnosti pro daný stupeň volnosti $\chi^2_{0,01} = 34,80530573$. Vypočítaná hodnota testového kritéria nám vyšla větší, než hodnota kritická. V případě, kdy je vypočítaná hodnota testového kritéria větší, než kritická hodnota, odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. H_A : Mezi vlivem vzdělání matky a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah. To znamená, že vzdělání matky respondentů ovlivňuje jejich výběr volnočasových aktivit.

Respondenti, jejichž matky měly pouze základní vzdělání, zvolili trávení svého volného času zejména ve volnočasových aktivitách v oblastech jazyků a literatury. Mezi tuto oblast, podle katalogu volnočasových činností, patří četba (beletrie, naučná literatura, poezie), literární tvorba, odborná literatura. Nejvíce respondentů, jejichž matky měly pouze základní vzdělání, se zajímá o aktivity v oblasti přírodních věd, lékařství a především technicky zaměřených oborů s potřebou manuální zručnosti, zálibou o domácnost a hobby (kroužky, péče o zahradu, různá sdružení). U vzdělání matky s výučním listem mají respondenti zájem o přírodní vědy, lékařství, domácnost a hobby aktivity a také osobní aktivity a cestování. Statisticky významný rozdíl mezi četností očekávanou a pozorovanou není u těch respondentů, jejichž matka má středoškolské vzdělání. Respondenti, kteří mají matku s vysokoškolským vzděláním, si vybrali trávení volného času v aktivitách sportu, her a zábavy, kde pozorovaná četnost na hladině 0,01 je významně větší. Největší počet respondentů uvedlo jako své volnočasové aktivity umění, společně s vedením dramatických skupin, fotografování, tanec, malování, hudba. Volnočasové aktivity IT technologie, informace, komunikace, společně s humanitními a sociálními aktivitami je statisticky podle očekávání. Respondentů, kteří měli zájem o aktivity v oblasti přírodních věd, lékařství a technologií, ubývá s postupným vzděláním matky. Naopak u aktivity

umění a sport, hry, zábava je výsledek přesně opačný, kdy s postupným vzděláním matky stoupá i zájem o tuto aktivitu. Rozbor jednotlivých dotazníkových odpovědí nám ukázal, že vzdělání matky má vliv na výběr volnočasových aktivit našich respondentů.

Tab. č. 3: výsledky kontingenční tabulky a znaménkového schématu

	Informace IT, virtuální svět, komunikace	Humánitní a sociální aktivity	Literatura a jazyky	Přírodní vědy, lékařství, technika, domácnost, hobby	Umění	Osobní aktivity a cestování	Sport, hry a zábava	
základní	P = 81 O = 89,9 $\chi^2 = 0,89$ z = -1,03 0	P = 145 O = 139,4 $\chi^2 = 0,22$ z = 0,53 0	P = 83 O = 60,8 $\chi^2 = 8$ z = 3,04 ++	P = 179 O = 96,7 $\chi^2 = 69,8$ z = 9,17 +++	P = 62 O = 92,8 $\chi^2 = 10,2$ z = -3,5 ---	P = 148 O = 150 $\chi^2 = 0,02$ z = -0,18 0	P = 250 O = 318 $\chi^2 = 14,5$ z = -4,86 ---	948
učební obor	P = 336 O = 333,7 $\chi^2 = 0,01$ z = 0,15 0	P = 508 O = 517,1 $\chi^2 = 0,16$ z = -0,51 0	P = 218 O = 225,7 $\chi^2 = 0,26$ z = -0,62 0	P = 396 O = 358,9 $\chi^2 = 3,81$ z = 2,43 +	P = 300 O = 344,3 $\chi^2 = 5,72$ z = -2,96 --	P = 612 O = 556,4 $\chi^2 = 5,55$ z = 3,02 ++	P = 1146 O = 1179,5 $\chi^2 = 0,95$ z = -1,41 0	3516
středoškolské	P = 557 O = 541,9 $\chi^2 = 0,41$ z = 0,91 0	P = 849 O = 839,8 $\chi^2 = 0,09$ z = 0,46 0	P = 346 O = 366,6 $\chi^2 = 1,16$ z = -1,50 0	P = 546 O = 582,9 $\chi^2 = 2,34$ z = -2,19 -	P = 570 O = 559,2 $\chi^2 = 0,20$ z = 0,64 0	P = 880 O = 903,6 $\chi^2 = 0,61$ z = -1,16 0	P = 1962 O = 1915,6 $\chi^2 = 1,12$ z = 1,76 0	5710
vysokoškolské	P = 216 O = 224,2 $\chi^2 = 0,30$ z = -0,64 0	P = 342 O = 347,5 $\chi^2 = 0,08$ z = -0,35 0	P = 158 O = 151,7 $\chi^2 = 0,25$ z = 0,58 0	P = 159 O = 241,2 $\chi^2 = 28$ z = -6,20 ---	P = 296 O = 231,4 $\chi^2 = 17,9$ z = 4,95 +++	P = 344 O = 373,9 $\chi^2 = 2,39$ z = -1,87 0	P = 848 O = 792,7 $\chi^2 = 3,84$ z = 2,67 ++	2363
Celkem	1190	1844	805	1280	1228	1984	4206	12537

4.9 Výzkumná otázka č. 3

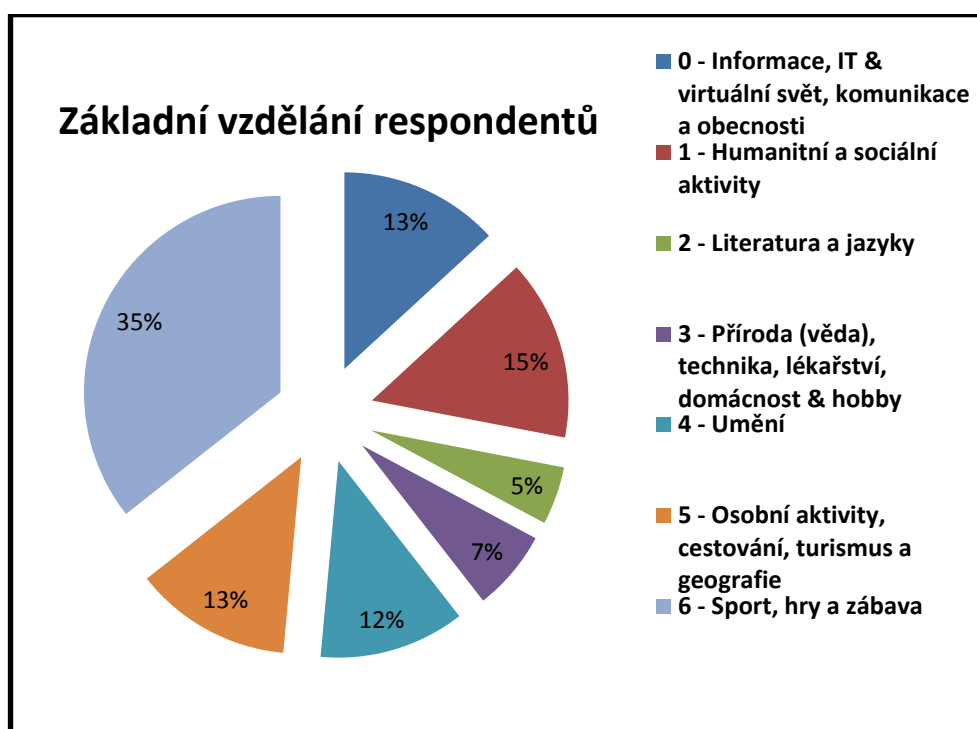
Má dosažené vzdělání respondentů vliv na jejich výběr volnočasových aktivit?

H₀: Mezi vzděláním a výběrem volnočasových aktivit respondentů není statisticky významný vztah.

H_A: Mezi vzděláním a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah.

4.9.1 Základní analýza dat výzkumné otázky č. 3

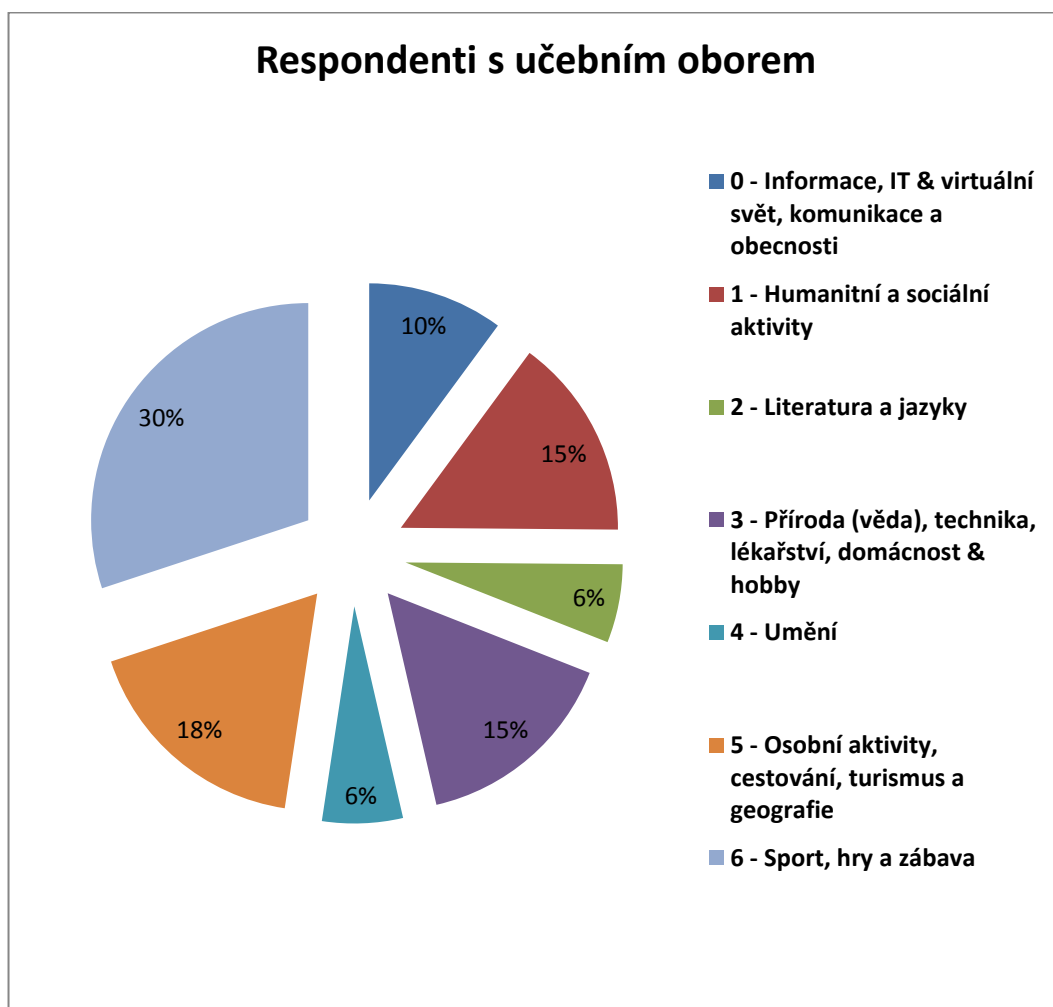
Opět provedeme základní analýzu dat výzkumné otázky č. 2: Má vliv dosažené vzdělání na výběr volnočasových aktivit respondentů? Samostatné grafy uvádějí procentuální rozložení daných odpovědí respondentů. Za každým grafem následuje jeho stručný popis společně s analýzou jednotlivých otázek.

Graf č. 11: Základní vzdělání respondentů

Graf č. 11 nám ukazuje výsledky respondentů se základním vzděláním značný podíl výběru volnočasových aktivit pro sport, hry a zábavu 35% (953). 15% (398) uvádí trávení

volného času v oblasti humanitních a sociálních aktivit. Na pomyslném třetím místě se umístili respondenti, kteří preferují aktivity v informacích, IT a virtuálním světě – 13% (352), komunikaci a obecnosti, a v osobních aktivitách, cestování, turismu a geografie v počtu 13% (346). Za zmínku stojí ještě počet respondentů zabývajících se uměním a to 12% (321 respondentů) z celkového počtu dotázaných. 5% (128) a 7% (178) si vybralo jako náplň svého volného času oblast literatury, jazyků a přírodních věd, lékařství, domácnosti a hobby.

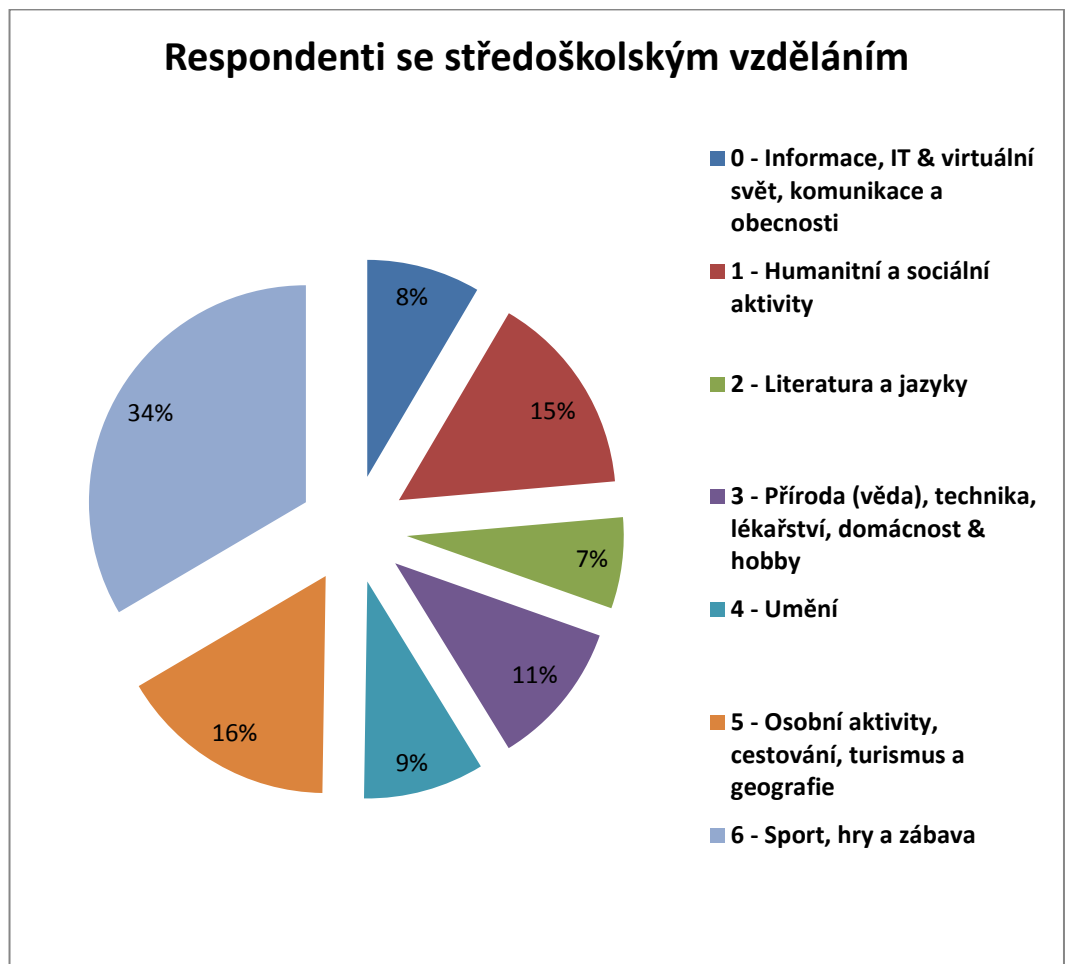

Graf č. 12: Respondenti s učebním oborem

Výsledky šetření u respondentů s učebním oborem nám ukazuje graf č. 12. Nejvyšší počet dotázaných 30% (396) odpovědělo, že se věnuje ve volném čase sportu, hrám a zábavě. Dalších 18% (231) upřednostňuje jako své záliby své osobní

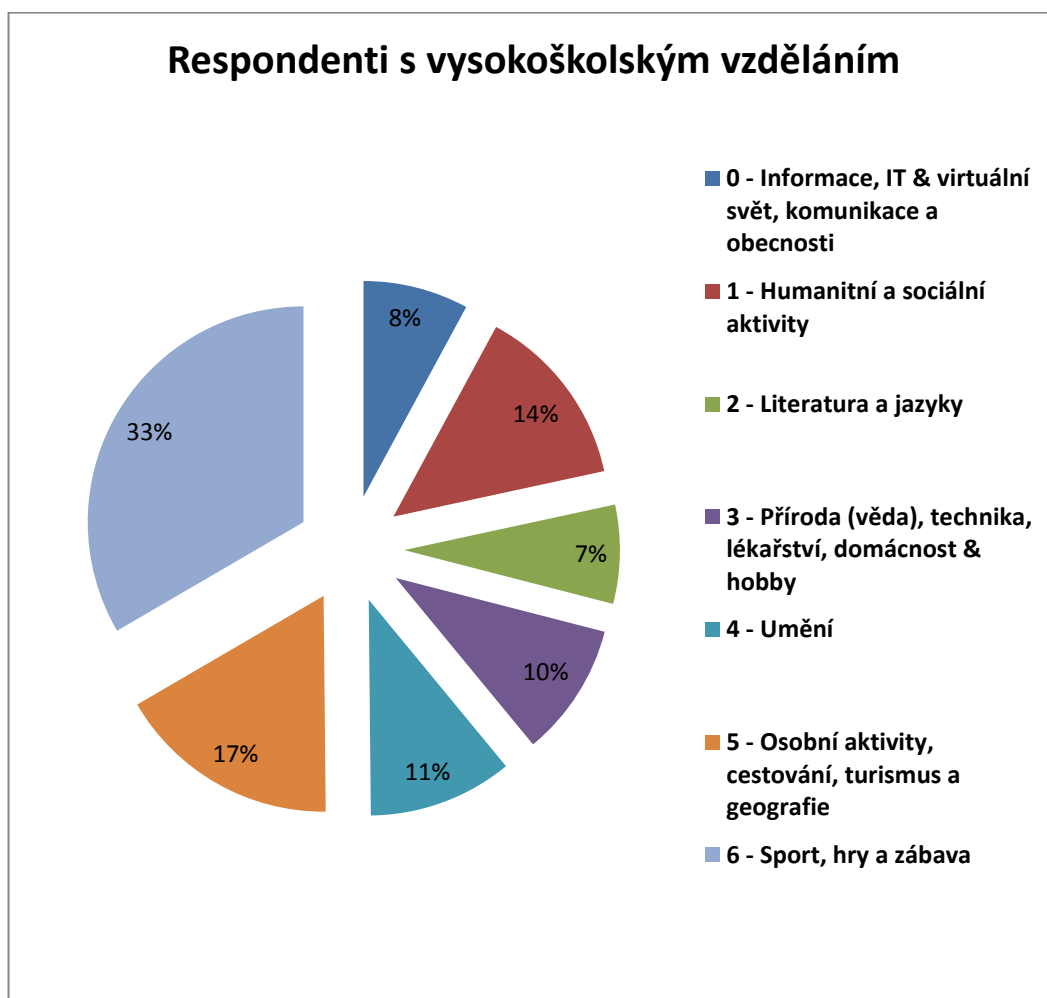
aktivity, cestování a turistiku. Menší procento obsahovaly humanitní aktivity s 15% (198) a přírodní vědy (203). 10% (133) se věnuje informacím, IT technologiím a komunikaci. Pouze 6% dotázaných odpovědělo, že jejich zájem se zaměřuje na oblasti jazyků (77 respondentů) a umění (79 respondentů).

Graf č. 13: Respondenti se středoškolským vzděláním

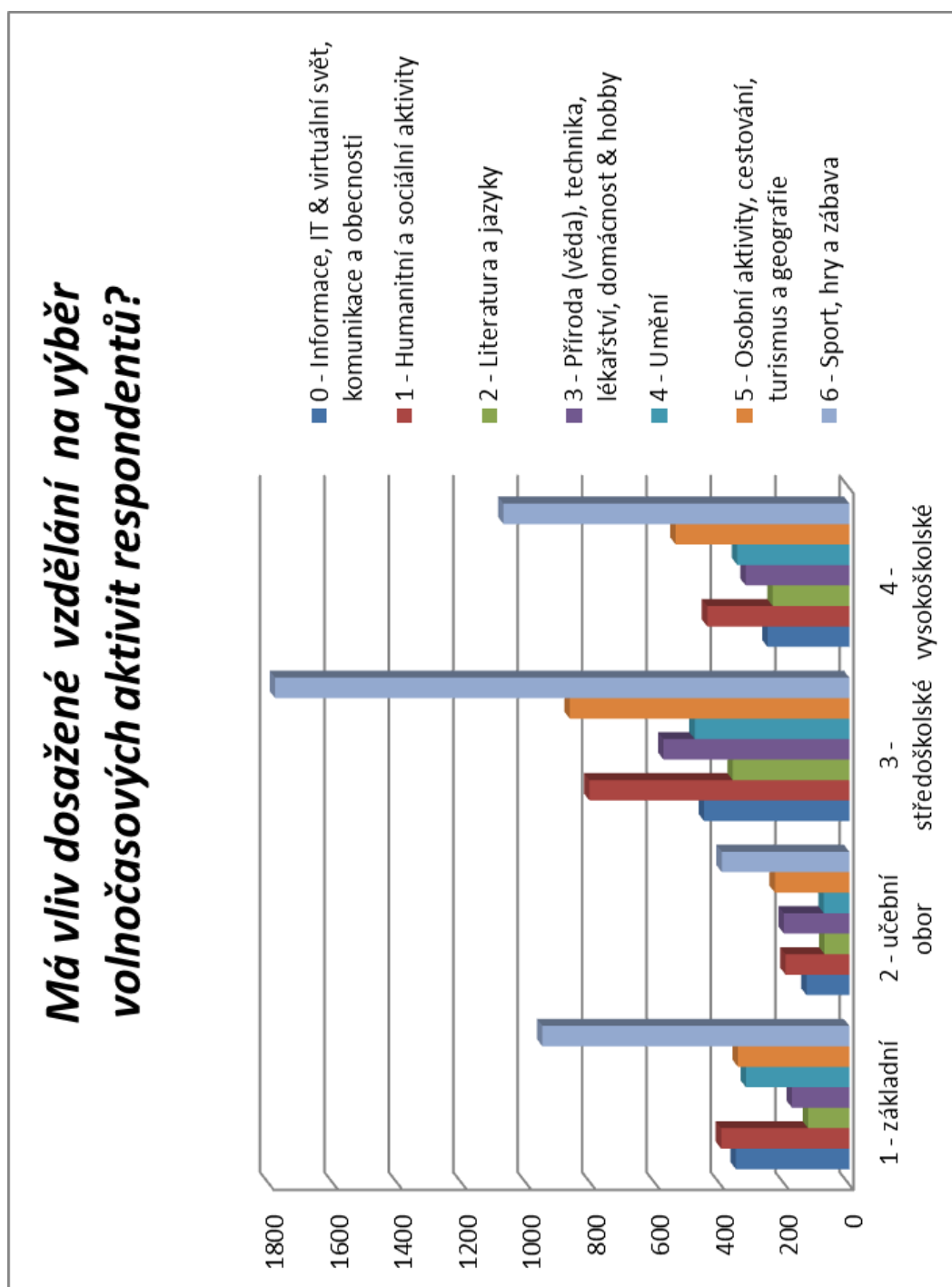
U výsledky respondentů se středoškolským vzděláním, se podíl trávení volného času opět přiklonil velkým procentem 34% (1783) k aktivitám v oblasti sportu, hry a zábavy. Výsledky odpovědí nám znázorňuje graf č. 13. Dále můžeme pozorovat trávení volného času u středoškoláků v osobních aktivitách, cestování a turistice a to celkem u 16% (868). Srovnatelnému zájmu o humanitní a sociální aktivity v počtu 15% (807) a také nezaostávající podíl 11% (577) v aktivitách přírodních věd, techniky, hobby a domácích pracích. Malý podíl aktivit se nám zobrazuje ve virtuálním světě a IT technologiích 8%

(451 respondentů), v literatuře a jazycích 7% (362 respondentů), a v neposlední řadě i v umění 9% (480 respondentů).

Graf č. 14: Respondenti s vysokoškolským vzděláním

Graf č. 14 znázorňuje výsledky vysokoškolsky vzdělaných respondentů v závislosti na trávení volného času a druhu aktivit. 33% (1074) vysokoškoláků se věnuje aktivitám spojených se sportem, hrám a zábavě. Osobní aktivity, cestování, turistiku upřednostňuje celkem 17% (539) dotázaných. 14% (441) odpovědí se zaměřilo na humanitní a sociální aktivity, 11% (348) uvedlo jako své zájmy umění, stejně jako techniku a přírodní vědy s 10% (322). Nejmenší procento odpovědí s 8% (254) a 7% (238 respondentů) se týkaly IT technologií a jazyků.

Graf č. 15: Celkový přehled dosaženého vzdělání respondentů a jeho vliv na výběr volnočasových aktivit.

Výsledky dotazníkového šetření respondentů podle dosaženého vzdělání znázorňuje graf č. 15. Respondenti se základním a vysokoškolským vzděláním se častěji zapojují do volnočasových aktivit ve svém okolí. Největší podíl zájmu pozorujeme u

středoškolsky vzdělaných respondentů, kteří preferují především sportovní aktivity, hry a zábavu. Nejmenší podíl zájmu se ukazuje u těch respondentů, kteří uvádějí jako své vzdělání učební obor.

4.9.2 Výpočet korelací a ověření hypotéz

Při ověřování statistických hypotéz ve vědeckém výzkumu testujeme přijetí nebo nepřijetí nulové hypotézy. Vycházíme z korelační analýzy (tab. viz. níže), kdy celková vypočítaná hodnota testového kritéria pro kontingenční tabulku je $\chi^2 = 210,6584222$. Vypočítaná kritická hodnota hladiny významnosti pro dané stupně volnosti je $\chi^2_{0,05}(6) = 28,86929943$. Kritická hodnota hladiny významnosti pro daný stupeň volnosti $\chi^2_{0,01} = 34,80530573$. Vypočítaná hodnota testového kritéria nám vyšla větší než hodnota kritická. V případě, jestliže je vypočítaná hodnota testového kritéria větší, než kritická hodnota, odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. H_A : Mezi vlivem vzdělání a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah. To znamená, že vzdělání respondentů ovlivňuje jejich výběr volnočasových aktivit.

Respondenti se základním vzděláním navštěvují více aktivity v oblasti informací, IT technologií, umění a sportu, další aktivity, jako humanitní, přírodovědná, literatura a osobní aktivity nemají statisticky významný rozdíl, nebo jejich pozorovaná četnost je menší, než četnost očekávaná. Přírodním vědám, domácnosti a hobby se nejvíce věnují respondenti s učením oborem, ostatní aktivity nemají statisticky významný rozdíl, nebo pozorovaná četnost je menší, než očekávaná. Středoškoláci se během svého volného času věnují nejvíce přírodním vědám, hobby a domácím práci. U vysokoškolských respondentů převládá zájem o literaturu, jazyky a umění.

Zájem o jednotlivé oblasti volnočasového katalogu tak, jak jsou uvedeny v tab. č.2, se odlišují podle vzdělání respondenta. Oproti očekávání IT technologie, komunikace a virtuální svět navštěvují převážně respondenti se základním vzděláním. Literatura a jazyky přechází od nezájmu na straně respondentů se základním vzděláním na větší oblibu u vysokoškolsky vzdělaných respondentů. O oblast umění mají zájem jak respondenti se základním vzděláním, tak i respondenti s vysokoškolským diplomem. Závěrem lze říci, že podle zjištěných analýz má vzdělání respondenta vliv na jeho výběr volnočasových aktivit.

Tab. č. 4: výsledky kontingenční tabulky a znaménkového schématu

	Informace IT, virtuální svět, komunikace	Humanitní a sociální aktivity	Literatura a jazyky	Přírodní vědy, lékařství, technika, domácnost, hobby	Umění	Osobní aktivity a cestování	Sport, hry a zábava	
základní	P = 352 O = 254 $\chi^2 = 37,8$ z = 7,28 +++	P = 398 O = 393,5 $\chi^2 = 0,04$ z = 0,27 0	P = 128 O = 171,8 $\chi^2 = 11,1$ z = -3,89 ---	P = 178 O = 273,2 $\chi^2 = 33,1$ z = -6,85 ---	P = 3213 O = 262,1 $\chi^2 = 13,2$ z = 4,31 +++	P = 346 O = 423,4 $\chi^2 = 14,1$ z = -4,62 ---	P = 953 O = 897,7 $\chi^2 = 3,39$ z = 2,54 ++	2676
učební obor	P = 133 O = 125 $\chi^2 = 0,51$ z = 0,79 0	P = 198 O = 193,7 $\chi^2 = 0,09$ z = 0,35 0	P = 77 O = 84,5 $\chi^2 = 0,67$ z = -0,89 0	P = 203 O = 134,4 $\chi^2 = 34,9$ z = 6,59 +++	P = 79 O = 129 $\chi^2 = 18,4$ z = -4,89 ---	P = 231 O = 208,4 $\chi^2 = 2,44$ z = 1,8 0	P = 396 O = 441,8 $\chi^2 = 4,75$ z = -2,82 --	1317
středoškolské	P = 451 O = 505,7 $\chi^2 = 5,92$ z = -3,37 ---	P = 807 O = 783,6 $\chi^2 = 0,69$ z = 1,19 0	P = 362 O = 342,1 $\chi^2 = 1,15$ z = 1,46 0	P = 577 O = 543,9 $\chi^2 = 2,00$ z = 1,97 +	P = 480 O = 521,8 $\chi^2 = 3,36$ z = -2,54 --	P = 868 O = 843,1 $\chi^2 = 0,73$ z = 1,2 0	P = 1783 O = 1787,4 $\chi^2 = 0,01$ z = -0,1 0	5328
vysokoškolské	P = 254 O = 305,2 $\chi^2 = 8,6$ z = -3,57 ---	P = 441 O = 473 $\chi^2 = 2,1$ z = -1,84 0	P = 238 O = 206,4 $\chi^2 = 4,8$ z = 2,62 ++	P = 322 O = 328,3 $\chi^2 = 0,1$ z = -0,4 0	P = 348 O = 315 $\chi^2 = 3,4$ z = 2,26 +	P = 539 O = 508,9 $\chi^2 = 1,77$ z = 1,68 0	P = 1074 O = 1078,9 $\chi^2 = 0,02$ z = -0,2 0	3216
Celkem	1190	1844	805	1280	1228	1984	4206	12537

4.10 Výzkumná otázka č. 4

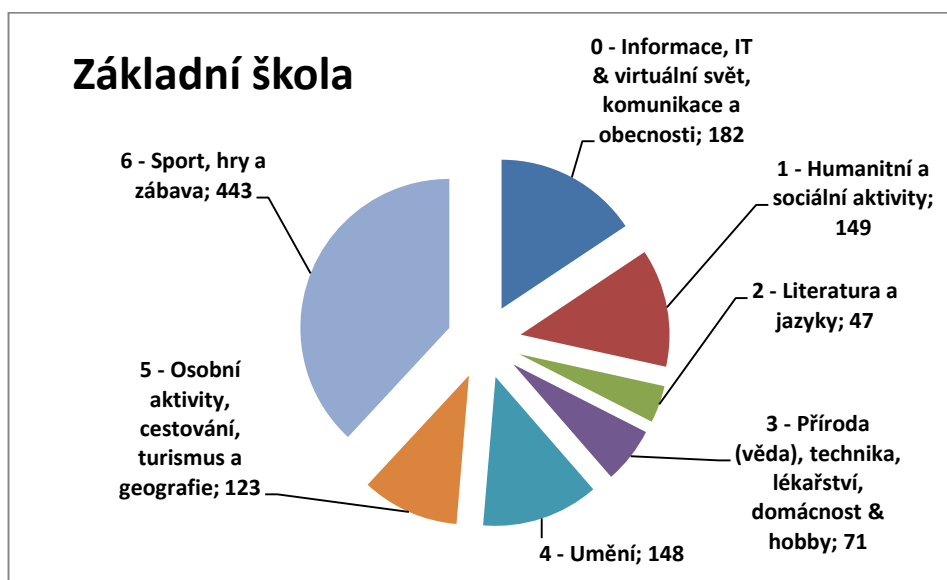
Má aktuální zaměstnání respondenta vliv na jeho výběr volnočasových aktivit?

Ho: Mezi aktuálním zaměstnáním a výběrem volnočasových aktivit respondentů není statisticky významný vztah.

HA: Mezi aktuálním zaměstnáním a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah.

4.10.1 Základní analýza dat výzkumné otázky č. 4

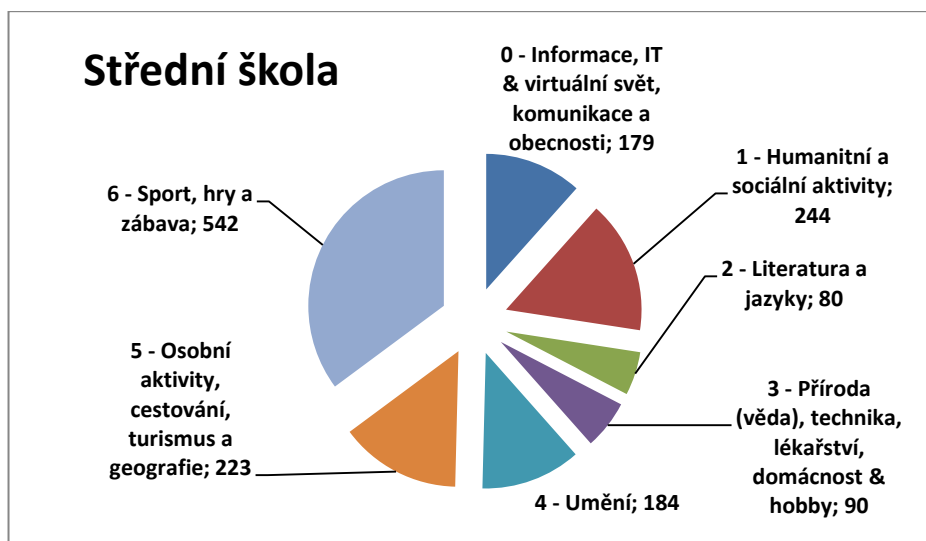
Provedeme základní analýzu dat výzkumné otázky č. 4 zda: Má vliv aktuální zaměstnání respondenta na jeho výběr volnočasových aktivit? Podíváme se na celkové procentuální rozložení a celkové četnosti odpovědí jednotlivých respondentů. V této otázce je velké množství dat a proto jsme základní analýzu zjednodušili pro přehlednost a její názornost.

Graf č. 16: Respondenti se základním vzděláním.

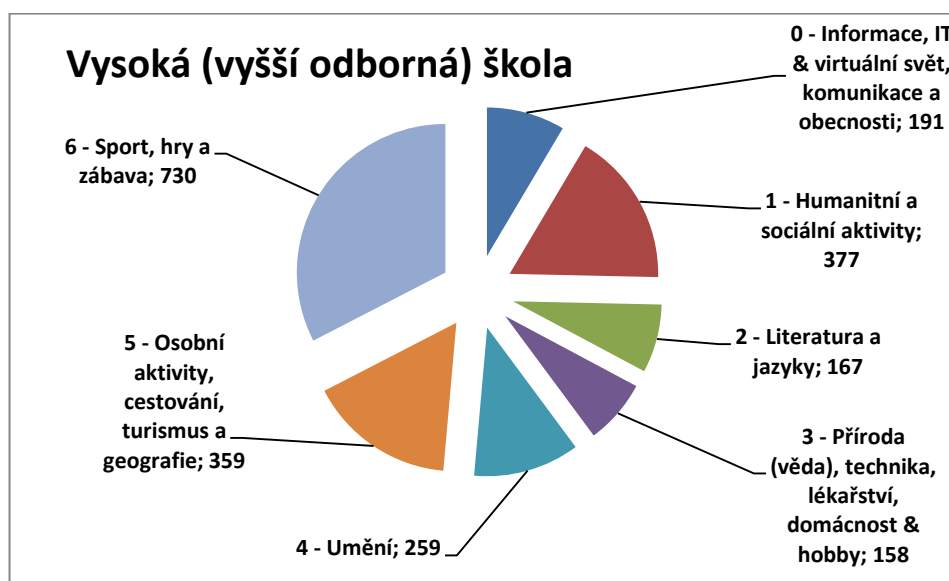
Respondenti se základním vzděláním upřednostňují ve svých aktivitách sport, hry a zábavu. Ostatní volnočasové aktivity, jako například osobní aktivity, cestování, IT

technologie, umění a humanitní a sociální aktivity jsou na stejné úrovni odpovědí. Nejmenší část dotázaných se věnuje literatuře a jazykům.

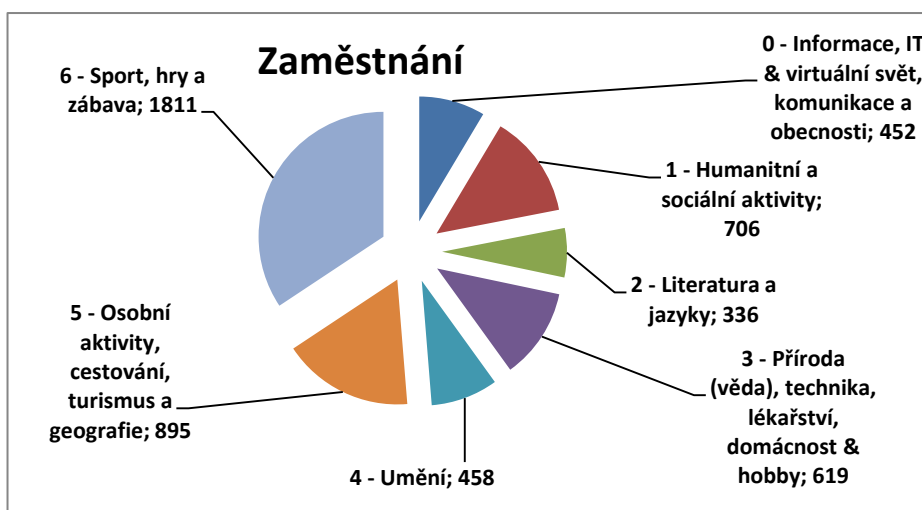
Graf č. 17: Respondenti se středoškolským vzděláním a učebním oborem.

Graf č. 17 nám ukazuje výsledky středoškolsky vzdělaných respondentů, kteří preferují sportovní volnočasové aktivity a na dalším místě se ukazují činnosti, jako jsou osobní aktivity, cestování, humanitní a sociální aktivity. Malou část aktivit zabírají přírodní vědy a literatura.

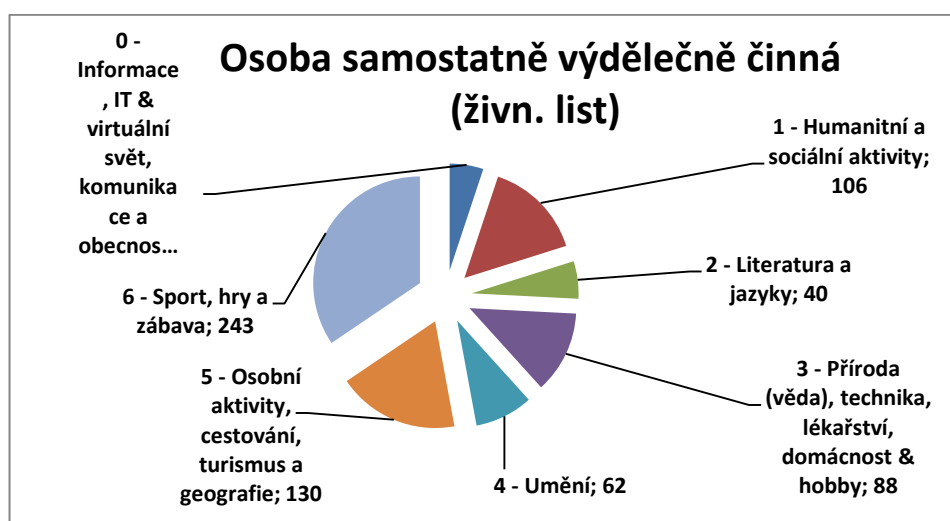
Graf č. 18: Respondenti s vysokoškolským vzděláním a vyšší odbornou školou.

Výsledky značné části vysokoškolsky vzdělaných respondentů nám ukazují jejich značný výběr v kategorii sportovních aktivit. Velmi vysoko se také umístily i aktivity spojené s cestováním a humanitní činností. Další aktivity, které uvádějí respondenti v době trávení volného času, jsou umění, technologie, přírodní vědy a literatura.

Graf č. 19: Respondenti v zaměstnání

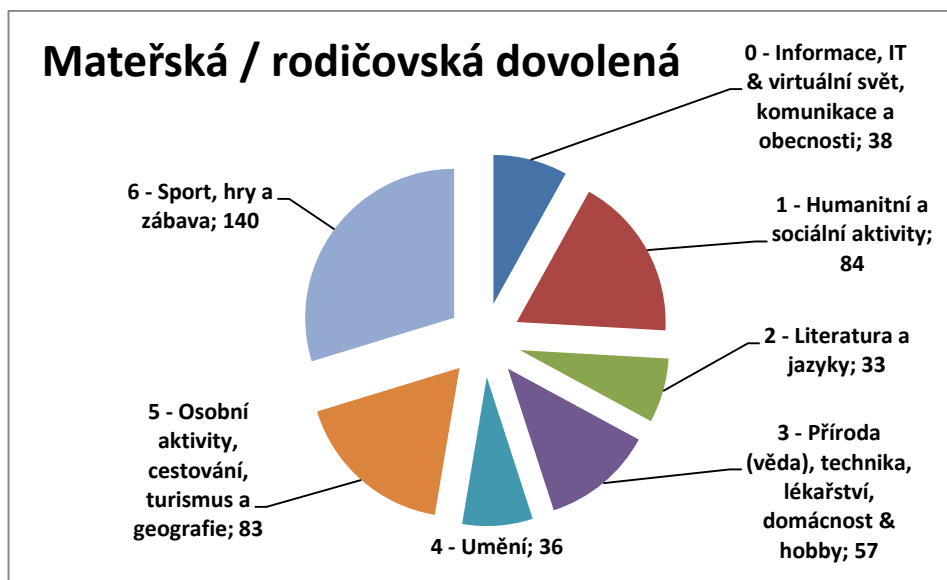
Graf č. 19 ukazuje výsledky velkého množství zaměstnaných respondentů, kteří odpovídali na otázky věnující se volnočasovým aktivitám. Jejich odpovědi opět kopírují předcházející zjištění, že sport a hry jsou jednou z jejich častých aktivit.

Graf č. 20: Respondenti jako osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ).

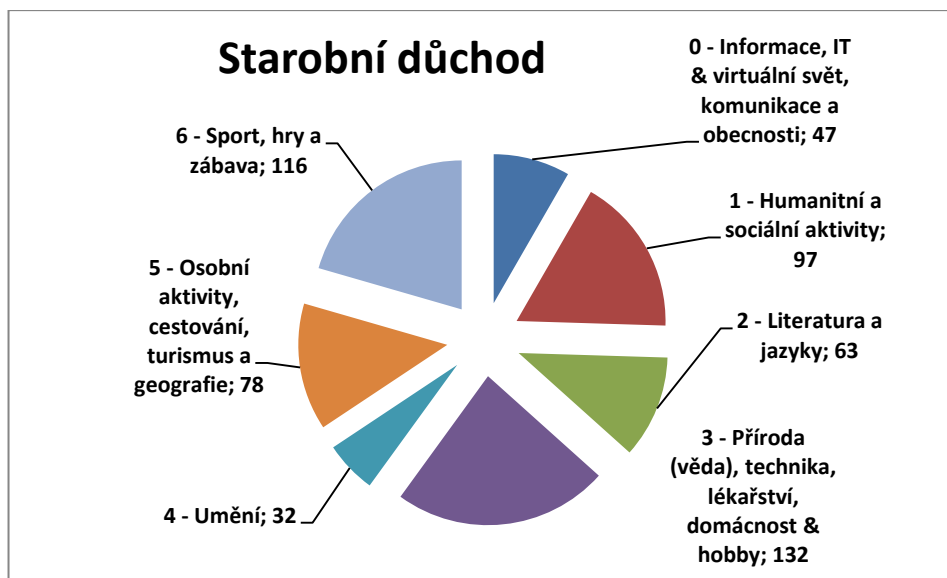

U osob samostatně výdělečně činných ukazují výsledky odpovědí, že jsou v naší společnosti menší skupinou a jejich volný čas je velmi vzácný. Zde se ukazuje malé procento odpovědí, ale struktura jednotlivých aktivit zůstává podobná jako u předcházejících povolání.

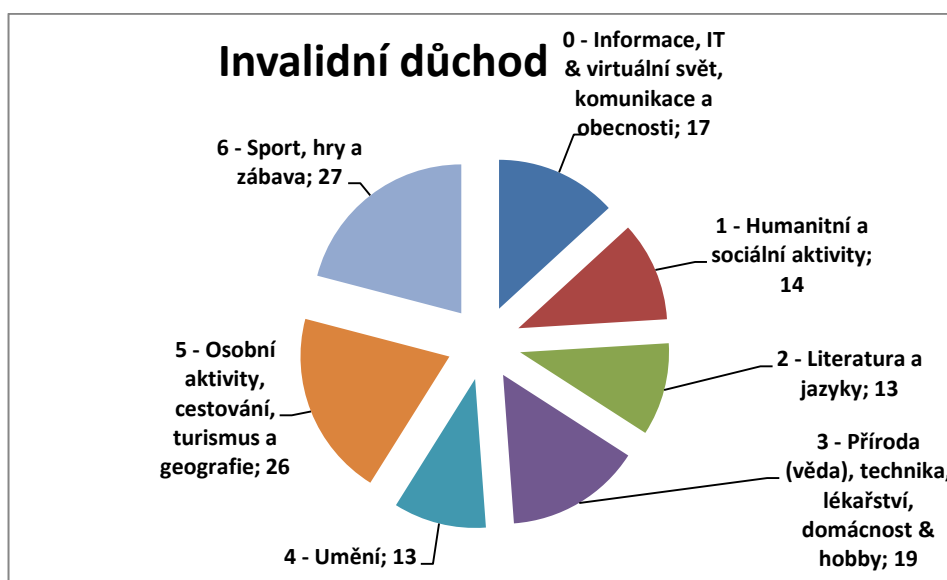
Graf č. 21: Respondenti na mateřské, nebo rodičovské dovolené.

Na grafu č. 21 jsou patrné výsledky respondentů na mateřské a rodičovské dovolené, které jsou skoro shodné ve dvou kategoriích humanitních, sociálních aktivit a osobních aktivitách, cestování, turismu a geografie. Malý počet respondentů se ukazuje u kategorií IT technologie, virtuální svět, komunikace, obecnosti, umění literatura a jazyků, přírodních věd, techniky, lékařství, domácnosti a hobby. Sport, hry, humanitní činnosti a osobní aktivity jsou v popředí zájmu této skupiny respondentů.

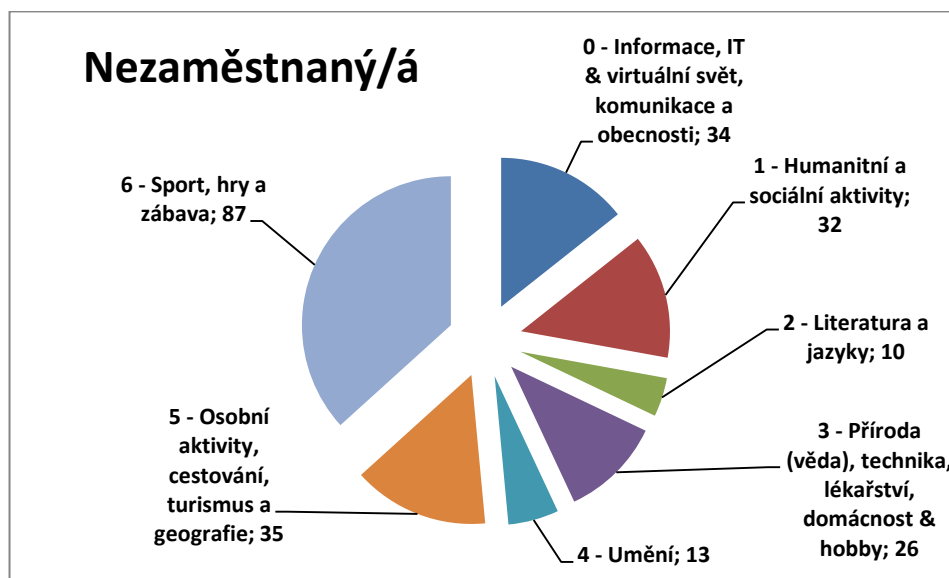
Graf č. 22: Respondenti ve starobním důchodu.

Respondenti ve starobním důchodu se přiklánějí ve svých volnočasových aktivitách k přírodním vědám, lékařství a domácnosti, ale nezanedbávají i sportovní aktivity, cestování a humanitní a sociální aktivity.

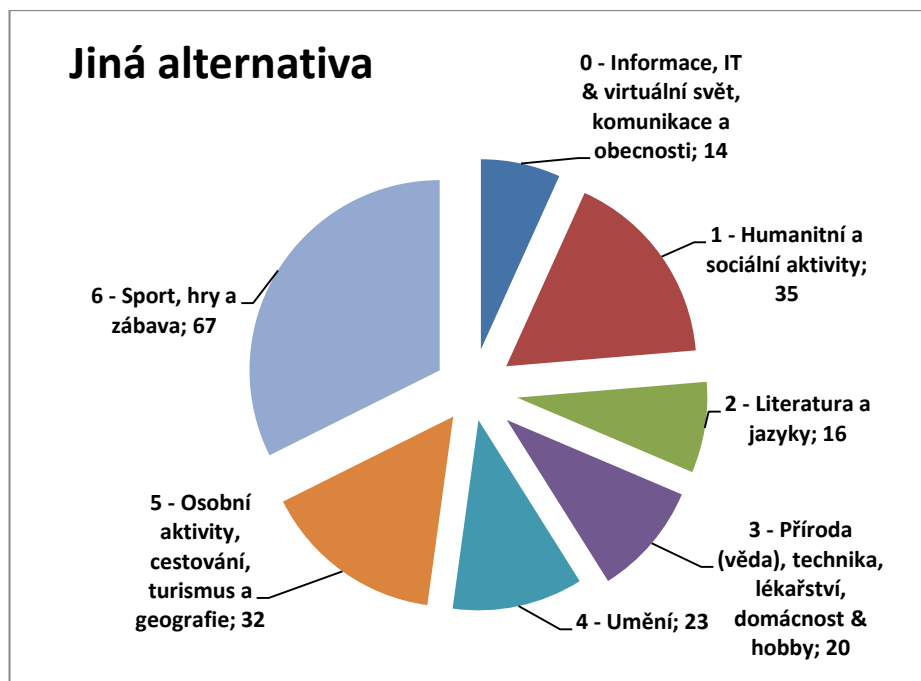
Graf č. 23: Respondenti v invalidním důchodu.

Graf č. 23 je velmi vyrovnaný a ukazuje výsledky vyrovnaného výběru volnočasových aktivit u invalidních důchodců. I zde ovšem převládají ve výběru sportovní a osobní aktivity v návaznosti na přírodní vědy, lékařství a IT technologie.

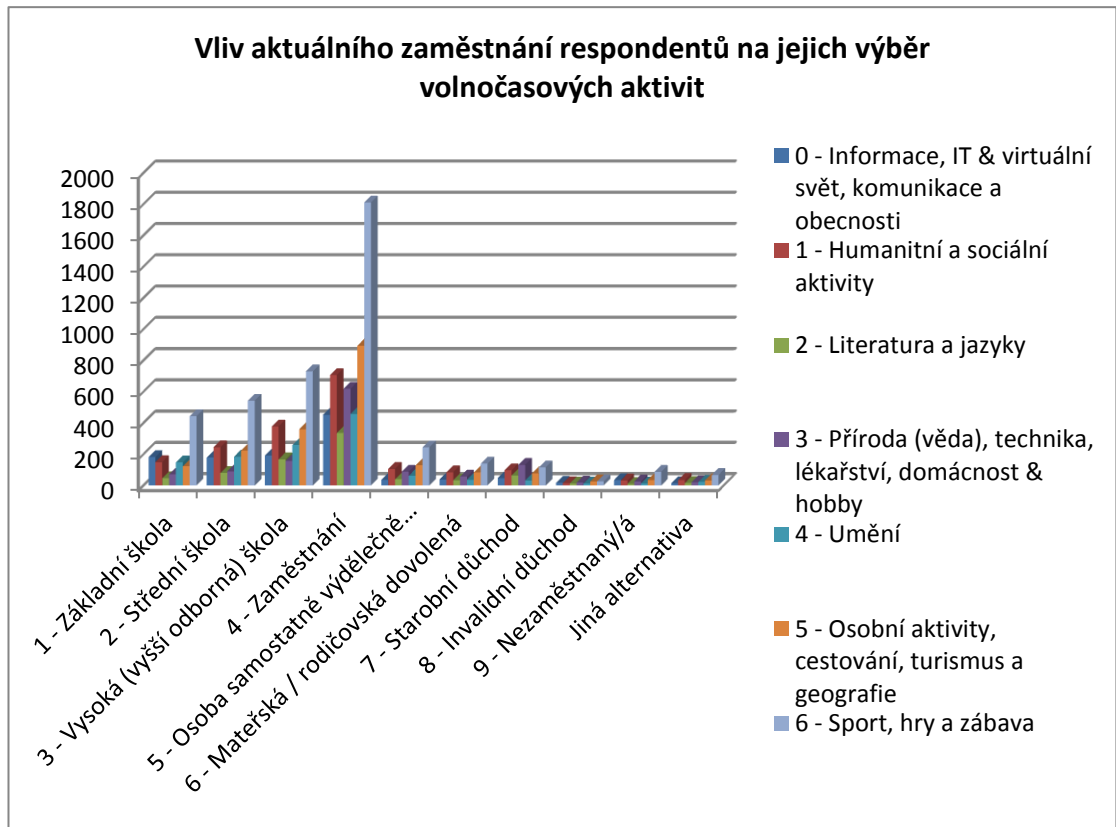
Graf č. 24: Nezaměstnaní respondenti.

U nezaměstnaných respondentů nám ukazuje výsledky graf č. 24. Převládající četnost odpovědí respondentů se nachází v kategorii sportu, hry a zábavy. Značný podíl respondentů má zájem i o aktivity v oblasti osobní, cestování, turismu, informační a komunikační oblasti spolu s humanitními a sociálními aktivitami. Menší zájem o zbývající tři oblasti doplňuje kompletní výsledek odpovědí u nezaměstnaných respondentů.

Graf č. 25: Respondenti s jinou alternativou zaměstnání.

Graf č. 25 nám ukazuje výsledky respondentů s jinou alternativou zaměstnání, kde většina oblastí volnočasového katalogu a jejich odpovědí je přibližně stejná. Nejvíce respondentů odpovědělo, že navštěvují ve svém volném čase sportovní aktivity, hry a zábavu.

Graf č. 26: Přehled vlivu zaměstnání respondentů na jejich výběr volnočasových aktivit.

Výše uvedený graf znázorňuje výsledky odpovědí respondentů podle jejich aktuálního zaměstnání. Dotazníkového šetření na tuto otázku se zúčastnili respondenti od 11 do 85 let. Největší zájem o naplnění svého volného času volnočasovými aktivitami mají respondenti v zaměstnání. Graf nám ukazuje značný zájem ve všech volnočasových aktivitách zaměstnaných. Menší zájem pozorujeme u respondentů (dětí), kteří ještě absolvují základní, nebo střední školu a u vysokoškoláků. Výrazně nižší zájem o využití volnočasových aktivit pozorujeme u respondentů – osob samostatně výdělečně činných, ale také respondenti na mateřské dovolené a starobní důchodci. Nezaměstnaní respondenti a respondenti s jinou alternativou zaměstnání mají téměř nulový zájem o volnočasové aktivity. Téměř bez zájmu o volnočasové aktivity jsou respondenti s invalidním důchodem.

4.10.2 Výpočet korelací a ověření hypotéz

Při ověřování statistických hypotéz ve vědeckém výzkumu opět testujeme přijetí nebo nepřijetí nulové hypotézy. Vycházíme z korelační analýzy, kdy celková vypočítaná hodnota testového kritéria pro kontingenční tabulku je $\chi^2 = 470,1243176$. Vypočítaná kritická hodnota hladiny významnosti pro dané stupně volnosti je $\chi^2_{0,05}(6) = 72,15321617$. Kritická hodnota hladiny významnosti pro daný stupeň volnosti $\chi^2_{0,01} = 81,06877191$. Vypočítaná hodnota testového kritéria nám vyšla větší než hodnota kritická. V případě, jestliže je vypočítaná hodnota testového kritéria větší než kritická hodnota, odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. H_A : Mezi vlivem aktuálního zaměstnání a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah. To znamená, že aktuální zaměstnání respondentů ovlivňuje výběr jejich volnočasových aktivit.

Podle kontingenční tabulky a znaménkového schématu si rozebereme jednotlivá zaměstnání a jejich vliv na výběr volnočasových aktivit respondentů. Kladnou závislost můžeme pozorovat u těch respondentů, kteří mají pouze základní vzdělání, navštěvují základní školu nebo se věnují střednímu vzdělávání, v oblastech informací, virtuálním světě, komunikací, společně s uměním a sportem, hrami a zábavou. To znamená, že respondenti se základním vzděláním se častěji než jsme očekávali účastní výše uvedených aktivit. Očekávaná četnost je pouze u humanitních a sociálních aktivit. Zápornou závislost pozorujeme u aktivit literatury a jazyků, přírodních věd, lékařství, techniky, domácnosti a hobby a v neposlední řadě i u cestování a turismu.

U středoškolsky vzdělaných respondentů pozorujeme zvýšený zájem o volnočasové aktivity ve dvou oblastech - IT technologie, virtuální svět, komunikace a v umění. Zde je zájem opět vyšší než očekávaná četnost. V humanitních, sociálních, osobních aktivitách, cestování, sport hry a zábava se nepotvrdil statisticky významný vztah. Záporné hodnoty se nám ukazují v oblastech literatury, jazyků, přírodních věd, techniky, domácnosti a hobby.

Respondenti s vysokoškolským vzděláním mají kladnou závislost ve třech oblastech volnočasových aktivit - humanitní a sociální aktivity, literatura, jazyky a umění. Výběr těchto volnočasových aktivit je tedy častější než jsme očekávali. Další tři oblasti nemají statisticky významný vztah. Oblast přírodních věd, techniky, domácnosti a hobby je pro vysokoškoláky bezvýznamná.

Pracující v zaměstnání mají očekávanou četnost pouze ve dvou oblastech literatury, jazyků a sportu, her a zábavě. Dalším třem volnočasovým aktivitám - IT informacím, virtuálnímu světu, komunikacím, humanitním, sociálním aktivitám a umění se věnují méně než bychom očekávali. Kladná závislost a tedy i častější výběr těchto aktivit můžeme pozorovat v přírodních vědách, technice, domácnosti a hobby a v osobních aktivitách a cestování.

U osob samostatně výdělečně činných se neukázal statisticky významný vztah u pěti položek. Jedna položka IT technologie, informace, virtuální svět a komunikace vykazuje záporné hodnoty a tedy nezájem o danou oblast nad očekávání. Významnou četnost vykazuje oblast přírodních věd, technologií, domácnosti a hobby.

Statisticky bezvýznamný vztah se nám ukázal u respondentů na mateřské nebo rodičovské dovolené, jiná alternativa zaměstnání a invalidní důchod.

Starobní důchodci mají významně zvýšený zájem o volnočasové činnosti v oblasti literatury, jazyků a přírodních věd, techniky, domácnosti a hobby. Další hodnoty jsou statisticky bez významného vztahu nebo mají očekávanou četnost.

Nezaměstnaní si častěji vybírají jako své volnočasové aktivity IT technologie, komunikaci a virtuální svět. Další položky jsou statisticky očekávané nebo podprůměrné.

Tab. č. 5: výsledky kontingenční tabulky a znaménkového schématu

	Informace IT, virtuální svět, komunikace	Humanitní a sociální aktivity	Literatura a jazyky	Přírodní vědy, lékařství, technika, domácnost, hobby	Umění	Osobní aktivity a cestování	Sport, hry a zábava	
Základní	P = 182 O = 110,3 $\chi^2 = 46,4$ z = 7,52 +++	P = 149 O = 171 $\chi^2 = 2,8$ z = -1,91 0	P = 47 O = 74,6 $\chi^2 = 10,2$ z = -3,47 ---	P = 71 O = 118,7 $\chi^2 = 19,1$ z = -4,85 ---	P = 148 O = 113,9 $\chi^2 = 10,1$ z = 3,53 +++	P = 123 O = 184 $\chi^2 = 20,2$ z = -5,14 ---	P = 443 O = 390,1 $\chi^2 = 7,1$ z = 3,44 +++	1 1 6 3
Středoškolské/ Učební obor	P = 179 O = 146,3 $\chi^2 = 7,2$ z = 3,02 ++	P = 244 O = 226,8 $\chi^2 = 1,3$ z = 1,32 0	P = 80 O = 99 $\chi^2 = 3,6$ z = -2,10 -	P = 90 O = 157,4 $\chi^2 = 28,8$ z = -6,05 ---	P = 184 O = 151 $\chi^2 = 7,1$ z = 3,01 ++	P = 223 O = 244 $\chi^2 = 1,8$ z = -1,56 0	P = 542 O = 517,3 $\chi^2 = 1,1$ z = 1,42 0	1 5 4 2
Vysokoškolské	P = 191 O = 212,7 $\chi^2 = 2,2$ z = -1,72 0	P = 377 O = 329,6 $\chi^2 = 6,8$ z = 3,11 ++	P = 167 O = 143,8 $\chi^2 = 3,7$ z = 2,19 +	P = 158 O = 228,8 $\chi^2 = 21,9$ z = -5,45 ---	P = 259 O = 219,5 $\chi^2 = 7,1$ z = 3,09 ++	P = 359 O = 354,6 $\chi^2 = 0,05$ z = 0,27 0	P = 730 O = 751,8 $\chi^2 = 0,63$ z = -1,07 0	2 2 4 1
Zaměstnaní	P = 452 O = 500,8 $\chi^2 = 4,7$ z = -3,01 --	P = 706 O = 776,1 $\chi^2 = 6,3$ z = -3,58 ---	P = 336 O = 338,8 $\chi^2 = 0,02$ z = -0,20 0	P = 619 O = 538,7 $\chi^2 = 11,9$ z = 4,79 +++	P = 458 O = 516,8 $\chi^2 = 6,7$ z = -3,58 ---	P = 895 O = 835 $\chi^2 = 4,29$ z = 2,96 ++	P = 1811 O = 1770 $\chi^2 = 0,93$ z = 1,55 0	5 2 7 7
OSVČ (osoby samostatně výdělečně činné)	P = 36 O = 66,9 $\chi^2 = 14,2$ z = -4,08 ---	P = 106 O = 103,6 $\chi^2 = 0,05$ z = 0,25 0	P = 40 O = 45,2 $\chi^2 = 0,6$ z = -0,83 0	P = 88 O = 71,9 $\chi^2 = 3,5$ z = 2,05 +	P = 62 O = 69 $\chi^2 = 0,7$ z = -0,92 0	P = 130 O = 111,5 $\chi^2 = 3,04$ z = 1,95 0	P = 243 O = 236,5 $\chi^2 = 0,17$ z = 0,53 0	7 0 5
Mateř./ /rodič. dovolená	P = 38 O = 44,7 $\chi^2 = 1,0$ z = -1,07 0	P = 84 O = 69,2 $\chi^2 = 3,12$ z = 1,95 0	P = 33 O = 30,2 $\chi^2 = 0,25$ z = 0,52 0	P = 57 O = 48 $\chi^2 = 1,65$ z = 1,38 0	P = 36 O = 46,1 $\chi^2 = 2,22$ z = -1,60 0	P = 83 O = 74,5 $\chi^2 = 0,96$ z = 1,89 0	P = 140 O = 158 $\chi^2 = 2,05$ z = -1,79 0	4 7 1
Starobní důchod	P = 47 O = 53,6 $\chi^2 = 0,81$ z = -0,93 0	P = 97 O = 83,1 $\chi^2 = 2,32$ z = 1,68 0	P = 63 O = 36,2 $\chi^2 = 19,6$ z = -4,69 +++	P = 132 O = 57,6 $\chi^2 = 95,7$ z = -10,5 +++	P = 32 O = 55,3 $\chi^2 = 9,84$ z = -3,38 ---	P = 78 O = 89,4 $\chi^2 = 1,45$ z = -1,34 0	P = 116 O = 189,5 $\chi^2 = 28,5$ z = -6,70 ---	5 6 5
Invalidní důchod	P = 17 O = 12,2 $\chi^2 = 1,84$ z = 1,43 0	P = 14 O = 18,9 $\chi^2 = 1,30$ z = -1,24 0	P = 13 O = 8,2 $\chi^2 = 2,68$ z = 1,70 0	P = 19 O = 13,1 $\chi^2 = 2,58$ z = 1,70 0	P = 13 O = 12,6 $\chi^2 = 0,01$ z = 0,10 0	P = 26 O = 20,4 $\chi^2 = 1,52$ z = 1,35 0	P = 27 O = 43,2 $\chi^2 = 6,12$ z = -3,05 --	1 2 9
Nezaměstnaný	P = 34 O = 22,4 $\chi^2 = 5,88$ z = 2,57 ++	P = 32 O = 34,8 $\chi^2 = 0,23$ z = -0,52 0	P = 10 O = 15,2 $\chi^2 = 1,78$ z = -1,39 0	P = 26 O = 24,1 $\chi^2 = 0,13$ z = 0,39 0	P = 13 O = 23,2 $\chi^2 = 4,49$ z = -2,25 -	P = 35 O = 37,5 $\chi^2 = 0,16$ z = -0,45 0	P = 87 O = 79,5 $\chi^2 = 0,70$ z = 1,04 0	2 3 7

	Informace IT, virtuální svět, komunikace	Humanitní a sociální aktivity	Literatura a jazyky	Přírodní vědy, lékařství, technika, domácnost, hobby	Umění	Osobní aktivity a cestování	Sport, hry a zábava	
Jiná alternativa	P = 14 O = 19,6 $\chi^2 = 1,62$ z = -1,35 0	P = 35 O = 30,4 $\chi^2 = 0,68$ z = 0,90 0	P = 16 O = 13,2 $\chi^2 = 0,55$ z = 0,77 0	P = 20 O = 21,1 $\chi^2 = 0,06$ z = -0,26 0	P = 23 O = 20,2 $\chi^2 = 0,36$ z = 0,64 0	P = 32 O = 32,7 $\chi^2 = 0,01$ z = -0,14 0	P = 67 O = 69,4 $\chi^2 = 0,08$ z = -0,36 0	207
celkem	1190	1844	805	1280	1228	1984	4206	12537

4.11 Výzkumná otázka č. 5

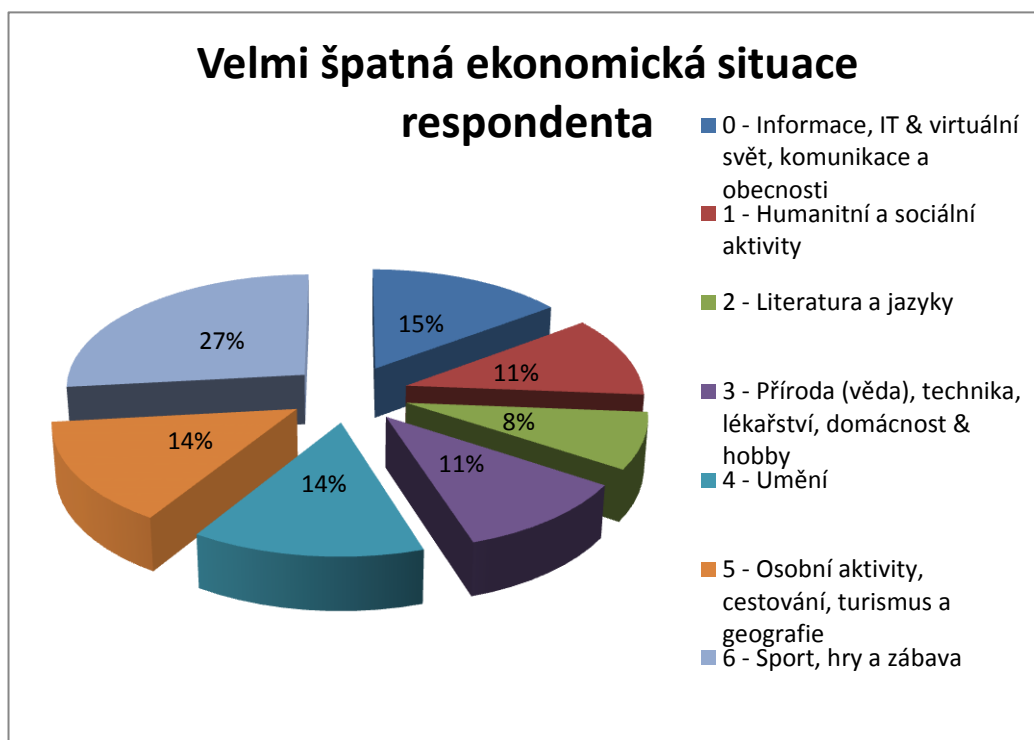
Má ekonomická situace respondenta vliv na jeho výběr volnočasových aktivit?

H₀: Mezi ekonomickou situací a výběrem volnočasových aktivit respondentů není statisticky významný vztah.

H_A: Mezi ekonomickou situací a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah.

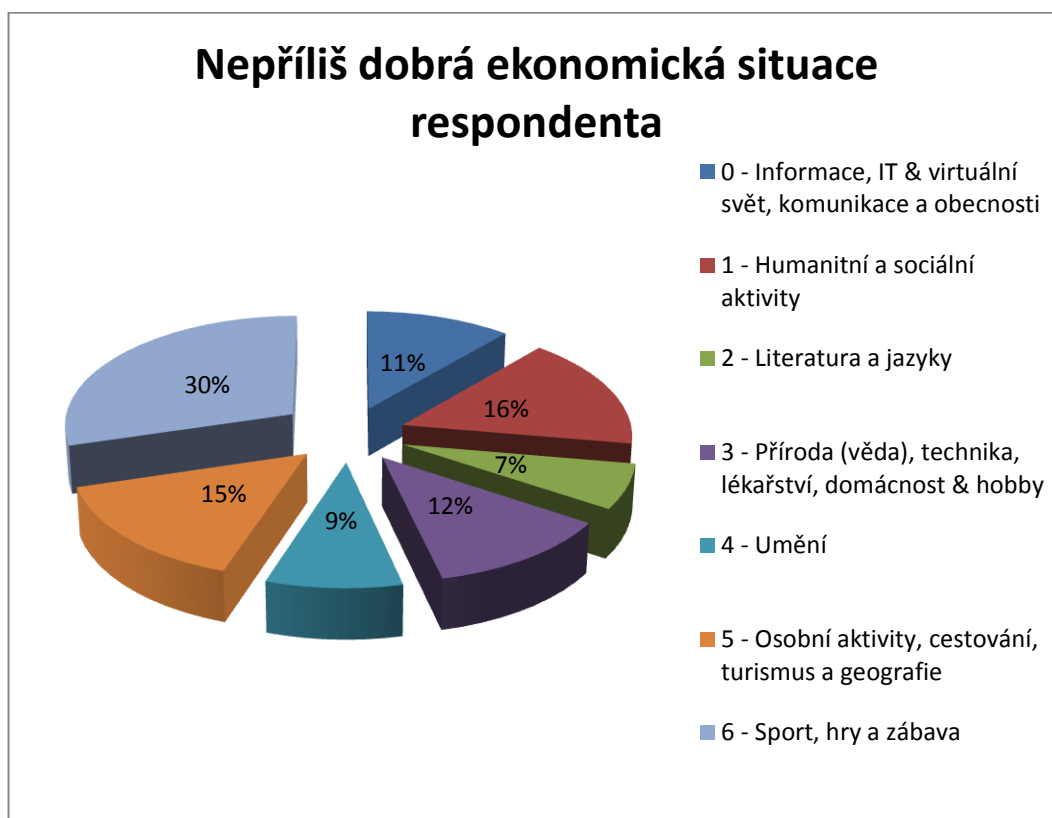
4.11.1 Základní analýza dat výzkumné otázky č. 5

Provedeme základní analýzu dat výzkumné otázky č. 5 zda: Má vliv ekonomická situace respondenta na jeho výběr volnočasových aktivit? Analyzujeme primární rozložení a jednotlivé procenta odpovědí jednotlivých respondentů.

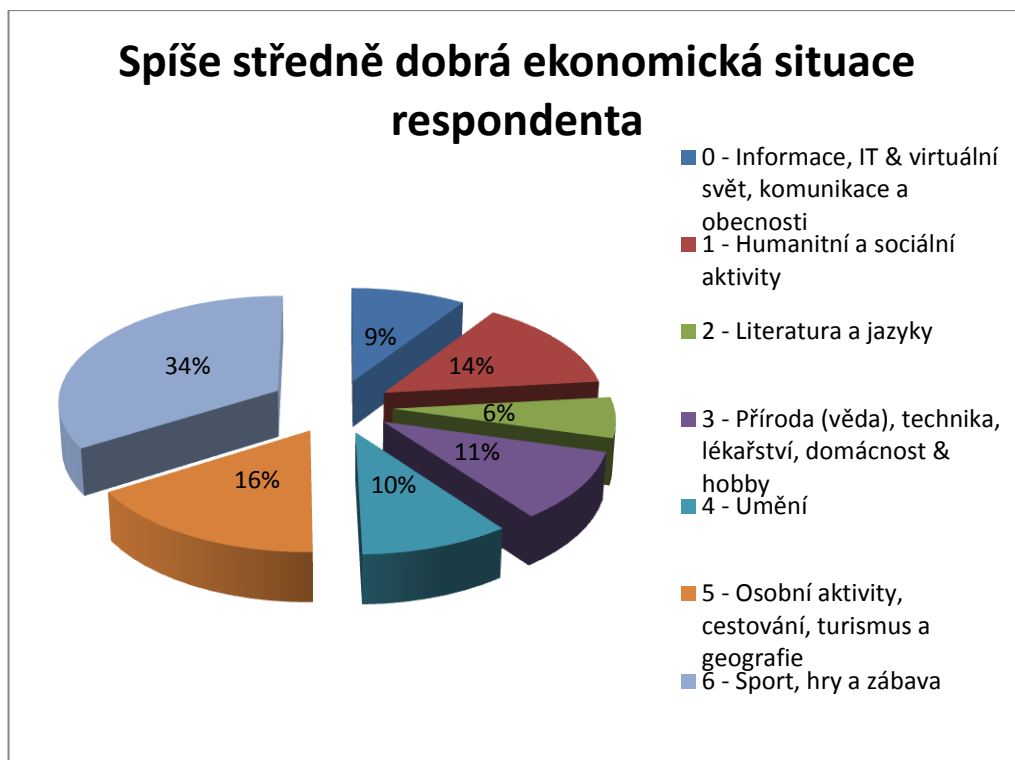
Graf č. 27: Velmi špatná ekonomická situace respondentů a jejich účast na volnočasových aktivitách.

Respondenti s velmi špatnou ekonomickou situací se nejčastěji účastní volnočasových aktivit v kategorii sportu, her a zábavy celkem v 27% (54). Vyrovnané kategorie se 14% až 15% můžeme pozorovat ve třech kategoriích Katalogu volnočasových aktivit a to v osobních aktivitách, cestování, turismu a geografie (29), v umění (28) a v IT technologiích, informacích, komunikaci, virtuálním světě a obecnostech (30). Účast na volnočasových aktivitách u respondentů s velmi špatnou ekonomickou situací je s celkovým počtem 202 aktivit velmi nízká.

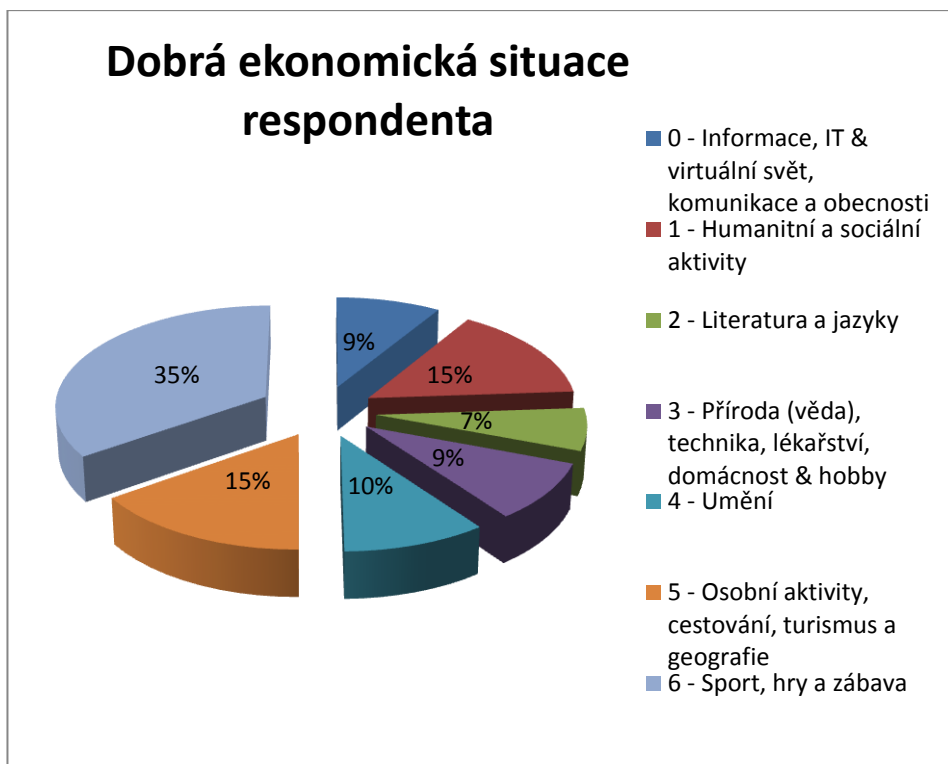
Graf č. 28: Účast na volnočasových aktivitách u respondentů, kteří nemají příliš dobrou ekonomickou situaci.

Graf č. 28 zobrazuje výsledky výběru volnočasových aktivit respondentů, kteří nemají příliš dobrou ekonomickou situaci. Velmi zajímavý je zvýšený zájem o humanitní a sociální aktivity 16% (319) a osobní aktivity, cestování, turismus a geografii 15% (297). Největší zájem mají respondenti o naplnění volného času v kategorii sportu, her a zábavy 30% (577). U respondentů s nepříliš dobrou ekonomickou situací pozorujeme navýšení počtu aktivit, kterých se účastní na 1946.

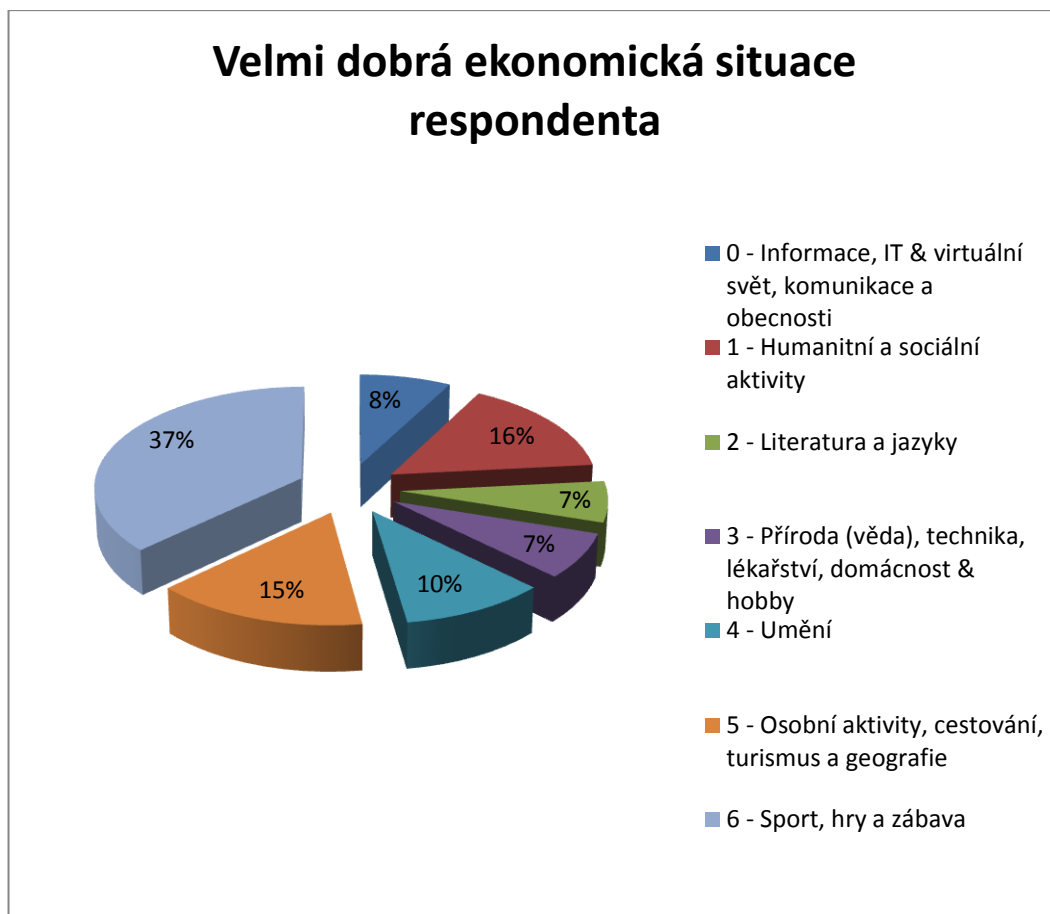
Graf č. 29: Spíše středně dobrá ekonomická situace respondenta a výsledky trávení volného času.

Respondenti se středně dobrou ekonomickou situací se daleko více zapojují do volnočasových aktivit než předešlé ekonomicky slabší skupiny. Celkový počet dosáhl 5949 volnočasových aktivit. Respondenti se více věnují sportu, hrám a zábavě 34% (2018) a z hlediska středně dobré ekonomické situace si mohou dovolit věnovat se svým osobním aktivitám, cestování, turismu a geografii 16% (976), ale i kategorii humanitních a sociálních aktivit.

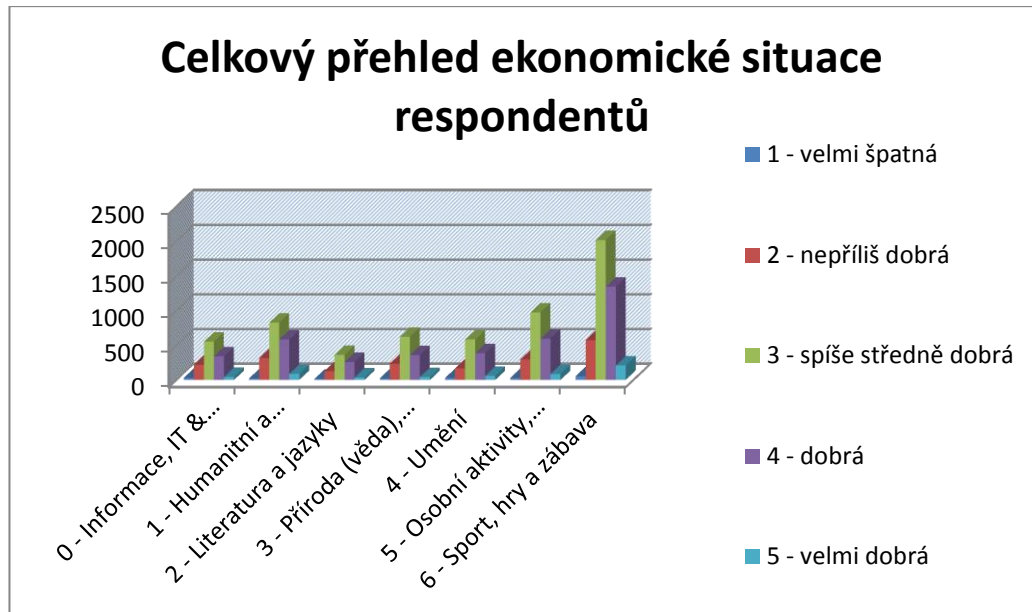
Graf č. 30: Dobrá ekonomická situace respondenta a jeho výběr trávení volnočasových aktivit.

Menší zájem o volnočasové aktivity nám ukazuje graf č. 30 u respondentů s dobrou ekonomickou situací. Celkový počet aktivit zde dosáhl počtu 3876. Opět se ukazuje velký zájem o aktivity v kategorii sportu, her a zábavy 35% (1348). Vyrovnané jsou i kategorie humanitní a sociální, osobní aktivity, cestování a turismus a geografie s 15% (590). Velmi malý zájem mají respondenti o četbu v kategorii literatury a jazyků 7% (364).

Graf č. 31: Velmi dobrá ekonomická situace respondenta a jeho výběr trávení volného času.

Respondenti, kteří uvádějí velmi dobrou ekonomickou situaci, se překvapivě účastní malého počtu pouze 564 volnočasových aktivit. 15% (88) a 16% (86) z uváděných aktivit spadá do humanitních a sociálních aktivit, spolu s osobními aktivitami, cestováním, turismem a geografii. Respondenti s velmi dobrou ekonomickou situací se nejvíce věnují aktivitám v oblasti sportu, her a zábavy 37% (209). Celkový malý počet výběru volnočasových aktivit u respondentů s dobrou ekonomickou situací ukazuje na jejich nedostatek volného času.

Graf č. 32: Celkový přehled ekonomické situace respondentů

Respondenti s velmi špatnou, nepříliš dobrou, dobrou a velmi dobrou ekonomickou situací uvedli účast na celkem 12537 volnočasových aktivitách. Podle výše znázorněného grafu můžeme sledovat přehled ekonomické situace respondentů a jejich podíl na jednotlivých kategoriích podle Katalogu volnočasových aktivit. V kategorii sportu, her a zábavy zaznamenáváme největší podíl trávení volného času u všech ekonomických skupin. Velmi vyrovnané jsou kategorie humanitní a sociální služby, spolu s osobními aktivitami, cestováním, turismem a geografii napříč ekonomickými skupinami. Velmi málo se respondenti ve svém volném čase účastní aktivit v kategorii literatury a jazyků.

4.11.2 Výpočet korelací a ověření hypotéz

Opět otestujeme přijetí nebo nepřijetí nulové hypotézy. Vycházíme z korelační analýzy podle níže položené tabulky, kdy celková vypočítaná hodnota testového kritéria pro kontingenční tabulku je $\chi^2 = 67,46610455$. Kritická hodnota hladiny významnosti pro dané stupně volnosti je $\chi^2_{0,05}(6) = 36,4150285$. Vypočítaná kritická hodnota hladiny významnosti pro daný stupeň volnosti $\chi^2_{0,01} = 42,97882$. Vypočítaná hodnota testového kritéria nám vyšla větší než hodnota kritická. Odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. H_A : Mezi ekonomickou situací respondenta a výběrem volnočasových aktivit je statisticky významný vztah. To znamená, že ekonomická situace respondentů ovlivňuje výběr jejich volnočasových aktivit.

Jednotlivými položkami v dotazníku jsme rozlišili ekonomickou situaci respondentů a jejich výběr volnočasových aktivit. Podle znaménkového schématu kontingenční tabulky můžeme pozorovat jednotlivé volnočasové kategorie a jejich výběr respondenty.

Respondenti s velmi špatnou ekonomickou situací (domácnost trpí nedostatkem, žije s obtížemi, nebo žije na dluh) v kategorii IT informace, virtuální svět, komunikace sledujeme pozorovanou četnost na hladině významnosti 0,01 významně vyšší než očekávanou. U kategorie umění se ukázala také významně vyšší pozorovaná četnost na hladině významnosti 0,05. Tito respondenti vyhledávají ve svém volném čase v kategoriích informace, IT technologie, komunikace, virtuální svět jednotlivé aktivity spojené s prací na počítači, tabletu, hraní počítačových her a tvoření webových aplikací stejně jako v kategorii umění jsou výsledky četnější než očekávané a tedy i zvýšený zájem o aktivity v této oblasti. V ostatních kategoriích není statisticky významný rozdíl, jen u sportu je záporná hodnota.

Více volnočasových aktivit se účastní respondenti, kteří uvedli nepříliš dobrou ekonomickou situaci (domácnost netrpí nedostatkem, ale nemůže si dovolit téměř nic ušetřit) ve třech kategoriích: přírodní vědy, lékařství, technika, domácnost a hobby, informace, IT technologie, komunikace a pozorovaná je vyšší četnost i u kategorie humanitní a sociální aktivity. Různé aktivity v těchto kategoriích navštěvují častěji než ostatní kategorie.

Další respondenti podle ekonomické situace nemají tendenci si vybírat konkrétní volnočasové kategorie. Jejich četnosti jsou buď očekávané, nebo pod očekáváním. Podle

četností mají nejvyšší zájem o naplnění svého volného času respondenti se spíše dobrou ekonomickou situací.

Tab. č. 6: výsledky kontingenční tabulky a znaménkového schématu

	Informace IT, virtuální svět, komunikace	Humanitní a sociální aktivity	Literatura a jazyky	Přírodní vědy, lékařství, technika, domácnost, hobby	Umění	Osobní aktivity a cestování	Sport, hry a zábava	
Velmi špatná	P = 30 O = 19,17 $\chi^2 = 6,11$ z = 2,62 ++	P = 23 O = 29,71 $\chi^2 = 1,51$ z = -1,34 0	P = 16 O = 12,9 $\chi^2 = 0,70$ z = 0,87 0	P = 22 O = 20,62 $\chi^2 = 0,09$ z = 0,32 0	P = 28 O = 19,78 $\chi^2 = 3,41$ z = 1,96 +	P = 29 O = 31,96 $\chi^2 = 0,27$ z = -0,57 0	P = 54 O = 67,76 $\chi^2 = 2,79$ z = -2,06 -	2 0 2
Nepříliš dobrá	P = 220 O = 184,7 $\chi^2 = 6,74$ z = 2,96 ++	P = 319 O = 286,2 $\chi^2 = 3,75$ z = 2,28 +	P = 128 O = 124,9 $\chi^2 = 0,07$ z = 0,30 0	P = 236 O = 198,6 $\chi^2 = 7$ z = 3,03 ++	P = 169 O = 190,6 $\chi^2 = 2,45$ z = -1,79 0	P = 297 O = 307,9 $\chi^2 = 0,38$ z = -0,74 0	P = 577 O = 652,8 $\chi^2 = 8,81$ z = -3,96 ---	1 9 4 6
Spíše středně dobrá	P = 554 O = 564,6 $\chi^2 = 0,20$ z = -0,65 0	P = 829 O = 875 $\chi^2 = 2,41$ z = -2,32 -	P = 364 O = 381,9 $\chi^2 = 0,84$ z = -1,31 0	P = 623 O = 607,3 $\chi^2 = 0,40$ z = 0,92 0	P = 585 O = 582,7 $\chi^2 = 0,09$ z = 0,13 0	P = 976 O = 941,4 $\chi^2 = 1,26$ z = 1,69 0	P = 2018 O = 1995,8 $\chi^2 = 0,24$ z = 0,84 0	5 9 4 9
Dobrá	P = 342 O = 367,9 $\chi^2 = 1,82$ z = -1,70 0	P = 585 O = 570,1 $\chi^2 = 0,38$ z = 0,81 0	P = 260 O = 248,8 $\chi^2 = 0,49$ z = 0,87 0	P = 358 O = 395,7 $\chi^2 = 3,59$ z = -2,40 -	P = 387 O = 379,6 $\chi^2 = 0,14$ z = 0,47 0	P = 596 O = 613,3 $\chi^2 = 0,49$ z = -0,92 0	P = 1348 O = 1300,3 $\chi^2 = 1,74$ z = 1,95 0	3 8 7 6
Velmi dobrá	P = 44 O = 53,5 $\chi^2 = 1,69$ z = -1,40 0	P = 88 O = 82,9 $\chi^2 = 0,30$ z = 0,61 0	P = 37 O = 36,2 $\chi^2 = 0,01$ z = 0,13 0	P = 41 O = 57,5 $\chi^2 = 4,77$ z = -2,35 -	P = 59 O = 55,2 $\chi^2 = 0,25$ z = 0,54 0	P = 86 O = 89,2 $\chi^2 = 0,11$ z = -0,38 0	P = 209 O = 189,2 $\chi^2 = 2,06$ z = 1,80 0	5 6 4
Celkem	1190	1844	805	1280	1228	1984	4206	1 2 5 3 7

4.12 Výzkumná otázka č. 6

Má náboženské přesvědčení respondenta vliv na jeho výběr volnočasových aktivit?

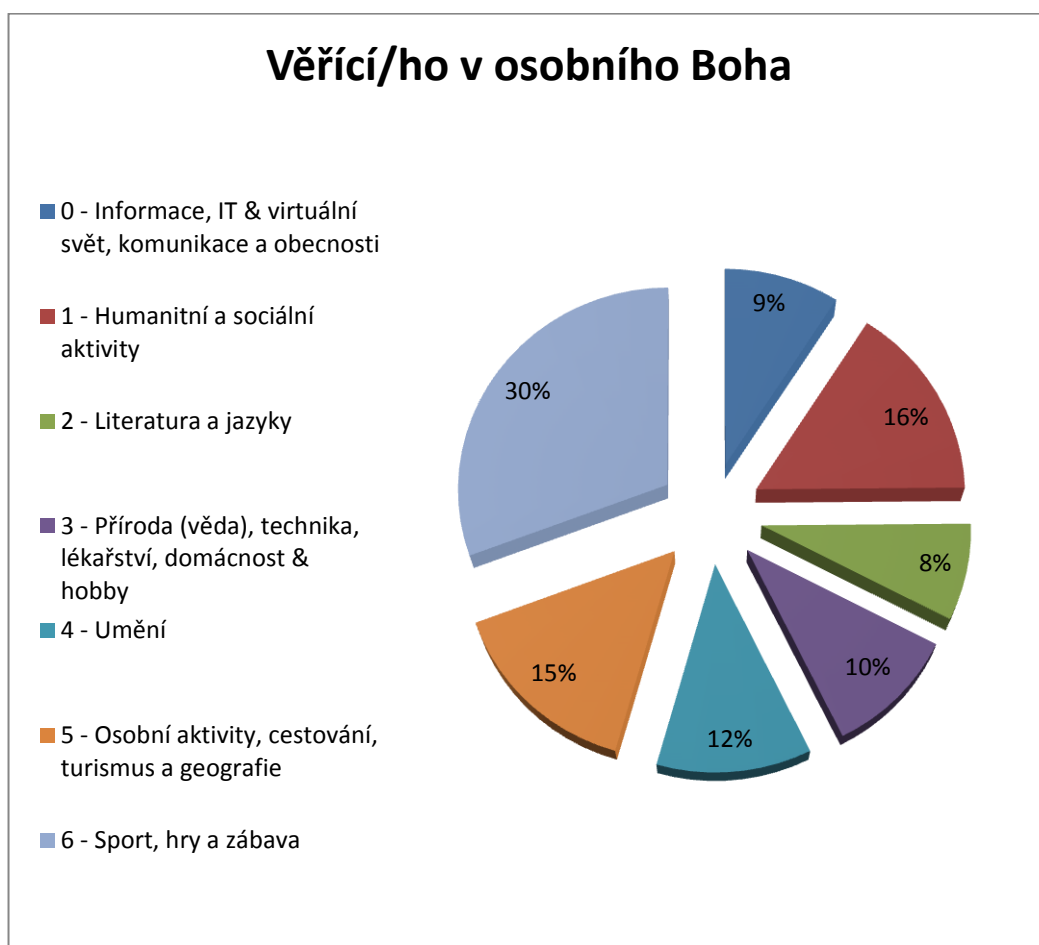
H₀: Mezi náboženským přesvědčením a výběrem volnočasových aktivit respondentů není statisticky významný vztah.

H_A: Mezi náboženským přesvědčením a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah.

4.12.1 Základní analýza dat výzkumné otázky č. 6

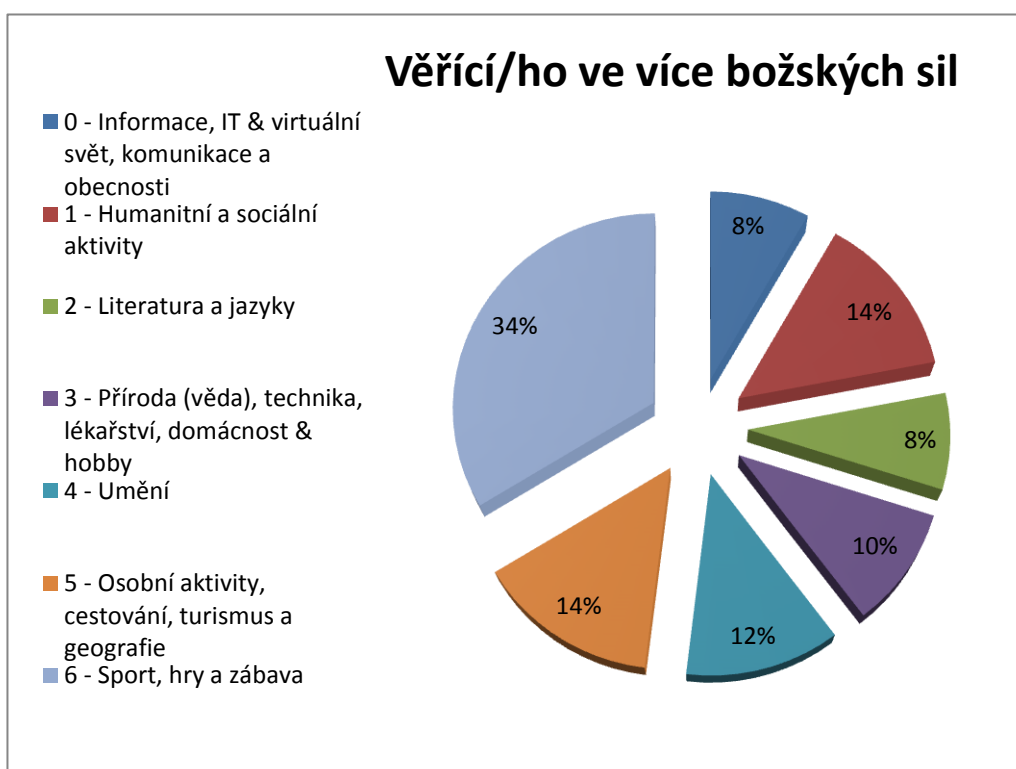
Má vliv náboženské přesvědčení respondenta na jeho výběr volnočasových aktivit?

Analyzujeme primární rozložení a jednotlivá procenta odpovědí.

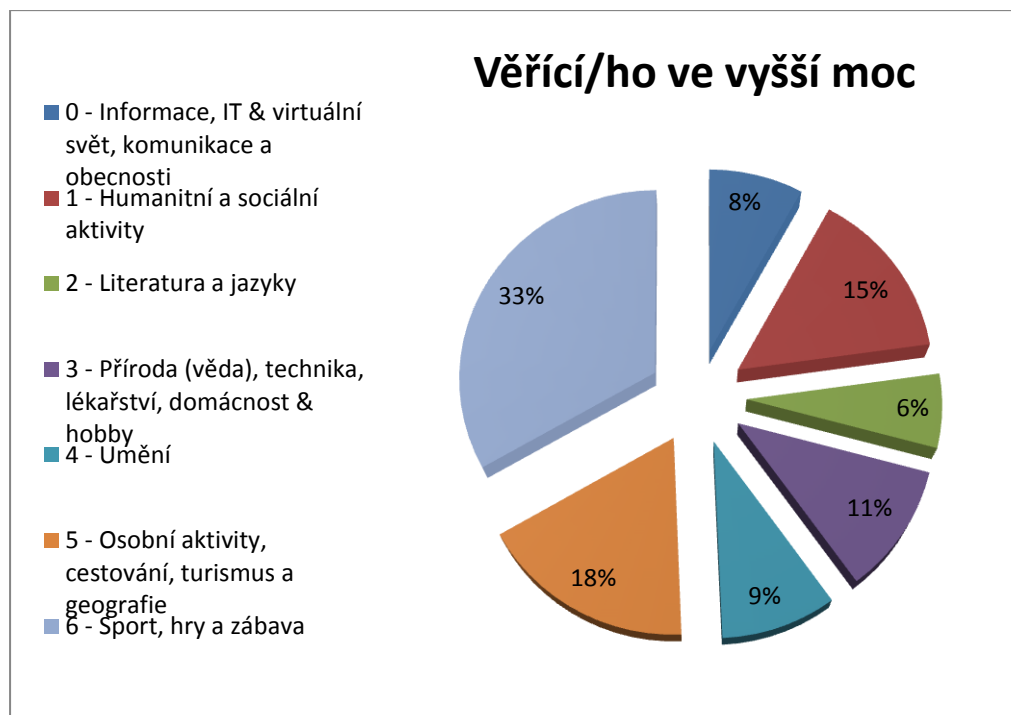
Graf č. 33: Respondent věřící/ho v osobního Boha a jejich výběr volnočasových aktivit.

Graf č. 33 znázorňuje počet aktivit, které uvedli respondenti věřící/ho v osobního Boha v dotazníkovém šetření (3873). Podle procentuálního rozložení se nejvíce respondentů zúčastňuje aktivit v kategorii sportu, her a zábavy 30% (1188). Další početnou aktivitou s 16% (609) jsou humanitní a sociální aktivity, ke kterým patří filosofie, nauka o poznání, etika. S 15% (578) je následuje kategorie osobní aktivity, cestování, turismus a geografie. Nemalé procento se ukazuje u kategorie umění 12% (453), které je spojeno s aktivitami hudebními, výtvarnými a architekturou.

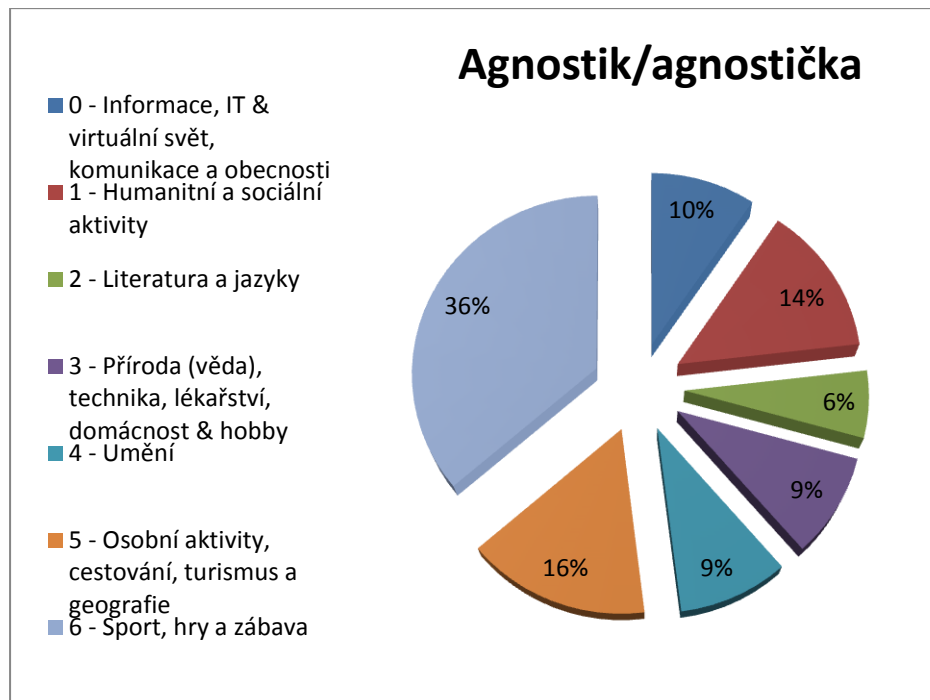
Graf č. 34: Procenta rozložení volnočasových aktivit u respondentů věřících/ho ve více božských sil

Respondenti, kteří uvedli, že věří ve více božských sil, mají podobnou skladbu procentuálního rozložení jako v předešlém grafu, ale jejich celkový součet aktivit je malý (314). Kromě značného procenta 34% (106) respondentů věnujících se sportu, hrám a zábavě, pozorujeme v celku vyrovnané další tři kategorie. Kategorie osobní aktivity, cestování, turismu a geografie 14% (45), kategorie humanitní a sociální 14% (43) a kategorie umění 12% (38).

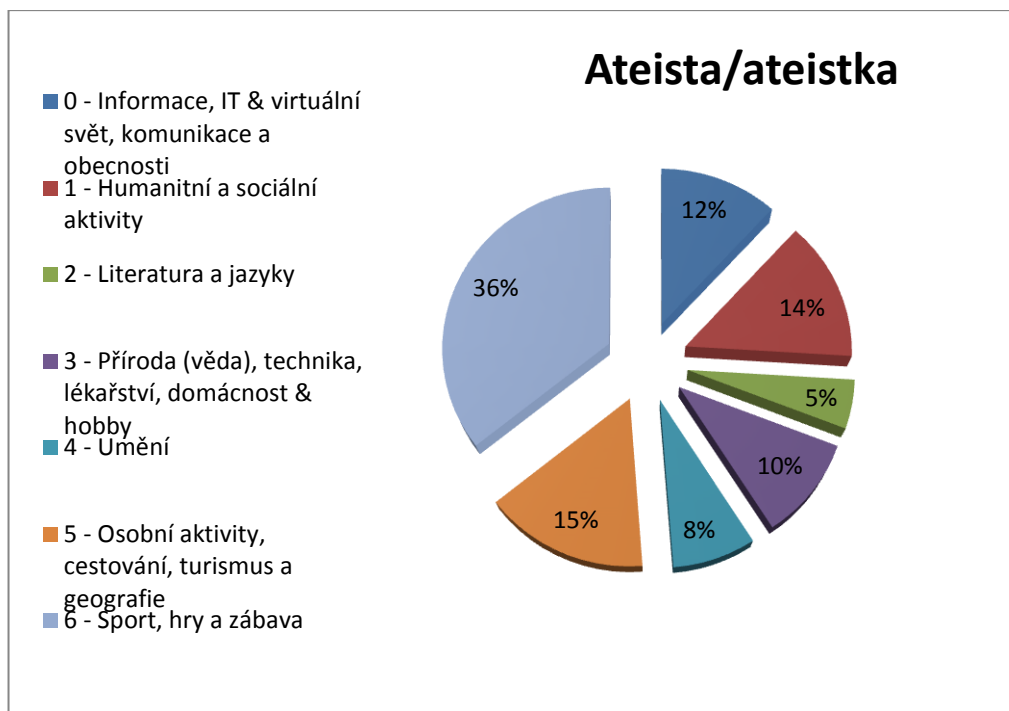
Graf č. 35: Výsledky respondentů věřících ve vyšší moc spolu s výběrem trávení volného času.

Výsledky grafu č. 35 u respondentů věřících ve vyšší moc se nejvíce zaměřují na sportovní volnočasové aktivity, hry a zábavu 33% (1137). V osobních aktivitách, cestování, turismu a geografii sledujeme zvýšený podíl procent 18% (593) výběru volnočasových aktivit. A opět nám respondenti inklinují k výběru aktivit v kategorii humanitní a sociální 15% (505). Celkový počet aktivit u věřících ve vyšší moc je 3415.

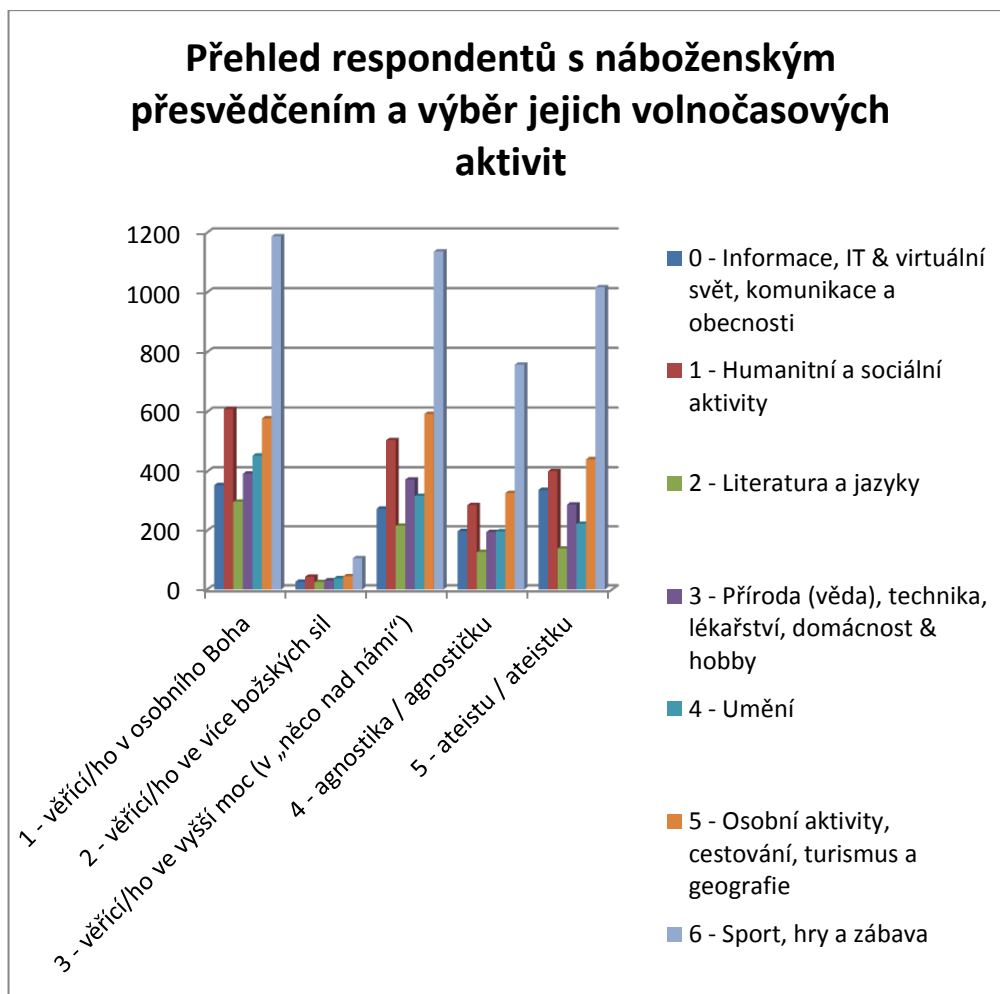
Graf č. 36: Respondenti, kteří poukazují na to, že nelze prokázat existenci Boha (agnostik/agnostička) a jejich rozložení výběru volnočasových aktivit.

Celkový výběr volnočasových aktivit v grafu č. 36 je zcela podobný grafu předešlému. Zde si respondenti opět volili největší procento aktivit v kategorii sportu, her a zábavy 36% (758) z celkového počtu 2088 aktivit. Vysoké procento zájmu o aktivity v kategorii osobní, cestování, turismu a geografie je na 16% (327) a kategorie humanitních a sociálních aktivit na 14% (286). Velmi malé procento 6% (127) má zájem o aktivity v kategorii literatury a jazyků.

Graf č. 37: Respondenti, kteří mají nevíru v Boha z pohledu výběru volnočasových aktivit.

Výsledky ve volbě volnočasových aktivit u respondentů, kteří mají nevíru v Boha, (ateista/ateistka) ukazují na vyrovnané procentuální rozložení velkého počtu kategorií. 10% ateistů/ateistek tráví svůj volný čas v kategorii přírodních věd, techniky, lékařství, domácnosti & hobby. Podobné rozložení můžeme pozorovat u dalších tří kategorií: Informace, IT & virtuální svět, komunikace a obecnosti 12% (338), Humanitní a sociální aktivity 14% (401) a Osobní aktivity, cestování, turismus a geografie 15% (441). Největší zastoupení v trávení volného času respondentů, kteří mají nevíru v Boha, je v kategorii sportu, her a zábavy. Celkový počet provozovaných aktivit 2847 je poměrně vysoký.

Graf č. 38: Přehled respondentů s náboženským přesvědčením a výběr jejich volnočasových aktivit

Podle výše uvedeného grafu můžeme pozorovat vysoký počet respondentů věřící/ho v Boha a jejich rozložení trávení volného času do všech volnočasových kategorií. Velmi malá část respondentů věřící/ho ve více božských sil se ve svém životě zapojuje do volnočasových aktivit. Velmi vyrovnané jsou další tři hodnoty u věřící/ho ve vyšší moc, agnostika/agnostičku a ateista/ateistka. Ve všech hodnotách převažuje zájem o sportování, hry a zábavu.

4.12.2 Výpočet korelací a ověření hypotéz

Vycházíme z korelační analýzy, kterou nám znázorňuje následná tabulka. Celková vypočítaná hodnota testového kritéria pro kontingenční tabulku je $\chi^2 = 110,5846387$. Kritická hodnota hladiny významnosti pro dané stupně volnosti je $\chi^2_{0,05(5)} = 36,4150285$. Vypočítaná kritická hodnota hladiny významnosti pro daný stupeň volnosti $\chi^2_{0,01(5)} = 42,9782014$. Vypočítaná hodnota testového kritéria nám vyšla větší než hodnota kritická. V tomto případě opět odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. H_A : Mezi náboženským přesvědčením respondenta a výběrem volnočasových aktivit je statisticky významný vztah. Náboženské přesvědčení respondentů ovlivňuje výběr jejich volnočasových aktivit.

Z výsledků kontingenční tabulky a znaménkového schématu můžeme určit velikou četnost u respondentů, kteří věří v osobního Boha. Jejich zapojení do volnočasových aktivit v kategoriích literatury a jazyků a následně i v umění je významně větší než očekávaná četnost. V tomto případě můžeme říci, že daní respondenti dávají přednost literatuře, studiu jazyků a umění. Významně vyšší očekávaná četnost na hladině významnosti 0,05 nám vyšla také v případě účasti respondentů na humanitních a sociálních aktivitách. Zcela záporné hodnoty nad očekávání nám ukazuje graf u sportu, her a zábavy. Vypočítané hodnoty bez statisticky významného rozdílu vyšly u věřících ve více božských sil. Věřící respondenti ve vyšší moc se podle výsledků znaménkového schématu účastní významně více volnočasových aktivit v kategorii osobních aktivit, cestování, turismu a geografie. Agnostici/agnostičky nemají podle vypočítaných hodnot statisticky významný vztah ve všech volnočasových kategoriích, pouze kategorie sportu, her a zábavy je pozorovaná četnost významně vyšší než četnost očekávaná. Zde převažuje ve výběru volnočasových aktivit sportování, hry a zábava. Respondenti uvádějící se jako ateisté/ateistky vybírají své volnočasové aktivity především v kategoriích: Informací, IT & virtuální svět, komunikace a obecnosti a Sport, hra a zábava, kde jejich četnost je významně vyšší než četnost očekávaná. Zcela záporné hodnoty vyšly u kategorie literatury a jazyků a v kategorii umění. Ostatní kategorie nemají statisticky významný vztah.

Tab. č. 7: výsledky kontingenční tabulky a znaménkového schématu

	Informace IT, virtuální svět, komunikace	Humanitní a sociální aktivity	Literatura a jazyky	Přírodní vědy, lékařství, technika, domácnost, hobby	Umění	Osobní aktivity a cestování	Sport, hry a zábava	
Věřící/ho v osobních o Boha	P = 354 O = 367,6 $\chi^2 = 0,50$ z = -0,89 0	P = 609 O = 569,6 $\chi^2 = 2,71$ z = 2,14 +	P = 298 O = 248,6 $\chi^2 = 9,77$ z = 3,88 +++	P = 393 O = 395,4 $\chi^2 = 0,01$ z = -0,15 0	P = 453 O = 379,3 $\chi^2 = 14,2$ z = 4,78 +++	P = 578 O = 612,9 $\chi^2 = 1,98$ z = -1,84 0	P = 1188 O = 1299,3 $\chi^2 = 9,54$ z = -4,55 ---	3 8 7 3
Věřící/ho ve více božských sil	P = 26 O = 29,8 $\chi^2 = 0,48$ z = -0,74 0	P = 43 O = 46,1 $\chi^2 = 0,21$ z = -0,54 0	P = 25 O = 20,1 $\chi^2 = 1,16$ z = 1,12 0	P = 31 O = 32 $\chi^2 = 0,03$ z = -0,19 0	P = 38 O = 30,7 $\chi^2 = 1,7$ z = 1,39 0	P = 45 O = 49,6 $\chi^2 = 0,44$ z = -0,73 0	P = 106 O = 105,3 $\chi^2 = 0,004$ z = 0,07 0	3 1 4
Věřící/ho ve vyšší moc	P = 274 O = 324,1 $\chi^2 = 7,78$ z = -3,43 ---	P = 505 O = 502,2 $\chi^2 = 0,01$ z = 0,15 0	P = 216 O = 219,2 $\chi^2 = 0,04$ z = -0,26 0	P = 373 O = 348,6 $\chi^2 = 1,69$ z = 1,61 0	P = 317 O = 334,4 $\chi^2 = 0,91$ z = -1,18 0	P = 593 O = 540,4 $\chi^2 = 5,11$ z = 2,88 ++	P = 113 O = 1145,6 $\chi^2 = 0,06$ z = -0,36 0	3 4 1 5
Agnostik/ agnostička	P = 198 O = 198,1 $\chi^2 = 0$ z = -0,01 0	P = 286 O = 307,1 $\chi^2 = 1,45$ z = -1,42 0	P = 127 O = 134 $\chi^2 = 0,37$ z = -0,69 0	P = 195 O = 213,1 $\chi^2 = 1,55$ z = -1,43 0	P = 197 O = 204,5 $\chi^2 = 0,27$ z = -0,60 0	P = 327 O = 330,4 $\chi^2 = 0,03$ z = -0,22 0	P = 758 O = 700,4 $\chi^2 = 4,72$ z = 2,91 ++	2 0 8 8
Ateista/ ateistka	P = 338 O = 270,2 $\chi^2 = 16,99$ z = 4,92 +++	P = 401 O = 418,7 $\chi^2 = 0,75$ z = -1,06 0	P = 139 O = 182,8 $\chi^2 = 10,49$ z = -3,80 ---	P = 288 O = 290,6 $\chi^2 = 0,02$ z = -0,18 0	P = 223 O = 278,8 $\chi^2 = 11,19$ z = -4,00 ---	P = 441 O = 450,5 $\chi^2 = 0,20$ z = -0,55 0	P = 1017 O = 955,1 $\chi^2 = 4,00$ z = 2,79 ++	2 8 4 7
Celkem	1190	1844	805	1280	1228	1984	4206	1 2 5 3 7

4.13 Výzkumná otázka č. 7

Má postoj k náboženství respondentů vliv na jeho výběr volnočasových aktivit?

H₀: Mezi postojem k náboženství a výběrem volnočasových aktivit respondentů není statisticky významný vztah.

H_A: Mezi postojem k náboženství a výběrem volnočasových aktivit respondentů je statisticky významný vztah.

4.13.1 Základní analýza dat výzkumné otázky č. 7

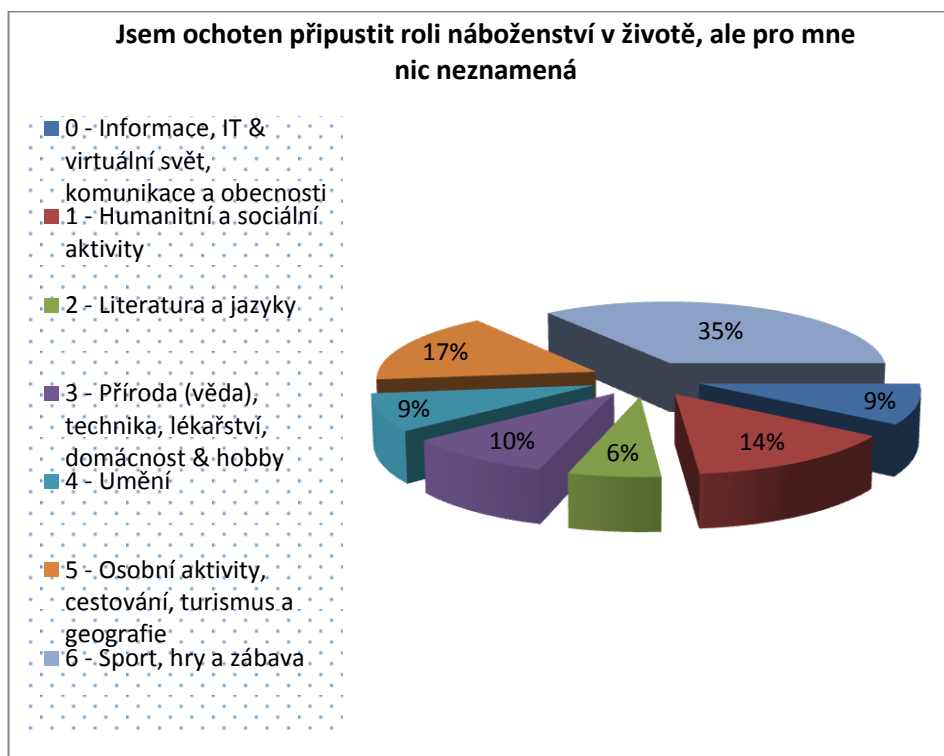
Analyzujeme primární data k výzkumné otázce č. 7: Zda má postoj respondentů k náboženství vliv na jeho výběr volnočasových aktivit? Provedeme základní rozložení pomocí grafů a uvedeme procenta odpovědí jednotlivých respondentů.

Graf č. 39: Respondenti, kteří odmítají náboženství jako takové a jejich volnočasové činnosti.

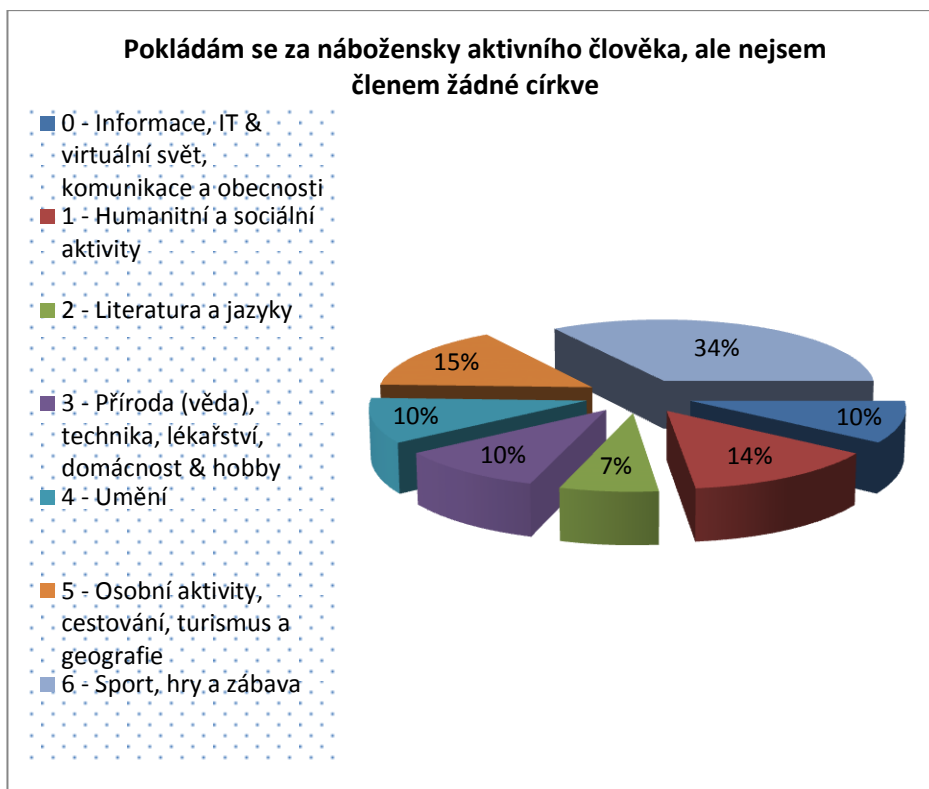
Graf č. 39 znázorňuje výsledky celkového počtu volnočasových aktivit 1350 ve výběru volnočasových aktivit u respondentů, kteří odmítají náboženství jako takové a

rozložení procent v jednotlivých kategoriích. Převažující procenta můžeme pozorovat u kategorie sportu, her a zábavy 35% (472). Jako vyrovnané kategorie se nám ukazují kategorie informace, IT & virtuální svět, komunikace a obecnosti 14% (193), zároveň spolu s osobními aktivitami, cestováním, turismem a geografii 14% (193) a humanitními a sociálními aktivitami 13% (178). 5% hranici nám ukazuje kategorie literatury a jazyků.

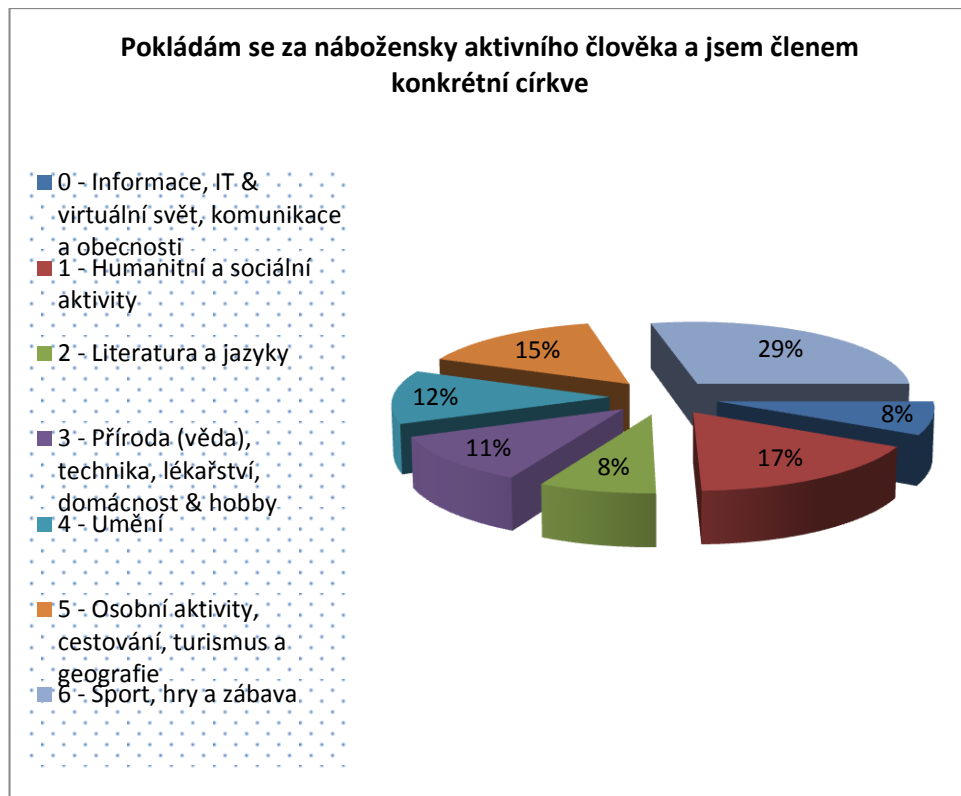
Graf č. 40: Výběr volnočasových aktivit respondentů, kteří jsou ochotni připustit, že náboženství může hrát roli v životě, ale nic pro ně neznamená.

U výše uvedeného grafu můžeme pozorovat nepatrný nárůst ve výběru volnočasových aktivit respondentů v kategorii osobní aktivity a cestování 17% (1121) společně s humanitní a sociální aktivitou 14% (969). 10% (667) respondentů volí také jako svoji volnočasovou aktivitu kategorii přírodních věd, techniky, lékařství, domácnost & hobby. Celkový počet aktivit 6766 je značný.

Graf č. 41: Výsledky výběru volnočasových aktivit respondentů, kteří se pokládají za nábožensky aktivního člověka.

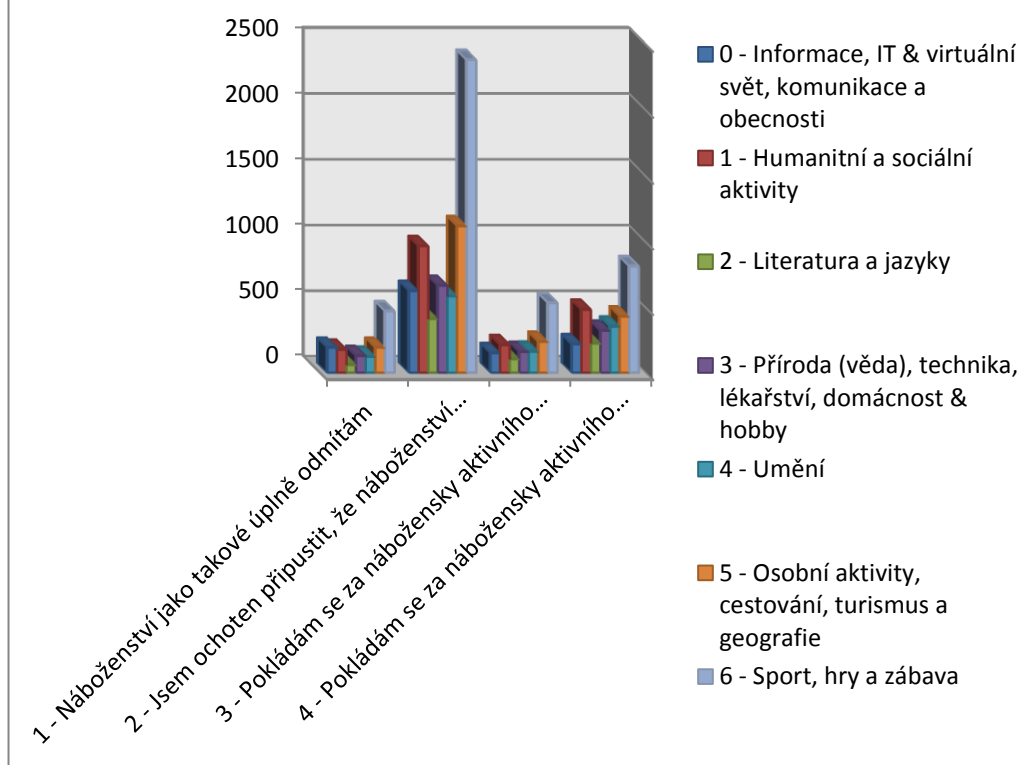
Respondenti, považující se za nábožensky aktivního člověka, bez příslušnosti k církvi se podle procentuálního rozložení pomocí výsečového grafu účastní celkového počtu volnočasových aktivit 1566. V kategorii osobních aktivit, cestování, turismu a geografie celkem 15% (238). Humanitní a sociální aktivity 14% (213). Další tři volnočasové kategorie: Umění, Informace, IT & virtuální svět, komunikace a obecnosti a Přírodní vědy, technika, lékařství, domácnost & hobby mají shodně 10%. Kategorie sportu, her a zábavy 34% (535).

Graf č. 42: Nábožensky aktivní respondent, člen konkrétní církve a jeho výběr trávení volného času.

Celkový počet volnočasových aktivit 2855 nám ukazuje graf. č. 42. Nejvyšší podíl mají respondenti na volnočasových aktivitách v kategorii sportu, her a zábavy 29%. Vyšší procento nacházíme i u kategorie humanitních a sociálních aktivit 17%. Následují osobní aktivity, cestování, turismus a geografie 15% a za ní, s 12% umění, spolu s přírodními vědami, technikou, lékařstvím, domácností & hobby 11%.

Celkový přehled postoje k náboženství respondentů a výběr volnočasových aktivit.

Graf č. 43: Celkový přehled postoje k náboženství respondentů a výběr volnočasových aktivit.

Odpovědi respondentů, uvádějící svůj postoj k náboženství a následně svůj výběr volnočasových aktivit, jsme přenesli do celkového přehledu v grafu č. 43. Nejvyšší účast z pohledu četností na volnočasových aktivitách mají respondenti, kteří uvádějí, že jsou ochotni připustit, že náboženství může hrát roli v jejich životě, ale nepřikládají tomu význam. Další respondenti uvádějící svůj postoj k náboženství pod číslem 1, 3, 4 mají téměř shodné, nebo podobné rozložení výběru volnočasových aktivit.

4.13.2 Výpočet korelací a ověření hypotéz

Celková vypočítaná hodnota testového kritéria pro kontingenční tabulku $\chi^2 = 144,2314459$. Kritická hodnota hladiny významnosti pro dané stupně volnosti $\chi^2_{0,05}(3) = 28,86929943$. Vypočítaná kritická hodnota hladiny významnosti pro daný stupeň volnosti $\chi^2_{0,01} = 34,80530573$. Vypočítaná hodnota testového kritéria nám vyšla větší než hodnota kritická. Odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. H_A : Mezi náboženským postojem respondenta a výběrem volnočasových aktivit je statisticky významný vztah. Náboženský postoj respondentů ovlivňuje výběr jejich volnočasových aktivit.

Následující kontingenční tabulka ukazuje výsledky výpočtů pro jednotlivé postoje k náboženství a jejich aktivní výběr volnočasových aktivit. Respondenti, kteří odmítají náboženství, jako takové mají kladný vztah a více se účastní aktivit spojených s kategorií Informace, IT & virtuální svět, komunikace a obecnosti. Jejich výběr je významně větší než očekávaná četnost. Na druhé straně se málo účastní aktivit v kategorii literatury a jazyků. Respondenti, kteří jsou ochotni připustit, že náboženství hraje roli v životě, ale nic pro ně neznamena, si častěji vybírají pro trávení svého volného času volnočasové aktivity v oblasti sportu, her a zábavy. Četnost odpovědí je značně vysoká a svědčí o oblibě této kategorie. Nezanedbatelné jsou i osobní aktivity, cestování, turismus a geografie, kde sledujeme významně vyšší pozorovanou četnost. Nábožensky aktivní lidé bez konkrétní církve mají celkové rozložení výběru volnočasových aktivit pestřejší a účastní ve více aktivitách najednou. Vybírají si aktivity blízké svému postoji v kategoriích humanitních a sociálních aktivit, literatury a jazyků a umění. Málo se věnují přírodním vědám, technice lékařství, domácnosti & hobby. Výběr volnočasových aktivit nábožensky aktivních lidí, kteří jsou členy konkrétní církve je velice široký a pozorovaná četnost je významně větší u čtyř kategorií: Humanitní a sociální aktivity, Literatura a jazyky, Přírodní vědy, lékařství, technika, domácnost & hobby a Umění. Méně aktivní ve výběru volnočasových aktivit jsou v kategoriích sportu, her a zábavy a informacích, IT & virtuální svět, komunikace a obecnosti. Jednotlivé kategorie napříč postojem k náboženství nám ukazují výsledky, že respondenti s kladným postojem k náboženství se zajímají o aktivity spojené s duchovní a humanitní službou a krásou umění. Závěrem lze říci, že jednotlivý postoj k náboženství ovlivnil výběr volnočasových aktivit respondentů.

Tab. č. 8: výsledky kontingenční tabulky a znaménkového schématu

	Informace IT, virtuální svět, komunikace	Humanitní a sociální aktivity	Literatura a jazyky	Přírodní vědy, lékařství, technika, domácnost, hobby	Umění	Osobní aktivty a cestování	Sport, hry a zábava	
Náboženství jako takové odmítám	P = 193 O = 128,1 $\chi^2 = 46,4$ z = 6,37 +++	P = 178 O = 198,5 $\chi^2 = 2,8$ z = -1,67 0	P = 61 O = 86,6 $\chi^2 = 10,2$ z = -3,01 --	P = 129 O = 137,8 $\chi^2 = 19,1$ z = -0,84 0	P = 124 O = 132,2 $\chi^2 = 10,1$ z = -0,79 0	P = 193 O = 213,6 $\chi^2 = 20,2$ z = -1,62 0	P = 472 O = 452,9 $\chi^2 = 7,1$ z = 1,16 0	1 3 5 0
Jsem ochoten připustit, že náboženství může hrát v životě roli, ale pro mě nic neznamená	P = 627 O = 642,2 $\chi^2 = 7,2$ z = -0,93 0	P = 969 O = 995,1 $\chi^2 = 1,3$ z = -1,32 0	P = 413 O = 434,4 $\chi^2 = 3,6$ z = -1,56 0	P = 667 O = 690,7 $\chi^2 = 28,8$ z = -1,40 0	P = 586 O = 662,7 $\chi^2 = 7,1$ z = -4,62 ---	P = 1121 O = 1070,7 $\chi^2 = 1,8$ z = 2,46 +	P = 2383 O = 2269,9 $\chi^2 = 1,1$ z = 4,29 +++	6 7 6 6
Jsem nábožensky aktivní člověk, ale nejsem členem žádné církve	P = 151 O = 148,6 $\chi^2 = 2,2$ z = 0	P = 213 O = 230,3 $\chi^2 = 6,8$ z = 3,11 ++	P = 105 O = 100,5 $\chi^2 = 3,7$ z = 2,19 +	P = 161 O = 159,8 $\chi^2 = 21,9$ z = -5,45 ---	P = 163 O = 153,3 $\chi^2 = 7,1$ z = 3,09 ++	P = 238 O = 247,8 $\chi^2 = 0,05$ z = 0,27 0	P = 535 O = 525,3 $\chi^2 = 0,63$ z = -1,07 0	1 5 6 6
Jsem nábožensky aktivní člověk a jsem členem konkrétní církve	P = 219 O = 270,9 $\chi^2 = 4,7$ z = -3,77 ---	P = 484 O = 419,9 $\chi^2 = 6,3$ z = 3,85 +++	P = 226 O = 183,3 $\chi^2 = 0,02$ z = 3,70 +++	P = 323 O = 291,4 $\chi^2 = 11,9$ z = 2,21 +	P = 355 O = 279,6 $\chi^2 = 6,7$ z = 5,39 +++	P = 432 O = 451,8 $\chi^2 = 4,29$ z = -1,15 0	P = 816 O = 957,8 $\chi^2 = 0,93$ z = -6,39 ---	2 8 5 5
Celkem	1190	1844	805	1280	1228	1984	4206	1 2 5 3 7

Diskuze

Závěrečná diskuze nám poskytne prostor pro shrnutí výsledků našeho výzkumu a celkový pohled na vybrané náboženské a sociální determinanty ovlivňující výběr volnočasových aktivit. Náš výzkum se zaměřil na vliv nejbližších rodinných příslušníků respondentů, na jejich dosažené vzdělání, ekonomickou a pracovní situaci respondentů a v neposlední řadě i na jejich náboženské přesvědčení a celkový postoj k náboženství.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 2086 respondentů v rozmezí 11 – 85 let. Tento reprezentativní vzorek nám poskytl dostatek informací pro zavedení primárních analýz 7 výzkumných otázek, následné stanovení jejich hypotéz a výpočty pomocí korelační analýzy a testu dobré shody – chí kvadrát. Pro názornost jsme výsledky testování převedli do znaménkového schématu.

U všech 7 výzkumných otázek se během testování hypotéz potvrdil statisticky významný vztah:

- mezi vzděláním otce a výběrem volnočasových aktivit jeho dětí
- mezi vzděláním matky a výběrem volnočasových aktivit respondentů
- mezi dosaženým vzděláním respondentů a jejich výběrem volnočasových aktivit
- mezi aktuálním zaměstnáním respondentů a jejich výběrem volnočasových aktivit
- mezi ekonomickou situací respondenta a jeho výběrem volnočasových aktivit
- mezi náboženským přesvědčením respondenta a jeho výběrem volnočasových aktivit
- mezi postojem respondenta k náboženství a jeho výběrem volnočasových aktivit

Během prováděného výzkumu jsme zjistili, že vzdělání otce je rozhodující pro další výběr volnočasových aktivit respondentů. U základního vzdělání je výběr volnočasových aktivit značně vyšší v oblasti přírodních věd, lékařství, technických oborů a domácnosti. Stejně můžeme významně větší četnost pozorovat u literatury a cizích jazyků. Respondenti, kteří mají otce se základním vzděláním, tráví svůj volný čas literaturou a jazyky, studiem přírodních věd technickými kroužky, domácí prací a vlastními koníčky. U otce, který má učňovské vzdělání, je srovnatelný příklon k přírodním vědám obecně a přibývající rozdíl můžeme pozorovat u dalších aktivit, jako jsou literatura a osobní aktivity spojené s cestováním. U středoškolsky vzdělaného otce není statistický významný rozdíl mezi četností očekávanou a pozorovanou. Respondenti, kteří měli vysokoškolsky

vzdělaného otce, více než bychom očekávali, volili volnočasové aktivity zaměřené na umění.

O volnočasové aktivity, jako je literatura, jazyky, přírodní a technické vědy sledujeme vyšší zájem u respondentů, kteří měli otce s nižším vzděláním. U umění je situace přesně opačná. Nárůst o tuto volnočasovou aktivitu je patrný s vysokoškolsky vzdělaným otcem. Celkově tedy můžeme shrnout, že vzdělání otce má vliv na výběr volnočasových aktivit jejich dětí.

Zjištěním výsledků výzkumného šetření v otázce vzdělání matky a jejího vlivu na výběr volnočasových aktivit respondentů jsme zjistili, že nejvíce respondentů, jejichž matky měly pouze základní vzdělání, se zajímá o aktivity v oblasti přírodních věd, lékařství a především technicky zaměřených oborů s potřebou manuální zručnosti, zálibou o domácnost a hobby (kroužky, péče o zahradu, různá sdružení). Respondenti, kteří uváděli, že jejich matka má výuční list mají zájem o přírodní vědy, lékařství, domácnost a hobby aktivity a také osobní aktivity a cestování. Statisticky významný rozdíl mezi četností očekávanou a pozorovanou není u těch respondentů, jejichž matka má středoškolské vzdělání. Respondenti, kteří uváděli matku s vysokoškolským vzděláním, si vybrali trávení svého volného času v aktivitách sportu, her a zábavy.

Největší počet respondentů podle vzdělání matky uvedlo jako své volnočasové aktivity umění, společně s vedením dramatických skupin, fotografování, tanec, malování, hudba. Volnočasové aktivity IT technologie, informace, komunikace, společně s humanitními a sociálními aktivitami jsou statisticky rozloženy podle očekávání. Respondentů, kteří měli zájem o aktivity v oblasti přírodních věd, lékařství a technologií ubývá s postupným vzděláním matky. U aktivit umění a sport, hry, zábava, společně se vzděláním matky, stoupá zájem o tyto aktivity. Rozborem jednotlivých dotazníkových odpovědí jsme došli k závěru, že jednotlivá vzdělání matky ovlivňuje výběr volnočasových aktivit našich respondentů.

Dále jsme provedli dotazníkové šetření, kde respondenti uváděli, jak ovlivňuje jejich vzdělání výběr volnočasových aktivit. Respondenti, kteří mají základní vzdělání, se oproti očekávání více věnují aktivitám v oblasti informací, IT technologií, umění a sportu. V dalších aktivitách - humanitní, přírodovědná, literatura a osobní aktivity nemají statisticky významný rozdíl, nebo jejich pozorovaná četnost je menší, než četnost očekávaná. Přírodním vědám, domácnosti a hobby se nejvíce věnují respondenti s učením oborem a středoškoláci. Zde je předpoklad technicky zručných respondentů, kteří se častěji a rádi věnují manuální aktivitě. U vysokoškolsky vzdělaných respondentů převládá zájem

o literaturu, jazyky a umění. Podle zjištění, je velmi zajímavé, že jak respondenti se základním vzděláním, tak i respondenti vysokoškolsky vzdělaní mají zájem o kategorii umění.

Další výsledky výzkumného šetření podle aktuálního zaměstnání respondentů nám ukázaly převládající výběr jejich volnočasových aktivit. Zvýšený zájem o výběr aktivit v kategoriích informací, virtuálním světě, komunikacích, společně s uměním, sportem, hrami a zábavou můžeme pozorovat u těch respondentů, kteří mají pouze základní vzdělání, navštěvují základní školu, nebo se věnují střednímu vzdělávání. Tito respondenti se častěji zapojují do výše zmíněných volnočasových aktivit. Středoškolsky vzdělaní respondenti se účastní častěji volnočasových aktivit ve dvou oblastech - IT technologie, virtuální svět, komunikace a v umění. Malý zájem projevili o kategorie literatury a jazyků, přírodních věd, techniky, domácnosti a hobby. Respondenti s vysokoškolským vzděláním mají kladnou závislost ve třech oblastech volnočasových aktivit - humanitní a sociální aktivity, literatura, jazyky a umění. Ostatních aktivit se účastní podle očekávání nebo velmi málo. Respondenti pracující v zaměstnání mají kladnou závislost a tedy i častější výběr těchto aktivit v kategoriích přírodních věd, technice, domácnosti a hobby a v osobních aktivitách a cestování. U osob samostatně výdělečně činných vykazuje významnou četnost oblast přírodních věd, technologií, domácnosti a hobby. Statisticky bezvýznamný vztah se nám ukázal u respondentů na mateřské, nebo rodičovské dovolené, jiná alternativa zaměstnání a invalidní důchod.

Respondenti ve starobním důchodu mají významně zvýšený zájem o volnočasové činnosti v oblasti literatury, jazyků a přírodních věd, techniky, domácnosti a hobby.

Nezaměstnaní respondenti si častěji vybírají jako své volnočasové aktivity IT technologie, komunikaci a virtuální svět. Všichni respondenti podle druhu zaměstnání se zapojují do volnočasových aktivit podle možnosti délky trávení volného času, finančních možností a jejich výběr ovlivňuje současné zaměstnání.

Dále jsme zjišťovali ekonomickou situaci respondentů a její vliv na výběr volnočasových aktivit. Respondenti s velmi špatnou ekonomickou situací (domácnost trpí nedostatkem, žije s obtížemi, nebo žije na dluh) vyhledávají ve svém volném čase v kategoriích informace, IT technologie, komunikace, virtuální svět jednotlivé aktivity spojené s prací na počítači, tabletu, hraní počítačových her a tvoření webových aplikací. V kategorii umění jsou výsledky u respondentů s velmi špatnou ekonomickou situací četnější než očekávané, značí zvýšený zájem o aktivity v této oblasti. Více volnočasových aktivit se účastní respondenti, kteří uvedli nepříliš dobrou ekonomickou

situaci (domácnost netrpí nedostatkem, ale nemůže si dovolit téměř nic ušetřit) a to ve třech kategoriích: přírodní vědy, lékařství, technika, domácnost a hobby, informace, IT technologie, komunikace, kategorie humanitní a sociální aktivity. Výběr nejrůznějších aktivit v těchto kategoriích volí častěji, než ostatní kategorie. Podle četností naplnění volnočasových aktivit mají nejvyšší zájem o naplnění svého volného času respondenti se spíše dobrou ekonomickou situací. Ekonomická situace respondenta, podle výše uvedených závěrů, má vliv na jeho výběr volnočasových aktivit.

Dále jsme podle výsledků dotazníkového šetření zjistili jednotlivé postoje respondentů k náboženství a jejich aktivní výběr volnočasových aktivit. Respondenti, kteří odmítají náboženství, se více účastní aktivit spojených s volnočasovými kategoriemi informace, IT & virtuální svět, komunikace a obecnosti a jejich výběr je tedy významně větší. Ti respondenti, kteří jsou ochotni připustit, že náboženství hraje roli v životě, ale nic pro ně neznamená, si častěji vybírají pro trávení svého volného času volnočasové aktivity v oblasti sportu, her a zábavy. Oblíbené jsou i osobní aktivity, cestování, turismus a geografie, kde nám také vyšla významně vyšší pozorovanou četnost. Nábožensky aktivní respondenti bez uvedení konkrétní církve mají celkové rozložení výběru volnočasových aktivit pestřejší a účastní ve více aktivitách najednou. Vybírají si aktivity blízké svému životnímu postoji v kategoriích humanitních a sociálních aktivit, literatury a jazyků a umění. Výběr volnočasových aktivit nábožensky aktivních respondentů, kteří jsou členy konkrétní církve je velice široký a pozorovaná četnost je významně větší u čtyř kategorií: Humanitní a sociální aktivity, Literatura a jazyky, Přírodní vědy, lékařství, technika, domácnost & hobby a Umění. Méně aktivní ve výběru volnočasových aktivit jsou v kategoriích sportu, her a zábavy a informacích, IT & virtuální svět, komunikace a obecnosti.

Jednotlivé kategorie napříč postojem k náboženství nám ukazují výsledky, že respondenti s kladným postojem k náboženství se zajímají o aktivity spojené s duchovní a humanitní službou a krásou umění a ukazuje na vliv postoje k náboženství a výběr volnočasových aktivit respondentů.

Provedeným zjištěním u respondentů, kteří věří v osobního Boha a jejich zapojení do volnočasových aktivit v kategoriích literatury a jazyků a následně i v umění, humanitních a sociálních aktivitách je významně větší. V tomto případě můžeme říci, že daní respondenti dávají přednost literatuře, studiu jazyků a umění, stejně jako zapojení se do humanitních a sociálních aktivit před ostatními volnočasovými aktivitami. Bez statisticky významného rozdílu a tedy vyšší zaměření na určité kategorie volnočasových

aktivit vyšly u věřících ve více božských sil. Věřící respondenti ve vyšší moc se podle daného znaménkové schématu účastní významně více volnočasových aktivit v kategorii osobních aktivit, cestování, turismu a geografie. U agnostiků/agnostiček převažuje ve výběru volnočasových aktivit sportování, hry a zábava. Respondenti, uvádějící se jako ateisté/ateistky, si vybírají své volnočasové aktivity především v kategoriích: Informací, IT & virtuální svět, komunikace a obecnosti a Sport, hra a zábava, tedy v kategoriích zaměřených na vlastní zábavu a příjemné trávení volného času.

Výsledky našeho výzkumu prokazují statisticky významnou závislost vlivu sociálních a náboženských determinantů na výběr volnočasových aktivit respondentů. Jednotlivé sociální a náboženské determinanty ze strany obou rodičů, dosaženého vzdělání, vlivu zaměstnání, ekonomické situace, náboženského přesvědčení a náboženského postoje, ovlivňují respondenty v jejich výběru volnočasových aktivit.

Závěr

Tato diplomová práce byla zaměřena na vybrané náboženské a sociální determinanty ovlivňující výběr volnočasových aktivit. Hlavním cílem bylo zjistit, zda sociální a náboženské determinanty ovlivňují výběr volnočasových aktivit respondentů.

U jednotlivých sociálních determinantů jsme zjišťovali vliv vzdělání otce a vzdělání matky na výběr volnočasových aktivit respondentů, dosažené vzdělání a vliv aktuálního zaměstnání na výběr volnočasových aktivit respondentů a v neposlední řadě jsme rozebírali ekonomickou situaci ovlivňující výběr volnočasových aktivit.

V teoretické části, která obsahovala tři hlavní kapitoly, jsme přiblížili základní pojmy z odborné literatury. V první kapitole jsme se zaměřili a vysvětlili pojmy volný čas, historický vývoj volného času, jednotlivé funkce volného času, jeho obsah a cíle volného času. Ve druhé kapitole jsme se věnovali vzdělání. Jeho významu v dnešní společnosti, rodinnému zázemí a vztahu rodičů ke vzdělání svých dětí. Dále jsme popsali ekonomickou situaci rodiny, trávení společného volného času a současné možnosti bydlení. Ve třetí kapitole jsme charakterizovali svobodnou volbu náboženství v dnešní společnosti, jednotlivé postoje společnosti k církvím a vliv náboženských hodnot na společnost.

Pro výzkumnou část naší diplomové práce jsme zvolili kvantitativní pedagogický výzkum. Stanovili si hlavní cíl a jednotlivé dílčí cíle celého výzkumu. Určili si výzkumné otázky a následně formulace jednotlivých hypotéz. Následně jsme provedli primární analýzu získaných dat formou grafů. Dále následovalo ověření jednotlivých hypotéz pomocí statistického testu významnosti chí – kvadrát a jeho výsledky jsme přenesli do kontingenční tabulky.

Na závěr naší diplomové práce jsme shrnuli závěry výzkumného šetření v podkapitole diskuze. Zde uvádíme jednotlivé výsledky našeho kvantitativního výzkumu, jejich analýzu a odůvodnění jednotlivých výsledků našeho šetření.

Volný čas v dnešní společnosti je fenoménem a neoddelitelnou součástí našeho života. Důsledkem dnešní moderní společnosti, ekonomickým a sociálním podmínkám získáváme stále více osobního volna na naplnění našich volnočasových aktivit. Volnočasové aktivity se pomalu, ale jistě stávají našim druhým zaměstnáním. Stáváme se v nich poloprofesionály, ne-li profesionály. Přinášejí nám osobní uspokojení a současně i realizaci nesplněného snu někdy z mládí, kdy jsme chtěli být například výborným fotbalistou nebo odborníkem na IT technologie apod. To všechno nám umožňují naplnit volnočasové aktivity dneška. Téma náplně volnočasových aktivit je velice široké a velice

bohaté. Touto prací jsme se pokusili do této pokladnice volného času přispět a doufáme, že se stane podmětem k dalšímu zkoumání v této oblasti. Volný čas a jeho aktivity si to zcela jistě zaslouží.

Seznam grafů a tabulek

Grafy:

Graf č. 1: Základní vzdělání otce	42
Graf č. 2: Učební obor otce	43
Graf č. 3: Středoškolské vzdělání otce	44
Graf č. 4: Vysokoškolské vzdělání otce	45
Graf č. 5: Vliv vzdělání otce na výběr volnočasových aktivit respondenta	46
Graf č. 6: Základní vzdělání matky	49
Graf č. 7: Učební obor matky	50
Graf č. 8: Střední vzdělání matky	51
Graf č. 9: Vysokoškolské vzdělání matky	52
Graf č. 10: Má vliv dosažené vzdělání matky na výběr volnočasových aktivit respondenta	53
Graf č. 11: Základní vzdělání respondenta	56
Graf č. 12: Respondent s učebním oborem	57
Graf č. 13: Respondent se středoškolským vzděláním	58
Graf č. 14: Respondent s vysokoškolským vzděláním	59
Graf č. 15: Má vliv dosažené vzdělání na výběr volnočasových aktivit respondenta	60
Graf č. 16: Respondent ze základních vzdělání	63
Graf č. 17: Respondent se středoškolským vzděláním a uč. Oborem	64
Graf č. 18: Respondent s vys. vzděl. a vyšš. odbor. školou	64
Graf č. 19: Respondent v zaměstnání	65
Graf č. 20: Respondent, jako osoba samostatně výdělečně činná	65
Graf č. 21: Respondent na mateřské/rodičovské dovolené	66
Graf č. 22: Respondent ve starobním důchodu	67
Graf č. 23: Respondent v invalidním důchodu	67
Graf č. 24: Nezaměstnaný respondent	68
Graf č. 25: Respondent s jinou alternativou zaměstnání	69
Graf č. 26: Přehled vlivu zaměstnání respondentů na jejich výběr VČ aktivit	70
Graf č. 27: Velmi špatná ekonomická situace respondenta	75
Graf č. 28: Příliš dobrá ekonomická situace respondenta	76
Graf č. 29: Spíše středně dobrá ekonomická situace respondenta	77
Graf č. 30: Dobrá ekonomická situace respondenta	78

Graf č. 31: Velmi dobrá ekonomická situace respondenta	79
Graf č. 32: Celkový přehled ekonomické situace respondentů.....	80
Graf č. 33: Respondenti věřící/ho v Boha.....	83
Graf č. 34: Respondenti věřící ve více božských sil	84
Graf č. 35: Respondenti věřící ve vyšší moc.....	85
Graf č. 36: Agnostik/agnostička.....	86
Graf č. 37: Ateista/ateistka.....	87
Graf č. 38: Přehled respondentů s jejich náboženským přesvědčením	88
Graf č. 39: Respondenti, kteří odmítají náboženství jako takové a jejich volnočasové činnosti	91
Graf č. 40: Výběr volnočasových aktivit respondentů, kteří jsou ochotni připustit, že náboženství může hrát roli v životě, ale nic pro ně neznamena.....	92
Graf č. 41: Výsledky výběru volnočasových aktivit respondentů, kteří se pokládají za nábožensky aktivního člověka	93
Graf č. 42: Nábožensky aktivní respondent, člen konkrétní církve a jeho výběr trávení volného času.....	94
Graf č. 43: Celkový přehled postoje k náboženství respondentů a výběr volnočasových aktivit	95

Tabulky:

Tab. č. 1: Rodinné zázemí, vzdělání, zaměstnání	20
Tab. č. 2: výsledky kontingenční tabulky a znaménkového schématu	48
Tab. č. 3: výsledky kontingenční tabulky a znaménkového schématu	55
Tab. č. 4: výsledky kontingenční tabulky a znaménkového schématu	62
Tab. č. 5: výsledky kontingenční tabulky a znaménkového schématu	73-74
Tab. č. 6: výsledky kontingenční tabulky a znaménkového schématu	82
Tab. č. 7: výsledky kontingenční tabulky a znaménkového schématu	90
Tab. č. 8: výsledky kontingenční tabulky a znaménkového schématu	97

Seznam literatury:

- KAPLÁNEK, Michal a kol. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Vydání první. Praha: Portál, 2017. 207 stran. ISBN 978-80-262-1250-8.
- PARKER, S. *Leisure and Work*. 1. vyd. London: Goerge Allen & Unwin, 1983.
- VÁŽANSKÝ, Mojmír a SMÉKAL, Vladimír. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 1995. 176 s., příl. ISBN 80-901737-9-9.
- HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2003. 105 s. ISBN 80-7290-128-1.
- LINHART, Jiří, ed. *Velký sociologický slovník. Sv. 2, P-Ž*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. s. 749-1627. ISBN 80-7184-310-5.
- KNOTOVÁ, Dana. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido, 2011. 101 s. ISBN 978-80-7315-223-9.
- PÁVKOVÁ, Jiřina et al. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2002. 231 s. ISBN 80-7178-711-6.
- KAVANOVÁ, Alica a CHUDÝ, Štefan. *Výchova a volný čas: vybrané kapitoly z pedagogiky volného času*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2005. 156 s. Učební texty vysokých škol. ISBN 80-7318-266-1.
- HAMPLOVÁ, Dana, ed., ŠALAMOUNOVÁ, Petra, ed. a ŠAMANOVÁ, Gabriela, ed. *Životní cyklus: sociologické a demografické perspektivy*. Vyd. 1. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2006. 307 s. ISBN 80-7330-082-6.
- VOJTĚCH, Jiří a FESTOVÁ, Jeny. *Uplatnění absolventů středních škol ve sféře práce. Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2002. 38 s. Uplatnění absolventů středních škol ve sféře práce. Metodika. Metodika. ISBN 80-85118-72-6.
- HESKOVÁ, Marie a kol. *Socioekonomické aspekty trvale udržitelného rozvoje České republiky 10 let po vstupu do Evropské unie*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2014. 172 s. Studia. ISBN 978-80-87472-69-9.
- ZELENKA, Martin. *Přechod absolventů škol ze vzdělávání na pracovní trh*. 1. vyd. V Praze: Vydavatelství Pedagogické fakulty, Univerzita Karlova, 2008. 99 s. ISBN 978-80-7290-372-6.
- BOLEDOVIČOVÁ, Mária a kol. *Sociální determinanty zdraví u rodin s dětmi žijících v Jihočeském kraji*. Vydání první. Praha: NLN, s.r.o., Nakladatelství Lidové noviny, 2016. 148 stran. ISBN 978-80-7422-469-0.

Stav české rodiny, co ji chrání a ohrožuje: závěrečná zpráva z výzkumu. Praha: Nadace Sirius, 2016. 84 stran. ISBN 978-80-906468-0-3.

LUŽNÝ, Dušan a kol. *Individualizace náboženství a identita: poznámky k současné sociologii náboženství.* Vyd. 1. Praha: Malvern, 2010. 351 s. ISBN 978-80-86702-69-8.

HAMPLOVÁ, Dana a ŘEHÁKOVÁ, Blanka. *Česká religiozita na počátku 3. tisíciletí: výsledky Mezinárodního programu sociálního výzkumu ISSP 2008 - Náboženství.* 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2009. 139 s. Sociologické studie = Sociological studies; 09: 2. ISBN 978-80-7330-163-7.

HAMPLOVÁ, Dana. *Náboženství v české společnosti na prahu 3. tisíciletí.* Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013. 151 s. ISBN 978-80-246-2244-6.

OPATRNÝ, Aleš. *Cesty pastorače v pluralitní společnosti.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. 231 s. Orientace. ISBN 80-7192-930-1.

PŘIBYL, Stanislav. *Konfesionálněprávní studie.* 1. vyd. Brno: L. Marek, 2007. 261 s. Deus et gentes; sv. 8. ISBN 978-80-86263-95-3.

PETŘÍK, Michal. *Pohřbívá Bělohradský multikulturalismus?* in: Newsletter CEP č.12/2006.

POSPÍŠILOVÁ, H. (ed). *Mládež, hodnoty a volný čas.* 1. vyd. Hanex. Olomouc. 2010. 272 s. ISBN 978-80-7409-036-3.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu.* Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 265 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace.* Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. 407 s. ISBN 80-7367-040-2.

GAVORA, Peter. *Výzkumné metody v pedagogice: příručka pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky.* Brno: Paido, 1996. 130 s. ISBN 80-85931-15-x.

MAŇÁK, Josef. *Kapitoly z metodologie pedagogiky.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1994. 125 s. Spisy Ped. fak. MU v Brně; Sv. 57. ISBN 80-210-1031-2.

KRAUS, Blahoslav. *Sociální aspekty výchovy.* Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 1998. 165 s. ISBN 80-7041-841-9.

GRECMANOVÁ, Helena, HOLOUŠOVÁ, Drahomíra a URBANOVSKÁ, Eva. *Obecná pedagogika. 1.* Vyd. první. Olomouc: Hanex, [1998]. 231 s. Edukace. ISBN 80-85783-20-7.

POSPÍŠIL, Jiří. *Filosofická východiska cílů výchovy a vzdělávání v období novověkého obratu.* 1. vyd. Olomouc: Hanex, 2009. 131 s. ISBN 978-80-7409-028-8.

HEIDBRINK, Horst. *Psychologie morálního vývoje*. 1. Vyd. Praha: Portál. 1997. 173 s. ISBN 80-7178-154-1.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál. 2009. 395 s. ISBN 978-80-7367-647-6.

NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. Praha: Academia. 2009. ISBN 978-80-200-1679-9.

Internetové zdroje:

Střediska volného času. In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2017 [cit. 2017-10-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/strediska-volneho-casu>

DIN – Projekt detradicionalizace individualizace náboženství v ČR. [online]. 2018 [cit. 2018-02-08]. Dostupné z :<http://www.soc.cas.cz/projekt/detradicionalizace-individualizace-nabozenstvi-v-ceske-republice-jejich-sociopoliticke>

Výzkum: Česká společnost tráví volný čas nejvíc u TV [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/2016/06/vyzkum-ceska-spolecnost-travi-volny-cas-nejvic-utelevize/>

Zájmové vzdělávání. In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2016 [cit.2016-10-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/zajmove-vzdelavani-1>

MAJER, Jiří. *Děti, které volný čas tráví aktivně, se cítí šťastnější, ukázal výzkum NIDM* [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.adam.cz/clanek-2011060059-deti-ktere-volny-cas-travi-aktivne-se-citi-stastnejsi-ukazal-vyzkum-nidm.html>

ČSU –*Český statistický úřad*. [online]. [srov.2018-01-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/vykazy/setreni-u-domacnosti>

Seznam příloh

- Příloha 1 – Katalog aktivit

Příloha 1 - Katalog aktivit

activity	namecs	nameen	categ	version
0	Informace, IT & virtuální svět, komunikace a obecnosti	Informations, IT & virtual reality, communication	0	1
10	Komunikace obecně	Communication generally	0	1
20	Počítače obecně	Computers generally	0	1
21	Obecné užívání počítače	General use of computers	0	1
22	Práce s kancelářskými aplikacemi	Working with office applications	0	1
25	Počítače - hardware	Computers - hardware	0	1
26	Mobilní telefony	Mobile phones	0	2
27	Tablety	Tablets	0	2
30	Počítače - internet	Computers - internet	0	1
31	Vyhledávání informací	Information searching	0	1
36	Práce se specifickými online aplikacemi (online bankovníctví...)	Working with specific online applications (online banking...)	0	1
39	Elektronické vzdělávání	E-learning	0	1
40	Počítače - hry	Computers - games	0	1
41	Adventury	Adventures	0	1
42	Akční hry	Action games	0	1
43	Arkády - bojové	Arcade games - fight	0	1
44	Arkády - sportovní, závodní	Arcade - sport, race	0	1
45	Arkády - plošinové, logické	Arcade - desk, logic	0	1
46	Strategie	Strategic games	0	1
47	Simulátory života	Life simulators	0	1
48	Simulátory - sportovní, bojový apod.	Simulators - sport, fight, etc.	0	1
49	RPG - hry na hrdiny	Role playing games	0	1
50	Počítače - virtuální realita	Computers - virtual reality	0	1
51	Virtuální realita obecně	General virtual reality	0	1
55	Virtuální online světy (Second life...)	Virtual online worlds (Second life...)	0	1
60	Počítače - programování	Computers - programming	0	1
61	Assembler a lineární programování	Assembler and linear programming	0	1
62	Funkcionální programování	Functional programming	0	1
63	Objektově orientované programování	Object oriented programming	0	1
64	Webové aplikace	Web applications	0	1
70	Multimédia a nová média	Multimedia and new media	0	1

80	Knihy a časopisy	Books and journals	0	1
90	Zpravodajství, novinářství a vydavatelská činnost	News media, Journalism & publishing	0	1
91	Vydávání knih a brožur	Book publishing	0	1
92	Vydávání tištěných periodik	Publishing of printed journals	0	1
93	Vydávání elektronických periodik	Publishing of e-journals	0	1
94	Redakce webových stránek	Editing web pages	0	1
95	Redakce blogu	Editing the blog	0	1
96	Psaní novinových a časopiseckých článků	News and journal papers writing	0	1
97	Získávání a zpracovávání zpravodajství	News acquiring and processing	0	1
99	Typografie a sazba	Typography	0	1
100	Humanitní a sociální aktivity	Humanities & Socialities	1	1
101	Filosofie obecně	Philosophy generally	1	1
102	Mytologie	Mythology	1	1
103	Východní filosofie	Eastern philosophy	1	1
104	Náboženství a náboženské nauky	Religion & religious doctrines	1	1
105	Veřejné uctívání a jiné praktiky	Public worship & other practices	1	1
106	Magie, parapsychologie a okultismus	Magic, parapsychology & occultism	1	1
110	Západní filosofie	Western philosophy	1	1
111	Metafyzika a ontologie	Metaphysics and ontology	1	1
112	Nauka o poznání, kauzalitě a člověku	Epistemology, causation & humankind	1	1
113	Logika	Logic	1	1
114	Etika	Ethics	1	1
115	Dějiny filosofie	History of philosophy	1	1
116	Starověká filosofie	Ancient philosophy	1	1
117	Středověká a renesanční filosofie	Medieval and renaissance philosophy	1	1
118	Novověká filosofie	Modern philosophy	1	1
119	Filosofie 20. a 21. století	Philosophy of 20th and 21st century	1	1
120	Psychologie a sociální vědy	Psychology & social sciences	1	1
121	Psychologie	Psychology	1	1
125	Sociologie	Sociology	1	1
130	Historie	History	1	1
131	Světová historie	World history	1	1

132	Archeologie	Archeology	1	2
135	Národní a lokální historie	National and local history	1	1
140	Náboženství obecně a posvátné spisy	Religion generally & Holy books	1	1
141	Bible - obecně	Bible - general	1	1
142	Starý zákon	Old testament	1	1
143	Nový zákon	New testament	1	1
144	Apokryfní spisy	Apocrypha	1	1
150	Křesťanství, křesťanská sociální a církevní praxe	Christianity, Christian social & church praxis	1	1
151	Charitativní a sociální činnost	Charitative & social work	1	1
154	Bohoslužby a uctívání	Services and worship	1	1
156	Misijní činnost	Missions	1	1
158	Náboženská výchova a vzdělávání, katecheze	Religious education & catechesis	1	1
159	Duchovní obnova, cvičení a modlitba	Spiritual renewal, examination and praying	1	1
160	Ostatní náboženství	Other religions	1	1
161	Judaismus, návštěva synagogy, modlitba a duchovní život	Judaism, visiting synagogues, praying & spiritual life	1	1
163	Islám, návštěva mešit, modlitba a duchovní život	Islam, visiting mosques, praying and spiritual life	1	1
169	Sekty a nová náboženská hnutí	Sects and new religions	1	1
170	Rodina, sociální péče, pedagogika a práce	Family, social care, pedagogy & work	1	1
171	Rodina	Family	1	1
172	Rodinné výlety a dovolené	Family trips and vacations	1	2
173	Hra se sourozenci	Playing with siblings	1	2
174	Sociální péče	Social care	1	1
175	Hlídání dětí	Babysitting	1	2
177	Sociální pedagogika a práce	Social work	1	1
178	Letní dětský tábor - organizování a vedení	Summer camps - organization and management	1	2
179	Letní dětský tábor - účastník	Summer camps - member	1	2
180	Sociální aktivity a spol. akce	Social activities and meetings	1	1
181	Schůzky a návštěvy přátel	Meeting and visiting friends	1	1
182	Návštěvy příbuzných	Visiting relatives	1	1
183	Plesy, diskotéky a zábavy	Balls, disco, dance clubs	1	1
184	Návštěvy společenských klubů	Visiting social clubs & actions	1	1
185	Diskusní a debatní kluby, diskusní fóra online apod.	Discussion & debate clubs, online discussions etc.	1	1

186	Chatování, online komunikace (ICQ, Skype...)	Chatting, online communication (ICQ, Skype...)	1	1
187	Sociální sítě (facebook, twitter...)	Social networking (facebook, twitter...)	1	1
188	Elektronické i klasické dopisování	Emailing & mailing	1	1
189	Organizace společenských akcí	Social meetings organisation	1	1
190	Zájmové organizace a dobrovolnictví	Communities of shared interests and volunteering	1	1
191	Politika, práce pro politické strany	Politics, work for political parties	1	1
192	Práce v zastupitelských orgánech	Working in representative bodies	1	2
193	Politická setkání, demonstrace	Political meetings, demonstrations	1	1
194	Mládežnické a dětské organizace - vedoucí	Youth & child organization - leader	1	1
196	Mládežnické a dětské organizace - člen	Youth & child organization - member	1	1
197	Práce v dětských a mládežnických zastupitelských orgánech	Working in children's and youth representative bodies	1	2
198	Zájmové komunity a dobrovolnictví (např. dobrovolní hasiči, dobrovolníci obecně apod.)	Communities of shared interest & volunteering (f. e. volunteers)	1	1
199	Školní a zájmové kroužky blíže neurčené	Unspecified leisure communities	1	2
200	Literatura a jazyky	Literature & languages	2	1
201	Mateřský jazyk	Mother tongue	2	2
210	Četba	Reading	2	1
211	Beletrie	Fiction	2	1
212	Literatura faktu	Books of facts	2	1
213	Poezie	Poetry	2	1
214	Zábavní knihy & komiksy	Fun books & comics	2	1
215	Odborná literatura a učebnice	Scientific books and textbooks	2	1
216	Odborné a popularizační časopisy	Scientific & popular journals	2	1
217	Zábavné a společenské časopisy	Fun and social journals	2	1
218	Noviny	News magazines	2	1
220	Literární tvorba	Writing	2	1
221	Beletrie	Fiction	2	1
222	Literatura faktu	Books of facts	2	1
223	Poezie	Poetry	2	1
224	Zábavní knihy & komiksy	Fun books & comics	2	1
225	Odborná literatura a učebnice	Scientific books and textbooks	2	1
226	Odborné a popularizační články	Scientific & popular articles	2	1
227	Zábavné a společenské články	Fun and social articles	2	1

228	Noviny, novinové články	Newspapers, newspapers articles	2	1
229	Komentáře, recenze, názory, korespondence	Comments, reviews, letters	2	1
250	Cizí jazyky - vlastní studium	Foreign languages - own studium	2	1
251	Angličtina	English	2	1
252	Francouzština	French	2	1
253	Španělština	Spain	2	1
254	Němčina	German	2	1
255	Ruština	Russian	2	1
256	Čínština	Chinese	2	1
258	Jiné jazyky	Other languages	2	1
260	Cizí jazyky - výuka	Foreign languages - teaching	2	1
270	Četba v cizích jazycích	Reading in foreign languages	2	1
280	Literární tvorba v cizích jazycích	Writing in foreign languages	2	1
300	Příroda (věda), technika, lékařství, domácnost & hobby	Nature (Science), Engineering, Medicine, Household & Hobby	3	1
301	Matematika	Mathematics	3	1
310	Fyzika, chemie, vědy o zemi a geologie	Physics, Chemistry, Earth Sciences & Geology	3	1
311	Fyzika	Physics	3	1
312	Astronomie	Astronomy	3	1
315	Chemie	Chemistry	3	1
316	Mineralogie	Mineralogy	3	1
317	Geografie	Geography	3	2
318	Vědy o zemi & geologie	Earth sciences & geology	3	1
319	Petrologie	Petrology	3	1
320	Technika a technologie	Engineering & Technology	3	1
321	Technické kroužky	Technical education in leisure time	3	2
322	Elektrotechnické kroužky	Electrical education in leisure time	3	2
325	Stroje	Machines	3	1
326	Automobily a motocykly - údržba	Cars and motorcycles - technical care	3	1
327	Automobily a motocykly - rekreační jízda	Cars and motorcycles - driving	3	1
328	Lectví a kosmonautika	Aerospace	3	2
330	Vědy o životě, biologie	Life sciences & biology	3	1
331	Ochrana přírody	Protection of the nature	3	2

333	Rostliny (Botanika)	Plants (Botany)	3	1
335	Živočišné (Zoologie)	Animals (Zoology)	3	1
337	Fosílie a prehistorický život	Fossils and prehistoric life	3	1
339	Přírodovědné kroužky a aktivity	Natural leisure activities	3	2
340	Lékařství a zdraví	Medicine and health	3	1
345	Zdravotnické volnočasové aktivity	Health leisure activities	3	2
350	Zemědělství a související technologie	Agriculture & related technologies	3	1
351	Techniky, vybavení a materiály v zemědělství	Techniques, equipment & materials	3	1
352	Nemoci, poškození rostlin a škůdci	Plant injuries, diseases and pests	3	1
353	Polní a lesní plodiny (včetně sběru)	Field & plantation & forest crops (including collecting)	3	1
354	Sady, ovoce a lesnictví	Orchards, fruits & forestry	3	1
355	Zahradní plodiny (zahradničení a zahrádkaření)	Garden crops (horticulture)	3	1
356	Chov zvířat	Animal husbandry	3	1
357	Zpracování mléka a souvisejících produktů	Processing dairy & related products	3	1
358	Pěstování hmyzu (včelaření)	Insect culture	3	1
359	Myslivost, lov a rybaření	Hunting & fishing	3	1
360	Vedení domácnosti a péče o rodinu	Home & family management	3	1
361	Jídlo, nápoje a konzervace	Food, drink & conservation	3	1
362	Gastronomie - pokrmy a servírování	Gastronomy - meals & table service	3	1
363	Bydlení a vybavení domácnosti	Housing & household equipment	3	1
364	Šití a pletení	Sewing and knitting	3	2
368	Uklízení	Housekeeping	3	1
369	Domácí péče o děti a jiné osoby	Child rearing & home care of persons	3	1
370	Péče o zvířata	Animal care	3	1
371	Péče o domácí mazlíčky	Pets care	3	1
372	Péče o zvířata v útulcích	Animal care in rescue stations	3	1
373	Péče o zvířata v přírodě	Animal care in nature	3	1
380	Ruční práce a výroba pro specifické užití	Manufacturing for specific uses	3	1
381	Řemeslná práce (truhlářství, stolařství, zámečnictví, zednictví apod.)	Craftsmanship (carpentry, locksmith, bricklayer etc.)	3	2
382	Kutílství	Small forge works (Blacksmithing)	3	1
383	Opravy automobilů a motocyklů	Repairing automobiles & motorcycles	3	1
384	Výroba a opravy přístrojů	Manufacturing and repairing devices	3	1

385	Modelářství	Models building	3	1
388	Veterány - auta a motocykly (opravy a jízdy)	Veteran cars and motorcycles (repairing and driving)	3	2
389	Péče o dům (byt) a údržba obecně	Care of the house (flat) and general maintenance	3	2
400	Umění	Arts	4	1
401	Galerie, muzea & sbírky umění	Galleries, museums & private collections	4	1
402	Návštěva hudebních a tančních představení	Visiting of music and dance productions	4	1
403	Návštěva dramatických představení, cílené sledování či poslech záznamů dramatu	Visiting of dramatic productions, watching or listening dramatic arts	4	1
404	Návštěva filmových představení, cílené sledování filmů	Visiting of film productions, watching selected movies	4	1
405	Návštěva ostatních kulturních představení a akcí	Visiting of other cultural productions and actions	4	1
406	Vedení výtvarných aktivit	Management of arts	4	1
407	Vedení hudebních těles a produkcí	Management of music groups and productions	4	1
408	Vedení dramatických aktivit	management of dramatic groups	4	1
409	Vedení tanečních skupin	Management of dance groups	4	1
410	Kreslení, malování a dekorativní umění	Drawing, painting & decorative arts	4	1
411	Kreslení a kresby	Drawing & drawings	4	1
412	Malování a malby	Painting & paintings	4	1
413	Bižuterie a klenotnictví	Jewellery	4	1
415	Dekoratívni umění	Decorative arts	4	1
416	Textilní umění & dekorace	Textile arts	4	1
417	Interiérová dekorace	Interior decoration	4	1
418	Sklo	Glass	4	1
419	Aplikovaná výtvarná tvorba užitná	Applied creative art	4	2
420	Grafika, fotografie, tisky a počítačové umění	Graphics arts, photography, printmaking & computer arts	4	1
421	Různé grafické techniky (litografie, reliéfy, leptání, tisky)	Graphic techniques (lithography, reliefs, etching, prints)	4	1
422	Fotografie a fotografování	Photos & photographing	4	1
424	Holografie	Holography	4	1
425	Digitální fotografie	Digital photography	4	1
426	Filmová tvorba	Making movies	4	2
428	Počítačové umění (Digitální umění)	Computer arts (Digital art)	4	1
430	Architektura, prostorové umění a sochařství	Architecture, plastic arts & sculpture	4	1
431	Dějiny architektury	History of architecture	4	1
432	Architektura	Architecture	4	1

433	Dějiny sochařství	History of sculpture	4	1
434	Sochařství	Sculpture	4	1
435	Řezbářství	Carving	4	1
436	Numismatika a sfragistika	Numismatics & sigillographics	4	1
437	Keramika	Ceramic arts	4	1
450	Hudební umění vokální	Vocal music	4	1
451	Sólový zpěv na veřejnosti	Single voice (public productions)	4	1
452	Sólový zpěv na veřejnosti - duchovní hudba	Single voice (public productions) - spiritual music	4	1
453	Sólový zpěv na veřejnosti - folklór	Single voice (public productions) - folklore	4	1
454	Sólový zpěv na veřejnosti - folk, country a trampská hudba	Single voice (public productions) - folk & country	4	1
455	Sborový zpěv	Choral singing	4	1
456	Sborový zpěv - duchovní hudba	Chorus singing - spiritual music	4	1
457	Sborový zpěv - folklór	Chorus singing - folklore	4	1
458	Sborový zpěv - folk, country a trampská hudba	Chorus singing - folk & country	4	1
459	Sólový zpěv (soukromě)	Single voice (private)	4	1
460	Hudební umění instrumentální	Instrumental music	4	1
461	Klavír a keyboard	Piano & keyboard	4	1
462	Kytara akustická a elektrická	Guitar acoustic or electric	4	1
463	Ostatní strunné nástroje	Other string instruments	4	1
464	Ostatní elektrofony (se snímačem)	Other electrophonics	4	1
465	Flétny	Flutes	4	1
466	Ostatní dechové nástroje	Other brass instruments	4	1
467	Bicí nástroje	Percussions	4	1
469	Souborová hra	Play in an orchestra	4	2
470	Hudební umění - poslech	Music listening	4	1
475	Hudební umění - tvorba	Music creation	4	2
479	Hudební teorie a nauka	Music theory	4	2
480	Dramatické a filmové umění	Dramatic & film arts	4	1
481	Recitace	Recitation	4	2
482	Dramatická tvorba (včetně dramatických kroužků)	Dramatic art	4	2
490	Taneční umění	Dance arts	4	1
491	Folklórní soubory	Folklore	4	2

500	Osobní aktivity, cestování, turismus a geografie	Personal activities, travelling, tourism & geography	5	1
510	Osobní život	Personal life	5	1
511	Sexuální aktivity	Sex	5	1
512	Schůzky s partnerem/kou	Dating	5	1
513	Péče o sebe	Selfcare	5	1
514	Nakupování	Buying	5	1
515	Lenošení	Lounge	5	1
516	Relaxace	Relaxing	5	1
517	Sebezprezentační aktivity (selfies)	Self-presentation activities (Selfies)	5	2
520	Práce a vzdělávání ve volném čase	Work & education in the leisure time	5	1
521	Brigáda	Brigade	5	1
525	Sebevzdělávání	Self-education	5	1
526	Doučování	Tutorage	5	1
530	Konzumace jídla a nápojů	Eating and drinking	5	1
535	Konzumace návykových látek (kouření, pití alkoholu apod.)	Addictive drugs consuming (smoking, alcohol drinking etc.)	5	1
540	Sběratelství	Collectibles	5	2
541	Filatelie, sbírání známek	Philately	5	2
550	Turistika	Tourism	5	1
559	Geocatching	Geocatching	5	1
560	Cestování	Travelling	5	1
580	Pobyt v přírodě	Outdoors	5	2
581	Volný čas na zahradě	Leisure time in the garden	5	2
582	Hra venku (bez bližšího určení)	Playing outdoors (not specified)	5	2
583	Organizované volnočasové aktivity v přírodě	Organized leisure activities in nature	5	2
590	Procházky ve volném čase	Walks	5	1
591	Procházky o samotě	Walking alone	5	1
592	Procházky v přírodě	Walking in the Nature	5	1
593	Procházky s přáteli	Walking with friends	5	1
594	Procházky se zvířaty	Walking with animals	5	1
600	Sport, hry a zábava	Sport, games and fun	6	1
601	Sporty všeobecně	Sports generally	6	1
602	Hry obecně	Games generally	6	1

603	Fandění oblíbeným klubům		Pulling for sport clubs	6	1
604	Logické a pamětní hry		Logic and memory games	6	1
605	Deskové hry		Desk games	6	1
606	Strategické hry (šachy...)		Strategic games	6	1
607	Karetní a hazardní hry, herní automaty		Card and hazard games, game automats	6	1
608	Poslouchání hudby nebo radia pro zábavu (nečleně)		Listening of music or radio for fun	6	1
609	Sledování televize (nečleně)		Watching TV for fun	6	1
610	Kolektivní sporty		Collective sports	6	1
611	Fotbal + nohejbal		Football (Soccer)	6	1
612	Basketbal, házená a volejbal		basketball, handball and volleyball	6	1
613	Lední hokej		Ice hockey	6	1
614	Hokejové varianty - pozemní hokej, florbal		Hockey varieties - field hockey, floorball	6	1
615	Páلكovací sporty - baseball, cricket, softball		Bat sports - baseball, cricket, softball	6	1
617	Rugby		Rugby	6	1
619	Ostatní kolektivní sporty		Other collective sports	6	1
620	Lehké sporty		Athletic sports	6	1
621	Jóga		Joga	6	1
622	Aerobic		Aerobic	6	1
623	Lehká atletika		Athletic	6	1
624	Gymnastika		Gymnastics	6	2
625	Běh		jogging, running	6	2
626	Nordic walking		Nordic walking	6	2
629	Mažoretky, roztleskávačky		Majorettes, cheerleaders	6	2
630	Míčové sporty		Ball sports	6	1
631	Tenis		Tennis	6	1
632	Stolní tenis		Table tennis	6	1
633	Badminton		Badminton	6	1
634	Squash		Squash	6	1
635	Golf		Golf	6	1
639	Ostatní míčové sporty		Other ball sports	6	1
640	Vodní a vzdušné sporty		Water and air sports	6	1
641	Plavání a potápění		Swimming & diving	6	1

642	Surfování, windsurfing a jachtaření	Surfing, windsurfing & yachting	6	1
643	Veslování, pádlování, rafting	Rowing, paddling & rafting	6	2
650	Zimní sporty	Winter sports	6	1
651	Bruslení	Skating	6	2
652	Lyžování	Skiing	6	2
660	Bojová umění, silové a úpolové sporty	Fight, strength sports and combat sport	6	1
661	Posilování, fitness	Strength training, fitness	6	2
670	Sporty zaměřené na přesnost	Precize sports	6	1
671	Střelba a lukostřelba	Shooting and archery	6	1
672	Bowling a kuželky	Bowling & skittle	6	1
673	Kulečník a biliárd	Pool & billiard	6	1
674	Petang a lední metaná (curling)	Petangue & curling	6	1
675	Šipky	Darts	6	2
680	Ostatní sporty	Other sports	6	1
681	Motoristický sport	Motor sports	6	1
682	Jezdeckví, závody a tréníng zvířat	Equestrian sports & animal racing & training	6	1
683	Letecký sport, parašutismus a paragliding	Flying, parachuting & paragliding	6	1
684	Cyklistika	Biking	6	1
685	Skating, skateboarding	Skating, skateboarding	6	1
686	Horolezectví	Climbing	6	1
687	Balet	Ballet	6	2
688	Tanec	Dancing	6	1
689	Ostatní nezařazené sporty	Other unassigned sports	6	1
690	Sledování sportů a dění okolo sportu	Watching sports and sport events around	6	2
691	Návštěvy sportovních utkání	Attending sports events	6	2
692	Sledování sportů v televizi nebo na internetu	Watching sports on TV or on the Internet	6	2
693	Sportovní statistiky	Sport statistics	6	2
694	Trenérství	Coaching	6	2
695	Fandění oblíbeným klubům	Pulling for sport clubs	6	2

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Petr Guttek
Katedra:	Katedra křesťanské výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Helena Pospíšilová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2018
Název práce:	Vybrané náboženské a sociální determinanty ovlivňující volbu volnočasových aktivit
Název v angličtině:	Selected religious and social determinants affecting the choice of leisure – time activities

Anotace v českém jazyce:	Diplomová práce se zabývá tématem, zda vybrané náboženské a sociální determinanty ovlivňují výběr volnočasových aktivit. Teoretická část je věnována základním pojmům volného času, významu vzdělání v dnešní společnosti, ekonomického postavení dnešní rodiny a náboženským postojům ve společnosti. Data byla získána prostřednictvím dotazníkového šetření. Byly stanoveny jednotlivé výzkumné otázky. Ověřování hypotéz proběhlo pomocí testu dobré shody - chí kvadrát (pro kontingenční tabulku).
Klíčová slova:	Volnočasové aktivity, rodina, zaměstnání, vzdělání, náboženství, sociální determinanty

Anotace v anglickém jazyce:	The objective of this Diploma Thesis is to investigate whether particular religious and social determinants influence the selection of leisure time activities. The theoretical part deals with the basic concepts of leisure time, the meaning of education in today's society, the economic status of today's family and religious attitudes in the society. The data were obtained using questionnaire survey. Individual research questions were established. Hypotheses were verified with a chi-square goodness of fit test (for the contingency table).
Klíčová slova:	Leisure time activities, family, employment, education, religion, social determinants